

Publikacija na bosanskom jeziku br. 2

ODGOVOR NEPRIJATELJU ISLAMA

OVA KNJIGA POBIJA LAŽI I KLEVETE JEDNOG EGIPĆANINA I NEMEZHEBLIJE KOJI SE ZOVE REŠİD RIZA. ON PREDSTAVLJA SEBE KAO VJERSKOG ČOVJEKA I PIŠE NEISTINU PROTIV ALIMA EHLI SUNETA U SVOJOJ KNJIZI

MUHAVERAT

Preveo na turski jezik i uredio
HUSEJN HILMI IŠİK

8. IZDANJE

HAKIKAT KITABEVI

Daruşşefeka Cad. 53 P.K.: 35

34083 Fatih-İSTANBUL/TÜRKİYE

Tel: 90.212.523 4556-532 5843 Fax: 90.212.523 3693

<http://www.hakikatkitabevi.com>

e-mail: info@hakikatkitabevi.com

JANUAR-2025

Štamparska bilješka:

Dajemo dozvolu svima onima koji žele da u originalu i bez promjene preštampaju ovu knjigu ili da je prevedu na neki drugi jezik. Mi činimo dovu i molimo Allaha dželle-šanuhu da ih blagoslovi za ovaj korisni rad i mi im se jako puno zahvaljujemo. Dozvola se daje pod uslovom da je papir na kojem štampaju ovu knjigu dobrog kvaliteta i da su dizajn i okvir teksta ispravni, uredni, i bez grešaka.

Prevodiočeva bilješka:

Ova knjiga je doslovno prevedena sa engleskog jezika. Prevodilac se davno odselio iz Bosne. Moguće je da su se, u međuvremenu, desile neke promjene u bosanskom jeziku. Molimo čitaoce da obrate pažnju na sadržaj ove cijenjene knjižice a ne na njene eventualne gramatičke greške. Mi smo i u ovom prijevodu, kao i u svim drugim našim prijevodima, stavili u zagradu () originalne riječi koje su upotrijebljene u turskom originalu teksta.

Izdavač:

Ihlas Gazetecilik A.Ş.

Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 90.212.454 3000

ISBN: 978-975-8883-89-9

BISMI'LLAHI'R–RAHMANI'R–RAHIM

ODGOVOR NEPRIJATELJU ISLAMA

PREDGOVOR

Allah dželle-šanuhu sažaljeva sav narod na ovom svijetu. On svakome šalje korisne i potrebne stvari. On nam pokazuje način kako da se sačuvamo od štetnih stvari i kako da budemo sretni. On će na onom svijetu oprostiti kome hoće, od onih griješnih pravih vjernika (mu'mina) koji su trebali da odu u džehennem, i uvešće ih u džennet. Samo je On onaj koji stvara svako živo biće, i koji svako biće svakoga momenta održava u postojanju, i koji štiti sve od straha i užasa. Predavajući se časnom imenu Allaha dželle-šanuhu mi započinjemo sa pisanjem ove knjige.

Mi donosimo salat i selam na Allahovog dželle-šanuhu najdražeg Poslanika, Muhammeda alejhisselam. Mi donosimo dobre (hajirli) dove na njegov čisti ehli bejt i na njegove sve pravedne (adil) i časne (sadiq) ashabe.

Allah dželle-šanuhu je pun milosti prema Svojim robovima. On hoće da mi svi na ovom svijetu živimo u udobnosti i miru, a da, kad umremo, živimo u vječnom blagostanju (ni'metima) i uslugama. On im je (Svojim robovima), da bi dobili ovu sreću, naredio da vjeruju (imaju iman), da postanu muslimani, da slijede put Njegovog Poslanika Muhammeda alejhisselam i njegovih Ashaba, da vole jedni druge, i da se međusobno potpomažu. Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je rekao: **“Kao što su zvijezde vodići u tamnim noćima tako su i moji ashabi vodići na**

putu koji vodi ka sreći (se'adetu). Slijedite bilo kog od njih i vi ćete se usrećiti." Ashabi kiram su naučili Kur'ani kerim od Resulullaha. Kasnije, putujući, oni su prenosili drugim ono što su naučili. Oni nisu ništa od sebe dodavali onome što su naučili od Resulullaha. Islamski učenjaci (alimi islama) su zapisali u svoje knjige sve što su čuli od ashaba kiram. Ovi učenjaci (alimi) se zovu alimi **ehli sunneta**. Kasnije su se pojavili izvjesni učenjaci (alimi) koji su dodali ovim učenjima konglomerat ideja koje su bile sastavljene ponajviše od izmišljenih laži engleskih špijuna, ideja starih grčkih filozofa i jevrejskih i hrišćanskih izmišljotina. Oni su, dodavajući ovom konglomeratu svoje lične utiske i sve ono što su stekli od znanstvenih učenja svog vremena, izmislili novo vjersko učenje. Oni su propovijedajući (va'zeći) pod imenom "alima islama" pokušali da iznutra razore islam. Od ovih, oni, koji su promijenili Nass, to jest ajeti kerime i hadisi šerife sa jasnim značenjem, su postali nevjernici (**kafiri**). Oni koji su pogrešno protumačili Nass sa nejasnim i prikrivenim značenjima se nazivaju jeretici, otpadnici, inovatori (**bid'at grupe**). Pojavilo se nekoliko ovakvih otpadničkih, jeretičnih, bid'at grupa koje nose muslimansko ime. Englezi su loveći u mutnom izmislili i osnovali nove nevjerničke i otpadničke grupe, te su, na taj način, pokušali da unište pravi islam. Danas su muslimani u svijetu podjeljeni na tri grupe. Ehli sunnet, šije i vehabije. Njihovo vjerovanje je različito. S obzirom da razlike među njima proizilaze iz interpretacije Nassa [ajeta i hadisa], čije se značenje ne razumije jasno, i pošto oni ne negiraju Nassove sa jasnim značenjima, oni ne zovu jedni druge nevjernicima (kafirima). Ali, oni ne vole jedni druge. Pravi muslimani su oni koji se zovu ehli sunnet. Oni se trebaju međusobno voljeti i potpomagati. Oni trebaju blago međusobno govoriti i pisati jedni drugima. Oni ne smiju jedni drugima nanositi štetu pa čak ni kad moraju jedni druge opomenuti; oni uvijek moraju u svojim verbalnim i pismenim korespondencijama da jedni druge blago savjetuju. Oni trebaju da jedni drugima pomažu, i da pomažu cijelom čovječanstvu, da slijede predivno islamsko ponašanje (ahlak) i da se čuvaju da ne bi izazvali nered (fitnu). Oni se ne smiju buniti protiv zakona države u kojoj žive niti smiju napadati ičiji život, imovinu, i čednost. Muslimani moraju imati ovakve osobine. Sve naše riječi,

pisanja, i djela, moraju da budu u smislu poboljšanja i kooperacije. Nažalost, izvjesni degenerici, neprijatelji vjere i ljudskog roda, koji samo misle na svoju dobrobit i želje, predstavljajući sebe ne samo kao muslimane već čak i kao vjerske ljude, pokušavaju da unesu razdor među muslimane i da ih tako rascjepkaju. Oni propagiraju laži koje su izmislili engleski špijuni. Oni žele da pod izgovorom vjerskih reformi ukaljaju i oskrnave islam. S druge strane dva velika neprijatelja, neznanje (džahilijet) i lijenost, djeluju kao smetnja i prepreka mudrosti i slijedenju islama i tako nas sprečavaju da napravimo razliku između ispravnog i neispravnog i dobrog i zlog. Na primjer, Muhammed Ali paša je bio pametan i vjerski upućen čovjek. On je služio kao guverner Osmanlijske države u Egiptu. Ali, njegovi sljedbenici nisu bili dobri kao on. Vjerske stvari su pale u nesposobne ruke. Jedan mason (član Udruženja slobodnih zidara) koji se zvao Abduh je bio postavljen za Upravnog direktora medrese **Džami'ul-ezher** koja je stoljećima proizvodila alime islama. Škotski masoni su počeli kako ekonomski tako i duševno razarati i uništavati egipatske muslimane. Englezi su preko ovih masona, iznutra, uništili Osmanlijsku državu. Sadr-i a'zam (najveći vezir) Ali paša, učenik masona Mustafe Rešida paše je 1284./1868. godine predao srbima ključeve beogradskog utvrđenja. Vezir je sa sobom doveo u Istanbul svog druga, masona, Džemaleddina Efganiju pa su oni zajedno nastojali da iznutra unište islam. Oni su napisali jako razdorne knjige.

Rešid Riza, kairski muftija, Abduhov učenik, je napisao jednu knjigu koja se zove **Muhaverat**^[1] koja je 1324./1906. godine izdata u Egiptu. Ova knjiga ima, sa dodatkom, 143 stranice. Ona se nalazi pod brojem 810 u Sulejmanije biblioteci u Istanbulu u Izmirli sekciji te biblioteke. Ova knjiga je napisana kao dijalog između hodže (vaiz efendije) koji je studirao na medresi i modernog vjerskog reformatora. Rešid Riza u ovoj knjizi iznosi, u njihovom razgovoru, svoje ideje. On, u ovoj svojoj knjizi, predstavlja vjerskog reformatora kao mladog, kulturnog, modernog i veoma jakog u moći rasuđivanja i logike. Hodža je predstavljen kao licemjer, kao imitator, kao jedna glupa i

---

[1] **Muhaverat el-muslih ve'l-mukallid.**

sporo razmišljajuća osoba. On kroz usta vjerskog reformatora savjetuje hodžu i prikazuje čitaocu kao da je on probudio hodžu iz zablude i neznanja. On kaže da ga on savjetuje, međutim, on, u jednu ruku napada alime islama, a u drugu ruku pogrešno predstavlja jeretike i otpadnike (ehli delalet), zindike, i mulhide (kafire), kao kulturne, kao alime islama, i kao ljude sa ogromnim znanjem. Ova knjiga je jako lukavo napisana i u potpunosti kroz usta masona. Ona je vrlo opasna. Ona može vrlo brzo prevariti i uloviti lakovjenu i čistu omladinu. Hamdi Akseki, reis za vjerska pitanja, je jedan Turčin koji je pročitao knjigu **Muhaverat**, koju su pripremili Abduh i njegovi učenici. Ona je na njega ostavila jak utisak pa ju je on preveo na turski jezik i dao joj naslov **Mezabihin telfiki ve islamin bir noktaja džem'i**. On je napisao ovoj knjizi dug predgovor. Knjiga je 1334./1916. godine izdata u Istanbulu. Ona ima 407 stranica i nalazi se pod brojem 810 u Izmirli sekciji Sulejmanijje biblioteke u Istanbulu. Professor Izmirli Isma'il Hakki je na sva usta hvalio i reklamirao ovu knjigu (**Mezabihin telfiki ve islamin bir noktaja džem'i**), dok su pravi vjerski ljudi u vrijeme Abdulhamid hana Drugog, uočivši da je ona vrlo štetna, nastojali da spriječe njeno širenje. I dan danas nas je strah da omladina može, pročitavši ovu i njoj slične smrtonosne knjige, početi sumnjati u alime islama i u imame četiri mezheba. Mi smo već, u našim drugim knjigama, napisali da je ispravno slijediti (činiti taklid) jedan od četiri mezheba, i da je krivo, odnosno nije ispravno, biti bez mezheba.

Kafiri, to jest nemuslimani, koji imaju pogrešna vjerovanja slijede (čine taklid) svoje roditelje i učitelje a ne propise (ahkame) islama, to jest naređenja (emr). Muslimani se čvrsto drže ovih propisa (ahkama). Slično tome, oni koji ne slijede nijedan mezheb (tj. nemezheblije ili la mezhebi), zbog pogrešnih vjerovanja, koja su stekli slijedeći roditelje i učitelje, ne slijede nijedan od četiri mezheba koja su objašnjenje ovih propisa (ahkama). Međutim, pravi muslimani, ehli sunnet muslimani, slijede jedan od četiri mezheba zato što oni imaju ispravno vjerovanje (iman). Ovaj ispravni iman je dobijen na osnovu znanja koje potiče od ashaba kiram radijallahu teala anhum edžma'in i imama četiri mezheba rahime-humullahu teala.

Muslimani ehli sunneta imaju ispravno imitiranje (taklid). Mi želimo da objelodanimo i otkrijemo našoj neiskvarenoj mlađoj braći laži i klevete koje su napisane u knjizi **Muhaverat** koja je vrlo podlo pripremljena i sa ciljem da odvoji muslimane od ispravnog imitiranja, slijeđenja (taklida) i da ih odvede u neispravno i nevaljasto imitiranje, slijeđenje (taklid). Mi smo odgovorili na svaku laž i klevetu materijalima koje smo uzeli iz knjiga alima ehli sunneta. Mi smo na ovaj način učinili jednu skromnu uslugu (hizmet) i zaštitili muslimane da ne odsrljaju u propast (felaket). Ovako je nastala naša knjiga **Odgovor neprijatelju islama**. Mi se nadamo da je čista namjera pri spremanju ove knjige i mala usluga našoj braći muslimanima posrednik (vesile) za oprost naših grijeha i naša jedina opskrba za naš dug zahvale za Allahove dželle-šanuhu bezkrajne blagodati (ni'mete).

Mi želimo da mlađi ljudi na vjerskom položaju pažljivo pročitaju laži i klevete Rešida Rize i njihovo opovrgavanje od strane alima ehli sunneta rahime-humullahu teala i da pravedno rasude svojom čistom savješću, da shvate istinu, i da se za nju čvrsto uhvate, i da upoznaju krivi put, i da ne povjeruju u njegovu lažnu okićenost i reklamu. Dugujemo hamd i šukur našem Gospodaru (Rabbu) koji nam je omogućio izdanje ove knjige koju smo pripremili kao svetu uslugu i uzvišenu opomenu.

Hadisi šerif koji nam Darimi prenosi kaže: **“Znaj da je zla ulema gora od svega lošeg. Dobra ulema je bolja od svega dobrog!”**

Ovaj hadisi šerif je objašnjen u knjizi **Mektubat** (Prvi tom, 53. pismo) koju je napisao hazreti imam Rabbani.

Miladi
2001

Hidžri Šemsi
1380

Hidžri kameri
1422

E'uzu bikelimatillahit-tammati min šerri kulli šejtanin ve hammatin. Ve min šerri kulli effakin kazibetin. Ve min šerri kulli gammazin hainetin. Ve min šerri kulli ajnin lammetin. Ve min šerri kulli bid'atin dalletin.

TEVHID DOVA

Ja Allah, ja Allah. La ilahe illallah Muhammedun Resulullah. Ja Rahman, ja Rahim, ja afuvvu ja Kerim, fa'fu anni verhamni ja erhamerrahimin! Teveffeni muslimen ve elhikni bissalihin. Allahummagfirli ve li-abai ve ummehati ve li aba-i ve ummehat-i zevdžeti ve li edždadi ve džeddati ve li ebnai ve benati ve li-ihveti ve ehavati ve li-a'mami ve ammati ve li-ahvali ve halati ve li-ustadi Abdulhakim-i Arvasi ve lil mu'minine vel mu'minat jevme jekumulhisab. "Rahmetullahi teala alejhim edžma'in."

MEKTUBAT, PRVI TOM, 53. PISMO

Ovo pismo, koje je ponovo napisano sejjidu šejhu Feridu nam kaže da će nesloga među alimima izazvati zbrku.

Molimo Allaha dželle-šanuhu da te ne odvoji od puta tvojih mubarek očeva! Mi čujemo da je naš predsjednik (devlet reis), zato što mu je srce čisto i pogodno za islam, odabrao četiri učenjaka (alima) koji vole svoju vjeru i pozvao ih na dvor da podučavaju šerijatska naređenja (emrove), tako da se svi poslovi u državi vode u skladu sa šerijatom. Hvala Allahu dželle-šanuhu za ove vijesti. Koje bi dobre vijesti mogle biti za muslimane veće od ovih? Koje vijesti bi mogle biti slađe od ovih za one čija su srca potištena? Ovaj fakir [imam Rabbani kuddise sirruh misli na sebe] ti je htio doći da lično učini ovo korisno djelo. Takođe sam ti i nekoliko puta pisao da ću doći. Sada ne mogu da se suzdržim a da ti ne napišem nekoliko stvari. Molim te oprosti mi! Rečeno je, "Odlučna osoba je poput luđaka". Najvažnije što želim da ti napišem je to da među današnjim vjerskim ljudima skoro ne postoji nijedan koji ne žudi za visokim položajem i novcem, i koji želi da se samo šerijat raširi, i čiji je cilj samo da islam ojača. Kada se želja za položajem i stolicom umiješa u ovu stvar svaki vjerskih čovjek će zauzeti drukčiji stav i nastojati da pokaže svoju superiornost. Oni će kontradiktirati jedni drugim i nastojati da iskoriste situaciju kako bi ti se ulizali. Nažalost, u tom slučaju vjerske stvari postaju sekundarne. Za vrijeme prijašnje vlade su svaku katastrofu, koja se desila muslimanima, izazvali takozvani vjerski ljudi. [Oni su s ciljem da bi se ulizali izmislili prijevode Kur'ana, izdavali pogrešne fetve, i pisali knjige koje nisu bile u skladu sa učenjima alima ehli sunneta. Neprijatelji vjere su, predstavljajući sebe kao vjerske ljude, pisali šta su htjeli i pogrešno predstavljali islam kao nešto što nije u skladu sa razumom, naukom, i usavršavanjem.] Mi muslimani se i danas plašimo ovoga belaja. Strah nas je da se vjera, ne samo ne poboljša, nego čak i ponovo ne razori. Molimo Allaha dželle-šanuhu da On zaštiti muslimane od zla ovih

krivih vjerskih ljudi! Pronaći i izabrati pravog alima koji voli svoju vjeru, što je vrlo teško, je velika blagodan (ni'met). Riječi i pisanja alima, koji misli na onaj svijet, će okrenuti svakoga ko ima pameti i savjesti u ispravnom pravcu. One utječu na srca. Gdje je na svijetu takav alim? Ako ga ne možeš naći onda nastoj da nađeš nekoga ko je najmanje od njih štetan. Postoji jedna čuvena izreka koja kaže: "Ako se nešto ne može potpuno dobiti ne treba se ni potpuno odbaciti". Ja ne znam šta da ti pišem. Kako god je sreća (se'adet) ljudi u rukama alima, tako i neprijatelji vjere, prurušeni u vjerske ljude, odvode narod u propast (felaket) i džehennem. Dobar vjerski čovjek je najbolji od svega drugog. Vjerski čovjek koji upotrebljava vjeru da zaradi ovaj svijet, i koji kvari tuđi iman, je najgori na svijetu. Sreća i propast ljudi, njihovo okretanje na pravi put i napuštanje pravoga puta, su u rukama vjerskih ljudi. Jedan od naših velikana je upitao šejtana, kada ga je vidio da sjedi besposlen, "Zašto ti ne zavodiš svijet?" Šejtan mu je odgovorio: "Današnji vjerski ljudi rade naš posao. Oni nam ne ostavljaju nikoga da ga mi zavedemo". Prijevod perzijskog stiha:

Ko prurušen u vjerskog čovjeka gomila dunjaluk, On je izgubio svoj put. Kako će on onda upućivati druge?

Zato, ne radi ništa prije nego što dobro razmisliš. Kada se šansa jednom izgubi ona se više ne povraća. Trebao bih da se stidim što ja tebe savjetujem. Ali, ovo pismo sam napisao da mi ono bude dokument za moj spas na kijametu. Vesselam.

ODGOVOR NEPRIJATELJU ISLAMA

Ova knjiga je odgovor na laži i klevete koje su upućene protiv islamskih alima rahime-humullahu teala, koje je, u svojoj knjizi **Muhaverat**, napisao jedan nemezheblija, Egipćanin, po imenu Rešid Riza. On sebe predstavlja kao vjerskog čovjeka, pobornika telfika, tj. ujedinjavanja četiri postojeća mezheba.

1- *“Za vrijeme najboljeg vremena (asr-i se’adeta) nije bilo razlika u mišljenju ni po pitanju vjerovanja (imana) ni po pitanju propisa koji se odnose na amelat.”*^[1] On onda, nekoliko redaka kasnije, piše, *“Ashabi su, kada nije bilo Nassa, dolazili do odluke čineći idžtihad,”* i tako pobija svoje sopstvene prethodno napisane riječi. On je u svom drugom citatu rekao istinu. Ashabi kiram radijallahu teala anhum edžma’in su u stvarima za koje nije bilo Nassa donosili odluke na osnovu svog idžtihada pa je u takvim stvarima bilo razlika.

2- *“U prvom i drugom stoljeću [islama] ljudi nisu slijedili jedan izvjesni mezheb; oni nisu pripadali mezhebu izvjesnog imama. Kad su oni imali neki problem oni su ga rješavali pitajući muftiju na kojeg su nailazili ne gledajući je li on ovog ili onog mezheba. Ibni Humam je ovako napisao u svojoj knjizi **Tahrir**.”*

Ove riječi se ne slažu sa riječima alima. Davud bin Sulejman citira na šesnaestoj stranici u knjizi **Eššed-ul-džihad** da je Ibni Emir Hadž rekao, “Moj hodža Ibni Humam (preselio 861./1457. godine) je rekao da je potrebno da neko, ko nije mudžtehid, slijedi jedan od četiri mezheba”. Ibni Nudžejm Misri, (preselio 970./1563. godine) ovako piše u drugom dijelu knjige **Ešbah**, u prvom poglavlju koje se zove “idžtihad”, “Kako je u Ibni Humamovoj knjizi **Tahrir** jasno objašnjeno alimi su jednoglasno rekli da je sve, što nije u skladu ni sa jednim od četiri mezheba, pogrešno.” Veliki alim Abdulgani

---

[1] Citati 1-4 su uzeti iz predgovora koji je Hamdi Akseki napisao na knjigu **Muhaverat**.

Nablusi rahime–hullahu teala po ovom pitanju citira Ibni Humama i ovako kaže u svojoj knjizi **Hulusat–ut–tahkik**, “Iz ovoga se razumije da je samo dozvoljeno slijediti jedan od ova četiri mezheba. Danas je samo i jedino moguće slijediti Muhameddovu alejhisselam vjeru slijedeći jedan od ova četiri mezheba. **Taklid** znači prihvatanje i usvajanje nečije riječi bez traženja njegovih dokaza (delila). Ovo činimo tako što srcem namjerimo. Sve što činimo bez nijjeta je neispravno, odnosno, batal. Dužnost mudžtehida je da razumije dokaz. Mukallid mora da, u svemu što radi, slijedi jedan od četiri mezheba. Prema većini uleme je dozvoljeno u različitim poslovima slijediti različite mezhebe. Tako isto piše i u knjizi **Tahrir**. Ali, jednoglasno je rečeno da neko, ko je započeo izvjesnu radnju po jednom mezhebu, mora da tu istu radnju i završi po tom istom mezhebu, bez ujedinjavanja sa drugim mezhebima. [Molimo čitaoca da pogleda članak pod brojem trideset tri]. Bilo je i onih vjerskih alima koji su rekli da ne smijemo, kada počnemo slijediti jedan mezheb, bez velike potrebe (zarureta) slijediti drugi mezheb.”

Kad vjerski imami (imami mezheba) ibadete po nekom drugom mezhebu, oni, suprotno onom što reformator misli, to ne rade sa namjerom da slijede tuđi mezheb. Oni to čine zato što im to u tom momentu i po tom pitanju nalaže njihov idžtihad. Nije ispravno reći da to svako tako radi a onda navesti podatak da su mudžtehidu tako radili. Nije ispravno da neko, ko sebe naziva vjerskim čovjekom, kaže tako a onda ne navede prave primjere.

3- *“Političke rasprave koje su se kasnije pojavile, a za koje se tvrdilo da su za dobrobit vjere, su prouzrokovale da zaboravimo pravi cilj mezheba.”* Ove riječi su jedna tako velika i odvratna greška koju mu nikada ne možemo oprostiti. On pripisuje alimima fikha krivicu onih koji kao i on ne pripadaju nijednom mezhebu i nastoje da ukaljaju mezhebe. Kako stare tako i nove knjige alima, pripadnika ova četiri mezheba, su jasne. Nijedna od njih u sebi ne sadrži ni riječi niti u sebi ima fetvu koja mijenja idžtihad imama mezheba. Oni koji ne pripadaju nijednom mezhebu, kao što su to Abhuh, i vjerski reformatori koji ga slijepo slijede, su bez sumnje izvan granica kruga ovih

alima. Oni su ti koji hoće da potkopaju mezhebe. Međutim, u tekućim knjigama fikha nema nijedne ideje ovih nemezheblija i reformatora. "Knjige fikha" su napisali alimi fikha. Knjige koje pišu neznalice (džahili), nemezheblije, vjerski reformatori, netrpeljivi nadri naučnici, i one koje pišu vjerski bigoti koji miješaju islam i politiku nisu "knjige fikha". Njihova pokvarena piskaranja se ne mogu biti osnova za klevetanje alima fikha.

4- Začuđujuće je kada on kaže ovu neoprostivu laž: *"Svi imami mezheba su rekli, 'Nemojte nas imitirati. Radije, upotrijebite naše dokaze. Onim koji ne znaju osnovu naših riječi nije dozvoljeno slijediti naše riječi.'*" Ovo nisu rekli mezheb imami. Ovo su rekli oni koji ne pripadaju mezhebu. Imami mezheba kažu, "Mukallid (tj. onaj ko slijedi imama mezheba) ne mora znati mudžtehidove dokaze (delile). Za mukallida su riječi imama mezheba dokaz."

5- *"Vremenom, kako se čovječanstvo razvijalo, ljudski razum se mijenjao."*^[1] Ova rečenica izražava njegovo vjerovanje u evoluciju, u koju svi masoni vjeruju. On misli da nam kaže da raniji ljudi nisu imali puno razuma (nisu bili pametni) a da su današnji kafiri jako pametni i inteligentni. On misli da kaže da raniji Poslanici i njihovi ashabi nisu bili inteligentni. Ko ovako vjeruje on je kafir. Adem, Šit, Idris, Nuh, kao i mnogi drugi Poslanici salevatullahi teala alejhim edžma'in spadaju u ranije ljude. Svaki od njih je bio pametniji i inteligentniji od svog današnjeg svijeta. Hadisi šerif kaže da će svako naredno stoljeće biti gore od predhodnog. Rešid Riza kontradiktira ovom hadisi šerifu.

6- *"Otvori knjige istorije i pročitaj o bitkama koje su se odigrale između ehli sunneta, šija, i haridžija, pa čak i među pripadnicima ehli sunnet mezheba! Neprijateljstvo između pripadnika šafi'i i hanefi mezheba je izazvalo da Mongoli napadnu na muslimane."*

Nemezheblije i vjerski reformatori se služe lukavstvom

---

[1] Citati 5-9 su uzeti iz predgovora, arapskog teksta, knjige **Muhaverat**, koju je napisao Rešid Riza.

da napadnu na četiri mezheba ehli sunneta. Oni, da bi ovo postigli, prvo pišu o napadima na ehli sunnet od strane pripadnika sedamdeset dvije otpadničke grupe – za koje hadisi šerif kaže da će otići u Džehennem – i o krvavim događajima koje su oni proizveli, a onda podlo lažu i kažu da su četiri mezheba između sebe ratovala. Međutim, činjenica je da se nije nikada desila nijedna bitka između pripadnika šafi'i i hanefi mezheba. Nemoguće je da oni međusobno zaratuju zato što i jedni i drugi pripadaju ehli sunnet mezhebu! Oba mezheba imaju isto vjerovanje. Oni su oduvijek živjeli u kao braća i međusobno su se voljeli. Da vidimo mogu li nam nemezheblije navesti koji primjer kada oni kažu da su se oni međusobno borili! Normalno je da ne mogu. Oni nam navode kao primjer džihade koje su četiri mezheba ehli sunneta vodila zajedno protiv nemezheblija. Oni pokušavaju da prevare muslimane ovakvim lažima. Pošto ime šafija, pripadnika ehli sunnet mezheba, zvuči slično kao riječ šija, oni govore o bitkama koje su se odigrale između hanefija i nemezheblija kao da su se one desile između hanefija i šafi'ija. Nemezheblije, da bi osramotile i ukaljale muslimane koji slijede mezheb, kleveću muslimane koji slijede mezheb i pogrešno interpretiraju izvjesne specifične izraze. Na primjer, oni citiraju rječnik **Mundžid** koji su napisali hrišćanski sveštenici i definišu riječ **Te'assub** kao, "mišljenje koje nije pod uticajem naučnih, vjerskih, i razumnih razloga" kako bi napravili utisak da su učenja mezheba te'assub i da je te'assub taj koji je izazvao konflikte među mezhebima. Međutim, alimi islama rahime-humullahu teala su definisali riječ te'assub kao "neprijateljstvo koje se ne može opravdati". Prema tome, pripadati mezhebu, ili, braniti činjenicu da se taj mezheb bazira na sunnetu, i sunnetu halifa na pravom putu (hulefai-rašidina), ne mogu nikada biti te'assub. Govoriti loše o drugom mezhebu je te'assub. Sljedbenici četiri mezheba nisu nikada imali takav te'assub. Takav te'assub nije nikada, u cijeloj istoriji islama, postojao među mezhebima.

Ehli bid'at i nemezheblije su pripadnici jedne od sedamdeset i dvije krive i ekscentrične grupe. Ove grupe koje ne pripadaju nijednom mezhebu su uvijek nastojale da odstrane pripadnike ehli sunneta od Emevi i Abbasi

halifa. Oni, koji su u tome bili uspješni, su izazivali krvoproliće. Optužiti alime islama te'assubom, zato što su oni savjetovali ove halife i pozvali ih da slijede jedan od četiri mezheba ehli sunneta, da bi spriječili štetu od strane nemezheblija, je podla kleveta protiv alima islama. Najnoviji metod za napad na četiri mezheba je, prvo napabirčiti malo arapskog jezika, zatim, uskogrudo i subjektivno, nasumice, prelistati nekoliko knjiga istorije, onda, ocijeniti izvjesne prošle događaje na koje se slučajno naišlo, te ih na kraju sve sastaviti kao dokaz za štetu koju je te'assub učinio i za to sve okriviti četiri mezheba ehli sunneta. Neki od onih koji su protiv mezheba, da bi se opravdali, kažu da oni nisu protiv mezheba već da su protiv netrpeljivosti (ta'assuba) među mezhebima. Međutim oni, nakon što su pogrešno interpretirali riječ te'assub i napali ulemu fikha koja brani svoje mezhebe, kažu da su ovi alimi fikha tokom istorije izazivali krvoprolića. Oni pokušavaju da ovakvim svojim tvrdnjama odvrate mladež od slijeđenja mezheba.

U knjizi **Kamus-ul a'lam** piše, "Amid-ul-mulk Muhammed Kunduri [pripadnik mu'tezile mezheba], vezir seldžučkog sultana Tugrula, je za vrijeme Alb Arslana izdao ferman koji je rekao da se treba sa minbera kleti ehli sunnet mezheb tako da se je većina horasanske uleme iselila u druga mjesta." Oni koji ne slijede nijedan mezheb, kao na primjer Ibni Tejmijje, su ovako iskrivili ovaj događaj i rekli, "Hanefije i šafi'ije su međusobno ratovale dok se sa minbera proklinjalo eš'arije." Oni su među omladinom raširili ove svoje laži, i netačne prijevode Sujutijevih knjiga, sa ciljem da zavedu omladinu, i unište četiri mezheba ehli sunneta i uvedu neslijeđenje mezheba umjesto slijeđenja mezheba. (Dželaleddin Abdurrahman bin Muhammed Sujuti rahmetullahi teala alejh je veliki alim šafi'i mezheba. On je 911./1505. godine preselio na ahiret).

Ovdje navedeni događaj iz islamske istorije se odnosi na te'assub, koji je krivo pripisan mezhebima, i za koji se tvrdi da je izazvao borbe između muslimana: Jakut Hamevi je 617. po Hidžri posjetio grad Rej, pa je, vidjevši da se nalazi u ruševinama, upitao ljude na koje je naišao šta se desilo? Oni su mu rekli da je između hanefija i

šafi'ija izbio ta'assub i da su oni međusobno ratovali, da su šafi'ije pobijedile, i da je grad radi toga uništen. Ova priča se spominje i u Jakutovoj knjizi **Mu'džem-ul-buldan**. Međutim, Jakut nije bio historičar. On je, pošto je bio Rimljanin, bio zarobljen i prodat bagdaskim trgovcima. On je po naređenju svoga šefa trgovao i tako obišao mnoge gradove. On se poslije šefove smrti počeo baviti prodajom knjiga. **Mu'džem-ul-buldan** je njegov putopis, geografski rječnik, u kom je on opisao šta je vidio i čuo u mjestima kroz koja je prolazio. On je od prodaje ove knjige zaradio puno para. Grad Rej se nalazi pet kilometara južno od Teherana. On je i dan danas u ruševinama. Urve bin Zejd Tai rahime-humullahu teala je pokorio ovaj grad po naređenju hazreti Omera. Grad je bio popravljen za vrijeme Ebu Dža'fera Mensura, i bio je sjedište velike uleme i centar civilizacije. Mongolski vladar Džengiz, kafir, je 616. godine po Hidžri porušio ovaj islamski grad, muškarce učinio šehidima, a žene i djecu zarobio. Ruševine koje je Jakut vidio su djelo mongolske vojske koja je na prije godinu dana porušila grad. Nemezheblije, koje je Jakut upitao, su pripisali razaranje grada ehli sunnetu a Jakut im je povjerovao. Ovo nam kaže da Jakut nije historičar već neuki turist. Kad nemezheblije i vjerski reformatori ne mogu da nađu razumno objašnjenje i istorijsku potvrdu oni krive sljedbenike mezheba i časne alime fikha, i napadaju ih pisanjima i riječima koje su zasnovane na perzijskim bajkama. Ove bajke ne štete uzvišenosti i visini alima ehli sunneta. Nasuprot! One pokazuju da vjerski ljudi koji su nemezheblije nisu nikakvi autoriteti u islamu već neuki jeretici koji su neprijatelji vjere. Razumije se da oni nastoje da prevare muslimane i da tako, predstavljajući sebe kao ljude na vjerskom položaju, iznutra razore četiri mezheba. Razoriti četiri mezheba znači razoriti ehli sunnet. Jer, ehli sunnet se u odnosu na poslove i djela (amelat) sastoji iz četiri mezheba. Izvan granica ova četiri mezheba nema ehli sunneta. Razoriti ehli sunnet znači razoriti pravu vjeru, islam, koji je Muhammed alejhisselam donijeo od Allaha dželle-šanuhu. Jedini pravi muslimani, koji idu putem ashaba kiram su pripadnici **ehli sunneta**. A put ashaba kiram je put Muhammeda alejhisselam, koji

nam u hadisi šerifu, **“Moji Ashabi su kao zvijezde na nebu. Kojeg god od njih slijedite naći ćete pravi put”**, naređuje da slijedimo ashabe kiram.

Slijedenje ili prilagođavanje (taklid) se može činiti na dva načina. Prvi je slijedenje u vjerovanju (i'tikadu ili imanu). Drugi je slijedenje u djelima (amelatu). Slijediti ashabe kiram znači slijediti ih u činjenicama koje se moraju vjerovati. Drugim riječima, mi moramo vjerovati onako kako su oni vjerovali. Muslimani koji vjeruju onako kako su ashabi kiram vjerovali se zovu ehli sunnet muslimani. U pogledu djela, to jest, u odnosu na sve što činimo, i čega se trebamo čuvati, mi ne moramo slijediti ashabe kiram jer to nije moguće. Mi ne znamo kako su ashabi kiram radili svaku stvar. Povrh toga, u njihovo vrijeme mnoge stvari nisu ni postojale već su se kasnije pojavile. Vođa (reis) ehli sunneta je imam a'zam Ebu Hanifa rahmetullahi alejh. Sva četiri mezheba vjeruju onako kako je on naučio i objasnio od ashaba kiram. Imam a'zam je bio savremenik nekolicine ashaba kiram. On je od njih puno naučio. On je još više naučio od svojih drugih učitelja. Par drukčijih komentara imama Šafi'ije i imama Malika, po pitanju vjerovanja, ne znače da se oni nisu slagali sa imamom a'zamom. Oni su izrazili ono što su shvatili iz imamovih a'zamovih riječi. Suština njihovih riječi je potpuno ista. Samo je njihovo objašnjenje drukčije. Mi volimo sve četiri mezheb imama.

Reformatori su često prisiljeni na upotrebu podlih trikova. Oni prvo ispravno pišu o zlu neslaganja u imanu. Oni onda pokušavaju da ovo zlo (neslaganja u imanu) pripišu razlikama između četiri mezheba i da njime ukaljaju četiri mezheba. Dijeliti se na grupe u vjerovanju ili imanu je jako loše. Onaj ko nema vjerovanje ehli sunneta može samo biti ili kafir ili otpadnik (heretik, bid'at sahibija). U Pejgamberovom sallallahu teala alejhi ve sellem hadisi šerifu se kaže da će oba, i otpadnik i kafir, otići u džehennem. Kafir će ostati vječno u džehennemu. Otpadnik će kasnije biti stavljen u džennet.

Neki od onih koji su se udaljili od ehli sunneta, i postali kafiri, se predstavljaju kao muslimani. Njih ima dvije vrste. U prvoj grupi su oni, koji, kada objašnjavaju ajeti kerime i hadisi šerife, upotrebljavaju svoje rezonovanje i

gledište, te su ih tako, te njihove greške, odvele u kufr. Oni misle da su oni pravi muslimani i vjeruju da slijede pravi put. Oni nisu svjesni činjenice da je njihov iman izašao iz njih. Oni se zovu **mulhidi**. U drugoj grupi su neprijatelji vjere. Oni ne vjeruju islam. Oni se, da bi iznutra razorili i uništili vjeru i zavarali muslimane, pretvaraju da su oni tobože muslimanima. Oni daju ajeti kerimima, hadisi šerifima, i prirodnim naukama, lažna i iskrivljena značenja sa ciljem da pomješaju sa vjerom svoje laži i klevete. Ovakvi podli kafiri se nazivaju **zindici**. Masoni, koji zauzimaju vjerske položaje u Egiptu, i takozvani **socijalistički muslimani**, koji su se odskora pojavili su zindici. Oni se takođe nazivaju i **vjerski reformatori ili naučni fanatici**.

Kur'ani kerim i hadisi šerif nam govore da se u vjerovanju (imanu) ne smije dijeliti na grupe. Kur'ani kerim i hadisi šerif striktno zabranjuju ovakvu podjelu. Oni naređuju da svi muslimani moraju isto vjerovati. Nesloga koju Kur'ani kerim i hadisi šerif zabranjuju je neloga i podjela u pogledu imana. Činjenica je da su svi Pejgamberi alejhimussalatu vesselam podučavali isto vjerovanje (iman). Od Adema alejhissem, prvog Poslanika, pa do zadnjeg čovjeka, iman svih pravovjernih (mu'mina) je isti. Zindici i mulhidi kažu da se ajeti kerimi i hadisi šerifi, koji zabranjuju i osuđuju podjelu u pogledu imana, odnose na četiri mezheba ehli sunneta. Međutim, Kur'ani kerim nam naređuje razlike koje postoje između četiri mezheba. Hadisi šerif nam kaže, da je ova razlika među pravovjernim (mu'minima), Allahova dželle-šanuhu milost (rahmet).

Izvitoperiti mongolski napad na islamske zemlje, njihovo razaranje i bagdadsko krvoproliće u "hanefijsko-šafi'ijске konflikte", koji niti su se ikada desili u prošlosti niti će se ikada u desiti budućnosti, je krajnje prljava i vrlo podla laž i kleveta. Ova dva mezheba imaju isto vjerovanje. Njihovi pripadnici se vole međusobno. Oni vjeruju da su oni braća i znaju da su male razlike između njih, koje se odnose na djela (amelat) ili ibadet, Allahova dželle-šanuhu milost. Oni vjeruju da je ova njihova mala međusobna razlika olakšica. Ako musliman jednog mezheba, radeći nešto po svom mezhebu, dođe u

nepriliku, on to djelo može obaviti u skladu sa jednim od druga tri mezheba, i tako se izvući iz neprilike. Knjige četiri mezheba jednoglasno preporučuju ovu olakšicu i navode izvjesne slučajeve. Alimi četiri mezheba su objasnili i zapisali dokaze i dokumente (delile) svog mezheba ne s ciljem da napadnu ili haša (ne, nikad) okleveću drugi mezheb već s ciljem da odbrane ehli sunnet i sačuvaju samouvjerenost i pouzdanost svojih sljedbenika. Oni su ovako napisali i rekli da, kada smo u neprilici, možemo slijediti drugi mezheb. Oni koji ne pripadaju nijednom mezhebu, mulhidi i zindici, pošto nisu našli ništa drugo kao osnovu za napad na ehli sunnet, su se počeli petljati i pogrešno predstavljati ova pisanja koja su ispravna i korektna.

Razlog napada Tatara i Mongola na islamske zemlje je jasno zapisan u knjigama istorije. Na primjer, u knjizi **Kisas-i enbija**, autor Ahmed Dževdet paša piše:

Musta'sim, posljednji abbasidski halifa, je bio vrlo pobožan i ehli sunnet musliman. Njegov vezir, Ibni Alkami, mu nije bio odan i nije slijedio nijedan mezheb. Državna administracija je bila u njegovim rukama. Njegov jedini cilj je bio da sruši Abbasidsku državu i da osnuje novu državu. On je želio da Hulago, mongolski vladar, zauzme Bagdad i da njega postavi za vezira. On ga je izazvao da dođe u Irak. On je odgovorio oštro na Hulagovo pismo i naljutio ga. Nasir-ud-din-i Tusi, jedan drugi heretik i nemezheblija, je bio Hulagov savjetnik. I on je nagovarao Hulaga da pokori Bagdad. Kako se vidi, intriga je kovana između dva heretika, otpadnika. Hulago je napao na Bagdad. Halifina armija od oko dvadeset hiljada vojnika nije bila u stanju da zaustavi strijelice dvije stotine hiljada tatara. Hulago je napao vatrom od nafte i kamenjem iz katapultova. Nakon pedesetodnevnog opsade Ibni Alkami je, pod izgovorom da napravi primirje, otišao Hulagu i sa njim napravio sporazum. On je, kada se vratio nazad, rekao halifi da će ako se preda biti slobodan. Halifa mu je povjerovao i predao se Hulagu dvadesetog Muharrema 656/1258. godine. Oni su ga ubili zajedno sa svima onima koji su bili sa njim. Preko četiri hiljade muslimana je pobijeno. Milioni islamskih knjiga su bačeni u rijeku Tigris. Divni grad je pretvoren u

ruševine. **Hirka-i se'adet**^[1] (Resulullahova alejhisselam odora, mantija) i **Asa-ji nebevi** (štap koji je Pejgamber alejhisselam obično imao sa sobom) su spaljeni i pepeo je bačen u rijeku Tigris. Pet stotina i dvadeset četiri godine stara Abbasidska država je ovako bila uništena. Ibn Alkami nije dobio nikakav položaj. On je iste godine sramno umro. Te godine je u Sogudu rođen Osman gazi rahmetullahi teala alejh, osnivač Osmanlijske države.^[2] Kako vidimo mongolsko rušenje islamske države su izazvali, prevarom i podmuklošću protiv ehli sunneta, oni koji ne slijede nijedan mezheb.

Između hanefija i šafi'ija nije nikada bilo prepirki. Muslimani, pripadnici četiri mezheba, se međusobno vole kao braća. Ovu podlu laž, koju je Rašid Riza izmislio protiv pripadnika ehli sunneta, je kasnije takođe ponovio i reformator, nitkov, Sejjid Kutb. Mi smo njemu odgovorili u našoj knjizi **Vjerski reformatori u islamu** sa savršenim dokumentima.

7- *“Vidimo da u mnogim državama hanefije i šafi'ije ne klanjaju zajedno. Glasno izgovaranje riječi amin za imamom i podizanje prsta pri učenju tehijjata izazivaju neprijateljstvo.”*

Knjige svih mezheba jasno i glasno pišu da musliman koji slijedi jedan mezheb može klanjati za nekim ko slijedi drugi mezheb. Ideja, da će male razlike između mezheba, koje se odnose na ibadet, izazvati nekakvo neprijateljstvo proizilazi iz sanjarenja i laži mulhida i zindika, neprijatelja ova četiri mezheba. Muslimani, sljedbenici četiri mezheba, su uvijek u svim dijelovima svijeta klanjali jedni za drugim zato što se međusobno vole i smatraju braćom. Na primjer, veliki evlija i duboki alim mevlana Halid Bagdadi (preselio na ahiret 1242./1826. g.n.e.) je bio šafi'ija (slijedio šafi'i mezheb). Njegov muršid (učitelj) Abdullah Dehlevi, koji mu je dao fejz i hilafet, je bio hanefija (slijedio hanefi mezheb). Abdulkadir Gejlani

---

[1] Pejgamber alejhisselam je dao neke od svojih odora (džubbeta) izvjesnim muslimanima od kojih su ih halife otkupile ogromnim sumama zlata. U Istanbulu još uvijek postoje dva džubbeta.

[2] **Kisas-i Enbija** (Istorija Poslanika) stranica 890.

(preselio na ahiret 561./1165. g.n.e.) je bio šafi'ija. Videći da je hanbeli mezheb skoro ponestao, on je, da bi ga zaštitio, postao hanbelija. Dželaleddin Muhammed Mahalli, autor **Dželalejn tefsira**, je bio šafi'ija. Ahmed Savi, sljedbenik maliki mezheba, je napisao komentar na ovaj tefsir i omogućio njegovo širenje nadaleko i naširoko. On ovako piše u objašnjenju šestog ajeti kerima sure **Fatir**, "Stanovnici Hidžaza, koji se nalazi u Arabiji, nemezheblije, tvrde da su samo oni muslimani. Oni nazivaju čiste ehli sunnet muslimane mušricima (kafirima). Oni su lažovi. Molimo Allaha dželle-šanuhu da ubije ove otpadnike." Ahmed Savijev komentar na **Bejdevijev tefsir** je isto tako jako čuven. Mešhur (čuveni) Bejdevi (preselio 685./1286. g.n.e.) je pripadao šafi'i mezhebu. Njegov tefsir je jedan od najčuvenijih tefsira. Najveća većina uleme, pripadnika sva četiri mezheba, ga je hvalila i napisala na njega komentare. Na primjer, komentar alima Šejhzade Muhammeda efendije, hanefije, je nadaleko čuven i jako cijenjen. Kako svi muslimani znaju ima na hiljade knjiga koje su napisali alimi četiri mezheba u kojima oni izražavaju svoju međusobnu pohvalu i ljubav.^[1]

8- *"U islamskom ummetu su mnogi postali veliki alimi. Među njima su muršidi kao što su Hudždžet-ul-islam imam Gazali i Šejh-ul-islam Ibni Tejmijje."*

On predstavlja jednog nemezhebnjakovića kao što je Ibni Tejmijje, koji kaže da je Allah dželle-šanuhu predmet, i koji ne vjeruje da će kafiri biti vječno mučeni u Džehennemu, i koji tvrdi da nije potrebno naklanjavati propuštene farz namaze, i koji je nastojao da ovakvim i mnogim sličnim pokvarenim idejama iznutra razori islam – i naziva ga mudžtehidom – i poredi ga sa muršidom i velikim alimom islama Gazalijem. Napisati ova dva imena zajedno, jedno do drugog, je prevara kao podvaljivanje komada kamena kao dijamant. Maliki alim Ahmed Savi je ovako napisao u **Dželalejn tefsiru** kod objašnjenja dvije stotine tridesetog ajeta sure **Bekara**, "Alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in su rekli da je Ibni Tejmijje skrenuo sa pravoga puta. On je prouzrokovao da

---

[1] Pogledajte članak pod brojem 36 o podizanju prsta.

mnogi muslimani skrenu sa pravoga puta. Nije tačno, laž je, da se on družio sa maliki alimom imamom Ešhebonom.”

9– Rašid Riza kaže, “*Ja sam napisao u časopisu El-menar, koji sam izdao 1315./1898. godine da taklid nije ispravan. Ja sam neke od tih tekstova uzeo od imama allame Ibni Kajjima Dževzije. Ja sam ih sakupio i objavio knjigu Muhaverat.*”

Kada vjerski reformator piše da taklid nije ispravan on blati bilione muslimana ehli sunneta koji su došli u toku ovih četrnaest stoljeća. On hoće da kaže da će oni svi otići u džehennem. To mora da je zato što nemezheblije, mulhidi i zindici, to jest vjerski reformatori, sami znaju svoju manu, da ne mogu javno napasti ehli sunnet. Oni upotrebljavaju laži, podvale, i neodređene riječi, i uvijek rade iza kulisa. Kako bi se ikada moglo reći da nije ispravno slijediti imama mezheba? Allah dželle-šanuhu kaže u ajetima sureta **Nahl** i **Enbija**, “**Učite pitajući učene (one koji znaju)!**” i “**Slijedite ulul emr** (to jest ulemu)!” Ovi ajeti su razlog što nam je postalo vadžib slijediti (imitirati) imama mezheba. Kada ovaj nemezheblija, otpadnik, kaže da nije ispravno slijediti (imitirati) imama mezheba on hoće da kaže, “Slijedite mene a ne njega!” On hoće da prevari muslimane i da ih navede na njegov krivi put. On hoće da oni odustanu od ispravog slijedenja (hakk taklida) i počnu slijediti njegovo lično pokvareno i neispravno slijedenje (batil taklid). Nemezheblije su imitatori greške.

Postoje dva načina taklida (tj. slijedenja ili imitiranja nekoga). Prvi način je taklid kafira. Oni slijede svoje roditelje i sveštenike i tako ostaju u nevjerstvu (kufru). Ovakav taklid nije dozvoljen. I Kur’ani kerim i hadisi šerifi zabranjuju ovakav taklid. Muslimanu nije dovoljno da samo, imitirajući svoje roditelje, kaže da je musliman. Musliman je onaj ko zna, odobrava, i vjeruje **Amentu**^[1].

[1] **Amentu** ili osnovni temelji vjerovanja. Svaki musliman mora da ih nauči napamet, da zna njihovo značenje, i da svim svojim srcem u njih vjeruje. Ovi osnovni temelji vjerovanja su: **Amentu billahi** – Ja vjerujem u Allaha dželle-šanuhu; **ve melaiketih**i – i u Njegove meleke (anđele); **ve kutubih**i – i u knjige koje je Allah dželle-šanuhu poslao; **ve Rusulih**i – i u Allahove dželle-šanuhu Poslanike; **vel jevmil-ahiri** – i u Sudnji

Prema tome, jasno je da je neispravno slijediti i imitirati nekoga po pitanju stvari koje se moraju vjerovati. Isto tako ne smijemo slijediti ni one koji ne slijede nijedan mezheb, niti smijemo napustiti ehli sunnet mezheb. Šta više, ovo je (odnosno, slijeđenje u vjerovanju) neispravno povezivati sa slijeđenjem u pogledu djela (amelat). Kur'ani kerim i hadisi šerifi nam naređuju ovakvu vrstu slijeđenja (odnosno slijeđenje u djelima). Hadisi šerif, "**Moji sljedbenici se neće sloziti (moj ummet neće učiniti idžmu) na nešto što je zabluda (dalalet)!**" nam jasno kaže da je ispravno sve što je ulema pravog puta napisala. Ovaj hadisi šerif navode: veliki alim Abdulgani Nablusi (preselio na ahiret 973./1565. godine) u svojoj knjizi **Hulasat-ut-tahkik fi bejan-i hukm-it-taklid vet-telfik**; Abdulvehhab Ša'rani (preselio na ahiret 937./1565. godine) u predgovoru svoje knjige **Mizan-ul-kubra**; imam Rabbani (preselio na ahiret 1034./1624. godine) u mnogim pismima svoga **Mektubata**; i Jusuf Nebhani na kraju svoje knjige **Hudždžetullahi alel'alemin**. Oni koji su protiv ovog su i nepravedni i nisu u pravu. Saglasnost miliona alima ehli sunneta i hiljada evlija koji su se pojavili tokom hiljadu i tri stotine godina je: "Muslimanu koji nije mudžtehid je, da bi mogao ispravno obavljati svoj ibadet, vadžib slijediti mudžtehida kome vjeruje, u koga ima povjerenje, i koga voli." Ko ne vjeruje ovu saglasnost ne vjeruje ni ovaj hadisi šerif. Ova saglasnost nam takođe pokazuje da i mudžtehid mora slijediti svoj idžtihad i da mu nije dozvoljeno slijediti drugog mudžtehida. Svaki

---

dan; **ve bil kaderi hajrihi ve šerrihi minallahi teala** – i u sudbinu (kader), to jest, da sve što se događa, i dobro i zlo, biva s Allahovom dželle-šanuhu voljom i određenjem; **vel-ba'su ba'delmevti hakkun** – i u život poslije smrti; ešhedu en lailahe illallah – Ni na zemlji ni na nebesima nema niko drugi osim Allaha dželle-šanuhu da je vrijedan da se obožava (ibadeti). Samo je Allah dželle-šanuhu Istinski Stvaralac [hakiki ma'bud] kojega trebamo obožavati (ibadet činiti). Allah dželle-šanuhu je vadžibil-vudžud (to jest, samo je On neophodno biće, što znači, da bez Njega ništa ne može postojati.) Njemu pripadaju sve uzvišenosti. On nema mana. Njegovo ime je **Allah**; **ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu** – Uzvišeni zat-i ali (njegovo veličanstvo ili hazreti) Muhammed, sin Abdullaha, je Allahov dželle-šanuhu rob i Resul (Poslanik).

časni ashab (musliman koji je makar jednom vidio Poslanika alejhisselam) je bio mudžtehid. Oni se iz ovog razloga nisu međusobno složili po izvjesnim pitanjima. Isto tako, i kad imam Ebu Jusuf nije na Džum'u promijenio svoj abdest, i kad imam Šafi'ija nije na mezaru imama a'zama Ebu Hanife posljuje ruku'a podigao svoje ruke, nije bilo slijedenje drugih. Oni su u tom momentu i u toj situaciji slijedili svoj sopstveni idžtihad.

10- Na početku prvog dijaloga vjerski reformator kaže, *“Vrli mladi reformator želi, da bi usrećio muslimane, da ih izbavi iz belaja taklida koji se kasnije pojavio, i da im pomogne da slijede Kitab, Sunnet, i put selefa. U prvom stoljeću [islama] su čak i čobani dobijali svoje vjersko znanje iz Kitaba i Sunneta.”*

Pogledajte kako se Rešid Riza pretvara! On kaže za licemjera koji je kao on “pun vrlina”. On pokušava da kroz usta neukog vjerskog reformatora nasavjetuje starog vaiz efendiju. On kaže muka (belaj) za blagodat (ni'met) taklida kojeg su Allah dželle-šanuhu i Resulullah sallallahu teala alejhi ve sellem naredili i koji je, prema jednoglasnoj slozi alima islama, neophodan. On ne može da shvati da je slijedenje jednog od četiri mezheba ispravno slijedenje, a napuštanje mezheba, i slijedenje nekog ko ne slijedi nijedan mezheb, nedozvoljeno slijedenje. On se šprda sa poštovanim vaiz efendijom i sa ovom mubarek riječi (vaiz). On ne zna da onaj ko se ismijava sa mubarek riječima koje su specifične za ljude sa vjerskim odgovornostima postaje kafir. Da ne znamo hadisi šerif koji kaže, **“Najgori i najpokvareniji će biti vođe muslimana,”** mi bi se čudili ovoj nesrećnoj činjenici, i pitali, zar je moguće da ovakav čovjek zauzima položaj izdavača fetvi u jednoj muslimanskoj zemlji kao što je Egipat. O ti nevaljali zindiku! Zašto ne izađeš časno i ne napadneš jevreje i hrišćanske misionare, masone, i komuniste umjesto što se šprdačiš sa muslimanima i izigravas sa vaiz efendijom? Ali ti njih ne smiješ ni popreko pogledati. Masoni su tvoji gospodari kojima ti sve duguješ.

Koga ti misliš da prevariš sa riječima, *“želi, da bi usrećio muslimane, da ih izbavi iz belaja taklida koji se kasnije pojavio, i da im pomogne da slijede Kitab, Sunnet,*

i put selefa”? Tvoje riječi su potpunoj međusobnoj kontradikciji. Taklid (ili slijeđenje imama mezheba) je čvrsto prijanjanje za Kitab, Sunnet, i puta Selefa. Taklid koji ti hoćeš je jedino moguć slijeđenjem jednog od četiri mezheba. Napustiti ovaj taklid, koji ti nazivaš belajem, znači napustiti Kitab, Sunnet, i put Selefa, i izaći iz vjere. Ti hoćeš krivi (batil) taklid. Resulullah sallallahu teala alejhi ve sellem je rekao, **“Ko objasni Kitab i Hadis po svom mišljenju postaje kafir.”** Ti hoćeš da zavedeš muslimane u taj tvoj krivi taklid koji je kufr. Skini masku sa svog lica! Otkri nam da si din dušmanin, da ti mi odgovorimo. Za sada ćemo ti samo citirati rečenicu jednog tvog prijatelja, masona:

Zar misliš da je svako slijep i da smo mi svi glupi?

Nemoj da vrijeđaš muslimane prvog stoljeća i da ih nazivaš čobanima! Ne predstavlja ih neukim! Oni su svi bili alimi bez obzira bili oni čobani, komandiri, ili mudžahidi. Oni su svi bili mudžtehidi. Oni su, bez sumnje, mogli direktno iz Kitaba dobijati svoje znanje.

Bid'at nemezheblija, odnosno, neodobravanje alima ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in, se počeo širiti po svijetu od 1150./1737. godine. Ove destruktivne i razarajuće aktivnosti, koje uništavaju islam i od braće po vjeri prave međusobne neprijatelje, vode neuki Saudijski. Nemezheblije, koje su napale, opljačkale, i mučenjem ubile na hiljade nevinih žena i djece, muslimana ehli sunneta, su došle u Saudijskoj Arabiji na prijesto. Oni su 1350./1932. godine uz pomoć Engleza osnovali državu i počeli u mnogim državama s propagandom putem organizacija koje su osnovali na osnovu diplomatske moći i godišnjom novčanom pomoći koja iznosi na stotine hiljada zlatnika. Oni putem časopisa, punih laži i kleveta, zavode neznalice i tako iznutra razjedaju islam.

Vehabizam je osnovao Muhammed bin Abdulvehhab. On je rođen 1111./1699. godine u Nedždu. On je umro 1206./1792. godine. Njegov otac i mlađi brat, Sulejman bin Abdulvehhab, rahmetullahi teala alejhima, su bili čisti i pravi muslimani. Oni su bili alimi ehli sunneta. Kao i drugi alimi Hidžaza (pokrajina u Arabiji), i oni su

upozoravali muslimane da je vehabizam jedan nastran i pogrešan put. Mnoge cijenjene knjige su bile napisane sa ciljem da se zaštiti jedini pravi put – Put ehli sunneta. Na primjer, Sulejman bin Abdulvehhab je, da bi opomenuo svoga brata, ovako napisao na početku svoje knjige **Es-savaik-ul-ilahijje firredd-i alel-vehhabijje**, “Allah dželle-šanuhu je poslao Muhammeda alejhisselam kao Poslanika za sva ljudska bića. On mu je objavio **Kur’ani kerim** u kom mu je objasnio sve što je ljudima potrebno. On je stvorio sve što mu je obećao. On je rekao da će zaštititi islam od promjene i kvarenja, koji je preko njega poslao, do Sudnjega dana. On je rekao da je Muhammedov alejhisselam ummet najbolji od svih ummeta. Muhammed alejhisselam je donijeo vesele vijesti da se ovaj ummet neće nikada, do kijameta, pokvariti i naredio nam je da se čvrsto držimo njegovog puta. Allah dželle-šanuhu kaže u stotinu četrnaestom ajetu sure **Nisa**, ‘**Onoga, ko skrene sa puta pravovjernih (mu’mina), ćemo baciti u džehennem!**’ Jednoglasnost ili saglasnost alima islama (**idžma’**) je hudždžet (dokument, dokaz), delil (dokaz, evidencija) i sened (dokaz) za vjersko znanje i nauku. Odvajanje od ove idžme nam je zabranjeno. Oni koji ne znaju ovu idžmu trebaju je naučiti pitajući one koji je znaju. To nam je naredeno u četrdeset trećem ajetu sure **Nahl**. Hadisi šerif, ‘**Ono što ne znaš pitaj učene. Lijek za neukost (džehl) je naučiti pitajući**’ tumači (tefsiri) ovaj ajeti kerim.

Alimi islama su jednoglasno rekli da je **mudžtehid** samo onaj, ko napamet zna arapski rječnik, ko zna različita, bukvalna, i alegorična značenja riječi, ko je alim fikha, ko zna napamet Kur’ani kerim i načine kako se on čita (kiraet), ko zna tefsir svih ajeta Kur’ani kerima, ko je u stanju da raspoznaje i međusobno razlikuje muhkem i mutešabih, nasih i mensuh, kasas i druge ajete, ko zna sahih, mufteri, muttasil, munkati’, mursel, musned, mešhur i mevkuf hadisi šerife, ko ima vera’, čiji je nefis stekao tezkije (čiji nefis nema štetnih želja), ko je sadik (iskren) i emin (povjerljiv). Samo ovakvu osobu, koja ima ovakve superiorne kvalitete, možemo slijediti (taklid činiti), i samo ovakva osoba može izdavati fetve. Ako nekom nedostaje samo jedna karika od ovih superiornih

kvaliteta on nije mudžtehid i mi ga ne smijemo slijediti. On – sam sobom – mora da slijedi mudžtehida. Prema tome, musliman može biti ili **mudžtehid** ili **mukallid** (onaj koji čini taklid, odnosno, slijedi i imitira nekoga). Treće ne postoji. Mukallidu je farz slijediti mudžtehida. Ovako je **jednoglasno** rečeno. Čak je i Ibn-ul-Kajjum Dževzije (umro 751/1350. godine), kog vehabije hvale i nazivaju allamom i za koje je njegova svaka riječ dokument, rekao ovako u svojoj knjizi **I'lam-ul-muki'in**, 'Onim koji ne ispunjavaju šartove idžtihada nije dozvoljeno izvlačiti nikakve zaključke iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa.' Danas se smatraju oni, koji citiraju (uče) ajeti kerime i hadisi šerife i tumače ih po svom ličnom mišljenju, alimima. S druge strane, oni, koji u svojim govorima i knjigama citiraju alime ehli sunneta, rahmetullahi teala alejhim edžma'in, se ne obraća pažnja. Džahili koji ne zadovoljavaju nijedan uslov (šart) idžtihada se smatraju učenim vjerskim ljudima. Molimo Allaha dželle-šanuhu da sačuva muslimane od ovoga belaja!" Ovdje se završava dio prijevoda koji je uzet iz knjige **Seva'ik-i ilahije**. Ovu knjigu je 1306/1889. godine izdala Izdavačka kuća Hakikat Kitabevi iz Istanbula ju je 1395./1975. godine dva puta reprodukovala. Rešid Riza, kako je prethodno citirano, hvali Ibni Kajjima Dževziju i kaže da je on "imam allama". A Ibni Kajjim Dževzije, kako smo gore citirali, zabranjuje onim koji nisu mudžtehidi da izvlače zaključke (hukm) iz Kitaba i Sunneta. Rešid Riza kaže jedno a radi drugo. Ovakav stav nam jasno govori da on nije iskren i da je neprijatelj islama koji potajno, iza kulisa, nastoji da uništi vjeru.

11- Rešid Riza, sa perom u ruci, nastavlja razgovor vjerskog reformatora i vaiz efendije. On u jednu ruku do nebesa uzdiže i veliča vjerskog reformatora a u drugu, u svakom pogledu, omalovažava i prezire vaiz efendiju. On pripisuje vaiz efendiji svoje nagle i glupe izjave.

Mi u ovoj knjizi nećemo diskutovati stvari koje je Rešid Riza napisao kao vjerski reformator. Mi ćemo samo umjesto odgovora koje je on pripisao vaiz efendiji dati odgovore koji su dostojni vaiz efendije. Mi vjerujemo da će naši dragi čitaoci, pravi i čisti vjerski ljudi, dobro

shvatiti unutrašnju prirodu masonskih lukavstava.

Nemoguće je da je vaiz efendija jedna takva neznalica koja misli da su definicije imana iste u naukama kao što su logika, sociologija, anatomija, ili, čak u fikhu i tasavvufu, s obzirom da je on čovjek od nauke, koji je, za vrijeme viših studija u medresi, izučavao i shvatio ove naučne discipline. Ali, da je on, umjesto što je studirao na medresi, studirao na Džami-ul-ezheru nakon reformi koje je tamo uveo kairski muftija Abduh (1323./1905), i njegovi učenici, on bi pomiješao ove definicije zato što su masoni u Egiptu i Osmanliskoj državi ukinuli naučnu i višu vjersku obuku. Oni su proizveli moderne vjerske reformatore koji nemaju pojma o vjeri.

Vaiz-efendija je musliman koji zna šta znači ogovaranje (gibet). On zna da nešto, što se kaže za grupu ljudi, nije gibet iako je vrlo moguće da vjerski reformator ne zna tu činjenicu.

12- Vjerski reformator kaže, *“Je li u skladu sa razumom osporavati nešto što vidimo radi neosnovanih riječi koje se nazivaju idžma’ ili saglasnost?”*

On se izigrava sa osnovnim učenjima islama i tvrdi da idžma’ nema osnove. Alimi fikha su je naučili iz hadisi šerifa koji kaže, **“Moj ummet se neće složiti na zabludu (neće imati idžmu na dalalet!)”** Zaista, kako će to vjerski reformator znati? On to nije čuo od svojih, takozvanih, modernih gospodara!

Idžma’ (ili saglasnost) je slaganje idžtihada svih mudžtehida, savremenika jednog stoljeća. Nakon četvrtog stoljeća po hidžri na zemlji više nije bilo nijednog apsolutnog mudžtehida (mutlak mudžtehida) pa otada više nije ni bilo idžme. Alimi kasnijih stoljeća su uzimali idžme prethodnih stoljeća kao delil (dokaz) i sened (argument koji potvrđuje). Saglasnost mukallida i džahila, a naročito vjerskih reformatora, se ne zove idžma’. Najjača i najvažnija idžma’ je idžma’ ashaba kiram radijallahu teala anhum edžma’in. Alimi koji su došli iza njih su sakupili nauku o mes’elama (vjerskim problemima i pitanjima koja treba riješiti) – koja je prenesena kao idžma’ – i zapisali je u svoje knjige. Nazivati znanje o mes’elama, o kojima nema saglasnosti, kao i riječi onih

koji nisu mudžtehidi, je striktno zabranjeno.

Prema alimima ehli sunneta postoje četiri **Edille-i šer'ijje**. To znači, postoje četiri izvora iz kojih su izvedeni šerijatski propisi (šer'i hukm). Kur'ani kerim je **Kitab**. Hadisi šerif je **Sunnet**. Ova dva izvora se nazivaju **Nass**. Kijas-i fukaha je sastavljen iz idžtihada alima – mudžtehida. Ko kaže da idžma' nije dokaz (delil) ne postaje kafir jer je on to rekao objašnjavajući nejasne nassove. Takva osoba je inovator (bid'at sahibija). Haridžije i druge nemezheblije su u ovoj grupi. Njihove riječi, koje su suprotne idžmi, ne proizvode kufr. Ali, riječi džahila, koji izražavaju svoje misli i ideje, koje nisu u skladu sa idžmom, koji su nesvjesni i ne znaju šta je te'vil, i koji se suprotstavljaju idžmi, izazivaju kufr.

Vaiz efendija ne izražava svoja zamišljanja i pretpostavke. On ne zasniva svoje odluke na mogućnostima. On zna da se ne smije diskutovati ako se nije dovoljno potkovano znanjem niti odlučivati na osnovu pretpostavki. On ne osporava nešto što vidi ali uči i eksperimentiše zato što nam Kur'ani kerim i hadisi šerifi naređuju da razmišljamo, izučavamo i eksperimentišemo. On hvali one koji tako rade. Knjiga Akaid-i Nesefijje, koju je učio dok je bio u medresi, a za koju vjerski reformator nije ni čuo, piše na svojoj prvoj stranici kako se stiče znanje.

13- On predstavlja vaiz-efendiju kao nekog ko ne vjeruje u geografiju, i dnevne novine, i kao nekog ko ne uzima ono što kafiri izvještavaju. Vidite li vi ovih kleveta protiv vaiz-efendije?! Muslimani vjeruju u naučno-istraživačko znanje ali ih ne zavaravaju laži koje kafiri izgovaraju pod maskom nauke. Kafir koji nije ni svjestan prirodnih nauka, i koji se prestavlja kao naučnik, i laže, pod izgovorom naučnog znanja, i koji nastoji da zavara muslimane i ukalja islamsku vjeru se zove **naučni isposnik (fanatik)**, ili **vjerski reformator**, ili **zindik**. Ovi separatisti pokušavaju da ukaljaju i nauku i islam. Kad muslimani nisu vjerovali u geografiju zašto su je oni onda studirali? Imena autora knjiga geografije, koji su na ovom polju unaprijedili muslimanska učenja i otkrića, su napisana u knjigama **Kešf-uz-zunun** i **Mevdu'at-ul-ulum** i u Brockelmanovoj knjizi na njemačkom jeziku

Geschichte der Arabischen Literatur. Mi sada pitamo vjerskog reformatora! Ko je prvi izmjerio dužinu meridijana Sindžarske pustinje? Zar oni nisu bili muslimani ehli sunneta, pripadnici jednog od četiri mezheba? Zar musliman koji ih sljedi, i koji je kao oni, ne vjeruje u naučno–istraživačko znanje?

Pored toga, pripisati vaiz–efendiji izjavu da je geografija grana nauke koja pripada kafirima je jedna odvratna kleveta protiv svih muslimana. Džahil, heretik, ili vjerski reformator, koji se prurušio u vaiz–efendiju može tako reći. Međutim, reći da ovako govori jedan časni musliman, koji slijedi jedan od četiri mezheba, je neprijateljstvo prema vjeri.

Zašto bi neko, ko slijedi mezheb, zabranjivao nauku, naučno–istraživački rad, tehnologiju, proračune i eksperimentisanje, kad to mezhebi ne zabranjuju? Mezhebi to hvale i naređuju mukallidima da ih izučavaju. Ko ih ne vjeruje i ne izučava on ne može slijediti imama mezheba. Samo neprijatelji mezheba, i zindici, mogu pripisati ovake riječi sljedbenicima mezheba.

14– Vaiz–efendija nije takva neznalica da pripiše nisko, bijedno, i sramno stanje muslimana predznacima Kijameta zato što je imam mezheba, kojeg on slijedi, izjavio da će u vrijeme pred Kijamet (vrijeme ahiri zamana) biti velikog bogatstva, pretjeranosti, mnogo zgrada, i puno bludi. Mukallid, onaj koji slijedi mezheb, ovo takođe treba da zna. Ako on to ne zna on ne slijedi nijedan mezheb. Imami mezheba su rekli da će ljudi poslije hazreti Mehdija^{[1], [2]} biti zli, dok će, prije njega, biti puno

---

[1] Molimo čitaocima da se za detaljniju informaciju o hazreti Mehdiju osvrnu na knjige, **Vječna Sreća (Se'adet-i ebedijje)** koja je na turskom jeziku i **Iman i islam (I'tikadnama)** koja je prevedena na bosanski jezik.

[2] "...Hadisi šerif kaže, **"Iznad Mehdijske glave će biti oblak. Melek će iz oblaka govoriti: Ovo je Mehdi. Vjerujte šta on kaže!"** U drugom hadisi šerifu se kaže, **"Od naroda o kojima ste čuli četiri osobe su bile gospodari svijeta. Od ovih su dvojica pravovjernici (mu'mini) a dvojica nevjernici (kafiri). Dva mu'mina su Zulkarnejn i Sulejman alejhisselam. Dva kafira su Nemrud i Buhtunnasar. Peti koji će biti gospodar svijeta je Mehdi, jedan od mojih potomaka."** Jedan drugi

sretnih dana. Muslimani trebaju da žive ove sretne dane, rade, i materijalno i duševno napreduju. Allah dželle-šanuhu će onog ko radi sigurno nagraditi.

15- Vjerski reformator upotrebljava za hazreti Mehdiya izraz "Mehdi koncept". On kaže da on ne vjeruje da će hazreti Mehdi doći. Vjerski reformator, zindik, ne mora vjerovati. Ali, muslimani trebaju vjerovati. Svi Alimi islama su jednoglasno napisali da će on doći. Veliki alimi kao što su imam Sujuti i Ahmed ibni Hadžer Mekki (preselio na ahiret 974./1566. godine) rahmetullahi teala alejhim edžma'in su napisali čitave knjige o dolasku hazreti Mehdiya. Oni su citirali preko dvije stotine hadisi šerifa koji govore o njemu i o predznacima njegovog budućeg dolaska.

16- Vjerski reformator kaže, *"Što se tiče vjerskih pitanja (mes'ela) o kojima nema saglasnosti (idžma'a), svako treba slijediti dokaz (delil) koji njega zadovoljava. U stvari, 'slijediti mudžtehida', znači, 'slijediti njegov dokaz'."*

Tačno. Slijediti mudžtehida znači slijediti njegov dokaz, to jest, Kur'ani kerim i hadisi šerif. Ali, mudžtehid je taj koji je pronašao dokaze za vjersko pitanje (delile za mes'elu). U stvari, razlike između mezheba su u pronalaženju delila. Da bi se pronašao delil za bilo koju mes'elu (pitanje) potrebno je da se bude alim na nivou idžtihada i mudžtehid. Sigurno je da takav alim ne može slijediti (odnosno činiti taklid) nekog drugog. On mora da

---

hadisi šerif kaže, "Allah dželle-šanuhu će pred Kijamet stvoriti jednog od mojih potomaka, čije će ime, očevo ime, i materino ime, biti isto kao i kod mene, i koji će napuniti svijet pravdom. Zemaljska kugla koja je prije njega bila puna okrutnosti će u njegovo vrijeme biti napunjena pravdom." Jedan drugi hadisi šerif kaže, "Ashabi Kehf će biti hazreti Mehdijevi pomoćnici a Isa alejhisselam će se u njegovo vrijeme spustiti s neba. I dok se Isa alejhisselam bude borio protiv Dedždžala hazreti Mehdi će biti sa njim. Za vrijeme njegove vladavine će, neobično, i suprotno proračunima, biti pomračenje sunca na četrnaesti dan mubarek mjeseca Ramazan-i šerifa i pomračenje mjeseca na njegovu prvu noć." Izvađeno iz hazreti imamove Rabbanijeve, kuddise sirruh, knjige **Mektubat**, Drugi tom, 67. pismo.

radi u skladu sa svojim idžtihadom.

17- Rešid Riza piše da vaiz-efendija vjeruje u keš Evlija koji se odnosi na vrijeme kijameta. Međutim, činjenica je, da su imami mezheba kazali, "Vrijeme kijameta niko ne zna. Samo ga Allah dželle-šanuhu zna, i niko više. Kešfovi Evlija nisu ni za kog dokaz (delil i sened)." I oni koji slijede ove alime će u svakom slučaju isto ovako reći. Pripisati išta drugo vaiz-efendiji je samo laž i podla kleveta.

18- Vjerski reformator je u pravu kada kaže da ima izmišljenih hadisa u knjigama tefsira, kao na primjer, u knjizi pod imenom **Kelbi tefsir**. Međutim, njegove riječi, "*takav je i Bejdevijev tefsir,*" su potpuno netačne. Veliki alim, hazreti Abdulhakim efendi Arvasi (preselio 1362./1943. godine) je rekao, "Kadi Bejdavi bejjedallahu vedžeh (da Allah dželle-šanuhu učini njegovo lice svijetlim) je dostojan i velik kao što je i njegovo ime i na njega donijeta mubarek dova. On je najčasniji i najvoljeniji od svih mufessira (alima autora knjiga tefsira, tumačenja Kur'ani kerima). On je dokučio najviši stepen (mekam) u tefsirskoj nauci (ilmu). On je dokumenat (sened) u svakoj grani nauke. On je u svim mezhebima istaknuta ličnost, i vodič u svakoj misli. On je poznat kao ekspert u svakoj grani nauke, kako među ranijim tako i među kasnijim alimima, kao burhan (vodič) u svakoj vrsti usula, kao pouzdan, jak (kuvvetli) i istaknut. Reći da u knjizi jednog ovako duboko učenog alima ima izmišljenih hadisa je velika hrabrost. Tako reći, znači, napraviti u vjeri duboku pukotinu. Jezik onog ko tako kaže, srce onog ko mu povjeruje, i uši onog ko ga sluša, zaslužuju da budu spaljeni. Zar čovjek sa ovako ogromnim znanjem nije bio u stanju da razluči izmišljene od sahih hadisa? Šta da kažemo onim koji kažu da on nije mogao? Je li on pisao nehajno izmišljene hadise zato što se nije osvrtao na upozorenje našeg Poslanika sallallahu teala alejhi ve sellem, koji je obećao tešku kaznu onim koji tako rade, ili zato što nije imao vjerske snage i straha od Allaha dželle-šanuhu? Odgovoriti potvrdno je tako zlo i gadno. Pošto su značenja ovih hadisi šerifa na tolikoj visini, i pošto ih plitki mozak i tvrda glava onih koji tako kažu nisu u stanju dokučiti, oni nemaju drugog izbora već reći da su oni mevdu'.

19- Vjerski reformator kaže, “Kako ćemo povezati Ša’ranijeve riječi o geografskom položaju mjesta koje se zove Mevkif, i njegovu mapu Sirata, Mizana, Džehennema i Dženneta, kada ahiret nismo ni vidjeli? Mi o ovim stvarima nismo vidjeli nikakvih dokaza u Kitabu, Sunnetu, razumu (aklu), i mudrosti (hikmetu). Čudno je da tvoji šejhovi crtaju mape ahireta koji ne možemo vidjeti a okreću glave od čuvenih svjetskih i korisnih geografija.”

On ovako napada Evlije kiram (odabrane ljude koje Allah dželle-šanuhu voli i štiti) i njihove keramete (natprirodne pojave koje Allah dželle-šanuhu stvara preko evlija kiram) i nastoji da potkopa vjerovanje (iman) muslimana u njih. On nema pravo da se tako ponaša zato što Allah dželle-šanuhu kaže u Kur’ani kerimu, “**Stalno zikri (stalno se sjećaj Allaha dželle-šanuhu). Srce zikrom stiče itminan (smirenost).**” Hadisi šerif kaže, “**Simptom ljubavi prema Allahu dželle-šanuhu je da Ga se puno sjećamo.**” Alimi hadisa su rekli, “Resulullah je svakog momenta činio zikr.” Ovo je bio razlog da je velika ulema (ulema-i kebir) ovog ummeta puno zikrila i tako izvršila ovo naređenje islama. Njihova mubarek srca su, zikreći puno i stalno, stekla itminan i bila spašena od bolesti srca i grijeha koje sljedeći hadisi šerifi ističu, “**Za svaku bolest postoji lijek. Lijek za srce je zikrullah.**” i “**Izvori takve (ostavljanje harama) su srca arifa.**” Oni su stekli Allahovu dželle-šanuhu ljubav. Veliki alimi, posjednici takve i oni čija su srca čista, su rekli da su, dok su stalno zikrili zaboravili dunjaluk i sve, da su njihova srca postala kao ogledalo, i da se, kao u snu – kad zaspimo i sve zaboravimo – u njihovim srcima nešto manifestovalo. Oni su ovim manifestacijama dali imena kao što su **kešf, mukašefe, i šuhud**. Hiljade evlija su ovo isto rekle, u svakom stoljeću. Puno zikriti je ibadet. Allah dželle-šanuhu voli one koji puno zikre. Njihova srca postaju izvori takve. Kitab i sunnet nam ovo otkrivaju. Ovo se zove **umur-i tešri’ije** (islamske stvari). Ko ih ne vjeruje ne vjeruje ni Kitab i Sunnet. Pravi muslimani, koje Allah dželle-šanuhu voli, su nam otkrili ovu činjenicu, to jest, da se kešf i šuhud odigravaju u srcu. Hadisi šerif kaže, “**U srcu onog ko puno zikri nema nesklada (nesloge).**” Oni koji su nam otkrili ove činjenice nisu

munafici već muslimani, koji su u riječi i misli ispravni. Ti ljudi su nam prenijeli ovaj keš i keramet kao tevatur (to znači, kao rasprostranjeno vjerovanje koje je dokaz za njegovu autentičnost. Oспорavanje nečeg što je tevatur sigurno izaziva kufr). Pored toga, ovo su **umur-i vidždanije** ili **umur-i zevkijje** (odnosno stvari koje u islamu nisu pokazane nego se čine na osnovu ličnog suda svog razuma) i one nisu, i ne mogu biti, dokumenat za druge. Muslimanima nije naređeno ni da ih vjeruju niti im je zabranjeno da ih vjeruju. Ono što Allahovi dželle-šanuhu dragi salih muslimani prenesu kao tevatur je bolje vjerovati. Mi trebamo imati lijepo mišljenje (husn-i zan) o muslimanu i vjerovati u njegovu ponašanje i riječi koje se odnose na ibadet. Poslovice "Onome ko poriče će biti uskraćeno" se uvijek pokazala kao tačna.

Hazreti Abdulvehhab Ša'rani rahmetullahi teala alejh je bio duboko učeni alim i veliki evlija. On je živio od 898./1493 do 973./1565. godine. On je jedan od temelja šafi'i mezheba. Pripadnici ehli sunneta ga vole i dive mu se. Nema broja knjigama koje je on pročitao i napamet naučio. Neke od njih su spomenute u predgovoru njegove knjige **Mizan-ul-kubra**. U knjizi **Kešfuzzunun** je navedeno na stotine njegovih radova. Svaka od njegovih knjiga je spomenik koji izražava njegovu veličinu. Alimi hanefi mezheba su se takođe divili njegovom dubokom znanju, kešfovima, i šuhudima. Oni su nam saopštili da je on jedna od "zvijezda na zemlji". Hadisi šerif kaže, "**Na Sudnjem danu će prvo Poslanici posredovati (šefa'at činiti), zatim alimi, zatim šehidi.**" Mi, čvrsto se držeći ovog hadisi šerifa, očekujemo njegov šefa'at. Očigledno je da su oni koji napadaju na ove zjenice očiju ehli sunneta zindici. Zindici i kafiri takođe napadaju i na Muhammeda alejhisselam, vođu muslimana. Čuveni neprijatelj islama – kafir Volter – je u svojim odvratnim radovima uzimao efendiju (sejjida) ljudskih bića, Muhammeda alejhisselam, kao predmet svojih ismijavanja. Isto tako se, i ovi podli i niski napadi, usmjeravaju i na alime ehli sunneta, nasljednike ovog uzvišenog Pejgambera. Vrijednost ovih velikana se neće smanjiti samo zato što su oni predmet prljavih usta i napuklih pera ovih neprijatelja. Dragulj ne gubi vrijednost kada padne na zemlju.

Abdulvehhab Ša'rani i njemu slični velikani, rahmetullahi teala alejhim edžma'in, koje Allah dželle-šanuhu puno voli, nisu rekli da su oni očima vidjeli Džennet, Džehennem, Mevkif, i Sirat, već da ih nije moguće vidjeti na ovom svijetu, i da su im oni bili pokazani, kao u snu, i da su otkriveni njihovim srcima na način koji se ne može ni znati, ni razumjeti, ni opisati. Oni su odali ovu tajnu samo svojim najintimnijim prijateljima. Oni su rekli, "Men-lem jezik lem-jedri" (to ne može shvatiti onaj ko to nije okusio). Oспоравати nešto što se ne može shvatiti je neznanje i glupost. Reći nemoguće za nešto, što se ne može shvatiti, je izraz nazadnosti, tvrdoglavosti, i fanatizma. Mi radi toga zovemo vjerskog reformatora naučnim fanatikom. Šta bi on mogao biti drugo ako ne zindik i neprijatelj islama kada se ismijava sa istančanim znanjem alima islama koje je izvan granica razuma i nauke, i kada kaže da su oni crtali mape.

20- Rešid Riza u svojoj knjizi citira hadisi šerife o kijamet-u. Ali, on prvo napravi tako da vaiz-efendija kaže nešto što su zindici izmislili kao hadis. On onda, kada vjerski reformator dokaže da to nije hadis, učini da vjerski reformator izgovori ono što je napisano u knjigama alima ehli sunneta. On pokušava da ovakvim trikovima omalovaži vaize, i prave muslimane koji slijede četiri mezheba, i da ih prikaže kao neznalice, a sebe i slične vjerske reformatore, kao inteligentne i učene vjerske ljude. Nesumnjivo je da muslimani koji su pročitali i shvatili islamske knjige neće povjerovati u ovakve podle kleвете. Mi ovo pišemo za one koji ne znaju ove činjenice, da oni ne budu prevareni misleći da su ova pisanja vjerskog reformatora istina. Mi preporučujemo i naglašavamo našoj mlađoj braći da oni čitaju knjige alima ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in da ne bi podlegli prevarama i lažima ovih vjerskih reformatora.

21- Rešid Riza prvo pogrešno predstavlja vaiz efendijino znanje. On mu pripisuje riječi koje kažu neprijatelji vjere, hurufije, durzije, i batinije, koji nemaju ništa zajedničko sa islamom. On onda kaže kroz usta vjerskog reformatora da ove stvari nemaju ništa zajedničko sa islamom. On tako predstavlja vaiz efendiju kao jednu nezalicu. On želi da prikaže vjerske ljude ehli

sunneta kao neznalice i da prevari čitaoca da povjeruje vjerskom reformatoru.

22- Vjerski reformator kaže, *“Odskora velika većina onih koji sebe nazivaju ehli sunnet vel džema’at nisu mogli izbjeći bid’at koji su napravili pripadnici grupe batinije i ostali. Oni se od njih razlikuju samo po imenu. Ako uporedimo riječi batinija i mutasavvifa četvrtog i kasnijih stoljeća među njima nema velike razlike.”*

Vjerski reformator opet, i ovdje, dokazuje da on ništa ne zna o vjeri (da je džahil). Ime **ehli sunnet vel-džema’at**, suprotno njegovom pisanju, nije kasnije izmišljeno. Ovo ime je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem upotrebljavao i pozvao muslimane da se ujedine pod ovim imenom. Hadisi šerifi, **“Čvrsto se držite mog sunneta”** i **“Ne odvajajte se od mog džema’ata”** su dokazi ovog poziva. Vjerski reformator napada alime ehli sunneta i evlije kiram rahmetullahi teala alejhim edžma’in, jednom, gore navedenom drskom i bezobraznom laži, i pokušava da ih ponizi. Knjige alima ehli sunneta su i sada iste onakve kakve su bile prije hiljadu godina kada su napisane. Moguće je da ima u svakoj grani nauke i znanja, i u svakoj grupi ljudi, neukih otpadnika. Napadati riječi pripadnika ehli sunneta, uzimajući za primjer par takvih, je velika nepravda. Jedna od najčešće upotrebljenih taktika vjerskih reformatora je povezivanje velikana tesavvufa sa batinijama. Zamjenjivanje alima batina (alime koji znaju unutarnje i skriveno znanje Kur’ani kerima) za zindike (kafire), pripadnike grupe koja se zove batinije, je isto kao i zamjenjivanje svjetla s mrakom, istine s neistinom i poštenog s nepoštenim. Knjiga Rešida Rize nije ni nalik na naučni rad. Ona više liči čarobnjakovom receptu koji je napravljen da prevari i opsjeni čitaoca.

23- Rešid Riza kaže kroz vaiz-efendijina usta, *“Niti znam, niti mogu sebi objasniti, zašto alimi kelama i fikha šute na smutnju (fesad) razdornih šija koji su skrenuli sa pravoga puta i učinili da i drugi skrenu. Kelamdžije su uvijek bile protiv pripadnika grupe mu’tezile, odbacile ih, i oštro (šiddetli) se suprotstavljale njihovom vjerovanju. Doktrina mezheba mu’tezila i njenih sljedbenika je isplavila iz istorije. Iako su svi alimi fikha (fukaha) pripadnici ehli sunneta ve džema’at oni se bore jedni*

protiv drugih i međusobno se pobijaju.”

Očigledno je da ove klevete protiv alima kelama i fikha koje Rešid Riza piše kroz usta vaiz efendije neće nikoga ubijediti. Biblioteke su pune knjiga, kako na arapskom tako i na perzijskom jeziku, koje ih pobijaju i opovrgavaju a koje su napisali alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in. Da Rešid Riza zna perzijski jezik, i da je pročitao knjigu **Tuhfe-i isna ašerije**, koju je napisao hazreti Abdul' Aziz Dehlevi rahmetullahi teala alejh (preselio na ahiret 1239./1823. godine, on ne bi mogao a da se ne začudi načinu kojim ovaj veliki alim ponižava (rezili) i potpuno pobija one koji ne pripadaju nijednom mezhebu. Oni koji su imali priliku da pročitaju imamovu Rabbanijevu rahmetullahi teala alejh knjigu **Redd-i Revafid**, koja objašnjava razlog džihada uzbečkog sultana Abdullaha hana protiv njih, i kako ih je on pokorio, i ako iko, ko ima imalo znanja, pročita knjigu **Hudžedž-i Kat'ije**, koja govori o Suvejdijevoj rahmetullahi teala alejh debati u kojoj je on pobijedio Nadir Šahove ljude, će u potpunosti shvatiti da su ih alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in pobijedili. Prijevod osamdesetog pisma iz knjige **Mektubat** na kraju daje naslove knjiga tih alima, koji su napisali da su nemezheblije jeretici koji nastoje da iznutra razore islam. Ideja, da su se alimi fikha borili jedni pored drugih, je jedna obična laž i podla kleveta koju vjerski reformatori stalno ponavljaju. Mi smo već u šestom članku na nju odgovorili.

24- Vjerski reformator kaže, *“Međusobno pobijanje i nadmetanje alima proizilazi uglavnom iz želje nefs. Mu'tezile su jedan i jedini razlog za nastanak ilm-i kelama. Oni su se [alimi kelama] upustili u vjerska pitanja (mes'ele) u koje se selefi nisu upuštali. Ovi su im se usprotivili. Oni su bili na putu strijelica protivljenja. Sa nestankom pravih alima, znanih alima, alima od ideja i zaključaka, potomci su počeli ponavljati riječ po riječ od onog što su oni rekli. Kasnije, ni to nije vrijedilo. Ovi mukallidi su šutjeli o mes'elama, bid'atima i praznovjerju koje se pojavilo nakon alima kao što su imam Eš'ari i njegovi sljedbenici, i optužili blasfemijom one koji su postavljali pitanja. Međutim, kada su ovi bid'ati i jeresi*

preobučeni u vjerski oblik i boju, i kad su dobili broj pristaša i pomagača, njih su onda takođe i alimi kelama nastojali da objasne. Štaviše, smijer napada i optužbi blasfemijom je usmjeren protiv onih koji su prigovarali ovim bid'atima i jeresima i oni su bili optuženi kufrom i otpadništvom. Ovo možemo vidjeti u svakoj generaciji i u svakoj naciji.

Što se tiče alima fikha, počujmo, šta imam Gazali kaže o njihovom odnosu: Hudždžetul-islam imam Gazali ovako piše u svojoj knjizi Ihja', pod temom, kitabul-ilm: 'Razlog za svađu fikhdžija i njihovo međusobno nadmetanje je sa ciljem da se uližu vladarima i guvernerima i tako dobiju visoke položaje i postanu kadije. Iz ovog razloga, kada pažljivo pogledamo, vidjećemo da se najveće nadmetanje desilo između šafi'ija i hanefija zato što su ovi oduvijek zauzimali ove položaje.'

Rešid Riza u ovom paragrafu brče zle ljude, koji su naučili fikh sa ciljem da zarade dunjaluk, sa alimima fikha koji su nastojali da isprave i narod i zle ljude. On nastoji da omalovaži i ukori alime fikha i imame mezheba i tako pripremi tlo za rat koji će on ratovati sa ciljem da iznutra uništi islam i ukine mezhebe i njihovo slijeđenje. On takođe i izvrće hazreti imamovo Gazalijevo pisanje. On predstavlja ovog velikog alima krivo, da mu on bude svjedok. Hazreti imam Gazali (preselio na ahiret 505./1111. godine) nije nikada krivio alime fikha – potpuno suprotno onome što on piše. On piše u četvrtom poglavlju, pod temom "ilm", o razlici između alima fikha i zlih ljudi koji su upotrijebili fikh kao način da njim zarade ovaj svijet. On piše, "Alimi fikha se nisu družili sa vladarima i guvernerima. Od njih se tražilo da izdaju kazae i fetve što su oni odbili. Kada su zli ljudi vidjeli veličinu i čast koja je povezana sa ovim položajima oni su željeli da se, kao muftije, približe vladarima. Pošto su vladari poštovali mezhebe i nastojali da pronađu je li hanefi ili šafi'i mezheb pogodniji, oni, koji nisu bili vični, su počeli da izučavati mes'ele koje pokazuju razliku između ova dva mezheba. Oni su se upustili u prekršaje i debate. Ovi zli ljudi na vjerskim položajima su se bavili svim onim šta su vladari od njih zahtjevali." Vjerski reformator izvrće ovaj imamov Gazalijev paragraf koji se

odnosi na zle alime (ulema-i su), i izvrće ga u kritiku protiv alima fikha. On se ne stidi kada laže, i kaže da su se hanefije i šafi'ije međusobno borile.

Još jedna laž, koja je specifična za vjerske reformatore, je da oni kažu da su alimi islama rahmetullahi teala alehim edžma'in slijedili svoje nefsove. Alimi fikha i imami mezheba nisu rekli ni jednu jedinu riječ koja je suprotna Kur'anu kerimu i hadisi šerifu. Pošto je njihova svaka riječ na bazi Kitaba i Sunneta nefsovi onih koji su ih slijedili su se preobražavali iz stanja emmare u mutmainne. Je li moguće da njihovi nefsovi ne budu mutmainne kad nefsovi onih koji ih slijede postaju mutmainne? Nefsovi imama četiri mezheba i svih drugih mudžtehidu su bili mutmainne. Svaki od njih je bio velija (evlija) koji je i daleko uznapredovao u zahir ilmu (vanjskom znanju) i dobio savršenstvo u batin ilmu (unutarnjem, skrivenom znanju). Reći da su oni slijedili svoje nefsove znači napasti na sve muslimane svijeta i na sam islam. Mi moramo shvatiti koliko je ružna jedna ovakva optužba.

Kada se vjerski reformator izražava loše o kasnijim vjerskim ljudima on poriče hadisi šerif koji kaže, "**Svaki stotinu godina će doći mudžeddud** (veliki alim koji će ojačati i obnoviti islam). **On će ojačati ovu vjeru.**" Tačno je da su mnogi muslimani skrenuli sa pravoga puta i da su se pojavile sedamdeset i dvije otpadničke grupe. Međutim, skretanje muslimana ne znači da je islam uprljan. Pravi (hakiki) i dobri (salih) muslimani, koji nisu prestali da slijede ashabe kiram radijallahu teala anhum edžma'in, su uvijek postojali. Oni se zovu **ehli sunnet vel džema'at**. Alimi ehli sunneta su u svakom dijelu svijeta i u svakom stoljeću upućivali narod na pravi put. Oni nisu ostavili nijedno pitanje neodgovoreno. Oni su zaštitili (i spriječili) muslimane da ne povjeruju u laži i spletke zindika, inovatora (bid'at sahibija) i vjerskih reformatora. Allah dželle-šanuhu kaže da se islam neće do kijameta pokvariti.

25- Vjerski reformator hvali sebe i do neba uzdiže svoj magazin "El-Menar". Ovdje je prigodno citirati poslovicu koja glasi "Hurufijin keramet je poznat samo njemu." S druge strane on u ovom svom magazinu predstavlja

masone i vjerske reformatore i, kada kaže da će oni obnoviti islam, on misli da kaže da su oni ti kojima je povjeren zadatak obnove islama na njegovo časno ranije stanje. On kaže da je islam oskrnavljen i da su knjige islama promijenjene i da će to oni ispraviti. Međutim, otrov koji je zmija izbljuvala, koja leži pod njegovim prepredenim riječima, je usmjeren prema uništenju ehli sunneta i uništenju knjiga ehli sunneta, koje su put koji vodi ashabima kiram, i njihovom zamjenjivanju sa knjigama masona i dušmana koji se trude da iznutra razore i unište islam. Ukratko, to je kvarenje islama, Resulullahovog sallallahu teala alejhi ve sellem puta, i puta njegovih ashaba kiram, i eradikacija islama. To je jedini cilj vjerskih reformatora i onih koji kažu da hoće da poprave islam. Njihov napad na alime ehli sunneta, koji su nam pokazali trag ashaba kiram, nam jasno izražava njihove podle namjere. Ovakvi podmukli kafiri, koji se bore da iznutra unište vjeru islam, i koji su se prurušili u muslimane, se zovu zindici. Zindici mogu prevariti neuke (džahille). Oni mogu pokvariti mnoge muslimane. Ali, oni ne mogu pokvariti islam. Allah dželle-šanuhu je rekao da će On zaštititi islam.

26- Rešid Riza ovako kaže kroz usta vjerskog reformatora, *“Ja ne osporavam vrline (fazilete) i znanje koje su imali imami mudžtehidi. Njihove vrline i znanje su izvan pohvale i veličanja. Ali, prije mudžtehida je svaki musliman tražio dokaz (delil). Oni koji su kasnije došli su zanemarili dokaz (delil) i uzdigli imame mudžtehide na nivo Poslanika. Oni su čak više voljeli riječi mudžtehida od hadisa. Oni kažu da je hadis mogao biti mensuh (koji je Poslanik alejhisselam rekao ranije ali koji je kasnije promijenjen) ili da možda postoji drugi hadis koji njihov imam zna. Mudžtehidi nisu smatrali da je ispravno raditi po riječima ljudi koji mogu pogriješiti ili koji ne znaju stvar i koji nisu sigurni od griješenja i da se ostavi po strani Poslanikov hadis koji je siguran od greške. Ovi sljedbenici (takliddžije, mukallidi) su se takođe odvojili i od Kur’ana, koji je putokaz i savršen dokaz (delil). Oni kažu da nije dozvoljeno (džaiž) učiti vjeru iz Kur’ana, i da samo mudžtehidi mogu razumjeti značenje Kur’ana. Oni tvrde da nije dozvoljeno napustiti nešto što je mudžtehid*

rekao i raditi djela (amelat) u skladu sa Kur'anom. Oni kažu da nije dozvoljeno reći, "Allah kaže," ili "Resulullah kaže" nego da moramo reći "alim fikha je tako razumio". Ne postoji nijedna naučna grana da je izvan kapaciteta većine ljudi, i koju mogu shvatiti samo izvjesni ljudi u izvjesnom vremenu. Zahtjev ilahi zakona (Allahovog dželle-šanuhu zakona) je da kasniji alimi budu napredniji od ranih alima jer je početak kasnijih ondje gdje su njihovi prethodnici stali. Kur'an i hadis nam je lakše razumjeti od knjiga fikha. Ko dobro zna arapski jezik on će ih lakše razumjeti. Zar Allah dželle-šanuhu nije mogao objasniti Svoju vjeru bolje od fikhdžija? Resulullah je bolje od ikog razumio Allahov murad (želju). On je sve objasnio i komunicirao.

Da je većina ljudi nesposobna da izvede propise (hukm) iz Kitaba i Sunnetā onda se ne bi svi ljudi obavezivali ovim propisima. Čovjek treba znati zajedno sa dokazima šta vjeruje. Allah dželle-šanuhu (Dženab-i Hak) ne odobrava taklid i mukallide. On kaže da im On neće oprostiti zato što su oni imitirali (taklid činili) svoje očeve i djedove. Iz dokaza (delila) je lakše razumjeti dio vjere koji se odnosi na fikh nego dio koji se odnosi na iman. Allah dželle-šanuhu nas drži obaveznim za teži. Je li moguće da nas On neće držati obaveznim i za lakši?

Poslanici ne griješe. Mudžtehidi su mogli napraviti greške. Mudžtehidi su proširili vjeru i napravili je nekoliko puta većom nego što je. Oni su muslimanima zadali muku. U ibadetu se ne može činiti kijas. Niti se ibadetu može išta dodati. [Međutim], u sudskim odlukama se može upotrijebiti kijas i istihsan (odobranje olakšice). I mudžtehidi su takođe ljudima zabranili taklid."

Ovaj vjerski reformator u svom sofizmu (tj. služenju lažnim zaključcima) sam sebe kontradiktira. Da bi se u bilo kojoj grani nauke upotrijebila logika mora se imati malo znanja iz te grane nauke. Spletkarenje golim rezonovanjem, onih, koji ne razumiju osnovno znanje islama, ne daje nikakav rezultat već im samo nanosi sramotu. Tačno je da su muslimani prije mudžtehida, tj. ashabi kiram, tražili delile. Oni nisu slijedili jedni druge. Ali, oni su svi bili mudžtehidi. Oni su bili ljudi prvog islamskog stoljeća. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je

puno hvalio i uzdizao prvo stoljeće islama. Svi ashabi kiram i mnogi tabi'ini su bili mudžtehid. Mudžtehid mora raditi onako kako je on razumio. Njemu nije dozvoljeno slijediti (činiti taklid) drugog mudžtehida. Neko ko tvrdi da je musliman neće reći, *“Oni koji su kasnije došli su zanemarili dokaz (delil) i uzdigli imame mudžtehide na nivo Poslanika”*, i neće tvrditi da su ih držali uzvišenijim. Jer ovaka izjava žigoše bilione muslimana, pripadnika četiri mezheba, kao kafire. Ko napiše ili kaže da je izvjesni specifični musliman kafir on sam sobom postaje kafir. Još je gora i veća kleveta optužiti mukallide da su se oni odvojili od Kur'ani kerima. Vjerski reformator treba dobro znati da “mezheb” znači “put Kitaba i Sunneta”. Ko slijedi imama mezheba on vjeruje da slijedi Kur'ani kerim i Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem. Nijedan musliman nije nikada rekao *“... nije dozvoljeno napustiti nešto što je mudžtehid rekao i raditi djela (amelat) u skladu sa Kur'anom”* niti će ikada ijedan musliman tako reći. Ovo je jedna ogavna kleveta koju su vjerski reformatori, masoni, i zindici, izmislili protiv čistih muslimana. Svaki musliman kaže, “Ja hoću da radim i da se vladam po Kur'ani kerimu i hadisi šerifu ali ja ne mogu iz njih izvesti zaključke (hukmove). Ja se ne mogu ni osloniti na zaključke niti mogu slijediti zaključke koje sam ja razumio. Ja se oslanjam na, i slijedim, ono što je imam mezheba razumio jer je on učeniji od mene. On zna bolje od mene osam^[1]”

---

[1] Nauka koju muslimani moraju da uče se zove **ulum-i islamije**. Ovo znanje, koje dini islam naređuje, je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem, rekavši, **“El-ilmu ilman, ilmu ebdan ve ilmu edjan”**, podijelio na dva dijela. On je rekao da je njegov jedan dio **ulum-i aklije**, to jest naučno znanje, a drugi dio, **ulum-i naklije**, to jest vjersko znanje. Vjersko znanje, to jest **šeri'at**, je nauka koja i na ovom i na onom svijetu donosi mir i sreću. Ono je podjeljeno na dva dijela: **Ulum-i 'alije**, to jest visoko vjersko znanje, i, **ulum-i ibtidaije**, to jest osnovno znanje. Visoko vjersko znanje se sastoji iz osam grana: 1) **Ilm-i tefsir**: Nauka koja se bavi tumačenjem Kur'ani kerima. Specijalista u ovoj grani nauke se zove mufessir. Mufessir je osoba koja ima ogromno znanje i koja je sposobna da razumije kelam-i ilahi, murad-i ilahi, to jest, šta Allahu dželle-šanuhu misli u Svojim riječima 2) **Ilm-i usul-i hadis**: Ova grana nauke se bavi klasifikacijom hadisi

osnovnih i dvanaest^[1] dopunskih naučnih grana. On se boji više od mene Allaha dželle-šanuhu (veći je muttekija). On nije izvodio propise (hukm) iz Kur'ani kerima na osnovu svog razumijevanja. On ih je, i propise i njihova značenja, naučio od ashaba kiram a oni su ih naučili direktno od Resulullaha sallallahu teala alejhi ve sellem. Ja se bojim hadisi šerifa koji kaže, **'Ko po svom razumijevanju izvodi značenja postaje kafir.'** U stvari, u propisima koje su veliki alimi izveli iz Kur'ani kerima i

---

šerifa. Vrste hadisi šerifa su objašnjene u šestom poglavlju drugog dijela knjige Endless Bliss (**Se'adet-i Ebedije**). Mi smo ovo poglavlje preveli na bosanski jezik. 3) **Ilm-i hadis**: Ova grana nauke izučava detaljno hadisi šerife i sunnet, to jest, ponašanje, manire, i halove (stanja) našeg Pejgambera sallallahu alejhi ve sellem. 4) **Ilm-i usul-i kelam**: Ova grana nauke izučava metode kojima je ilm-i kelam izveden iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa. 5) **Ilm-i kelam**: Ova grana nauke izučava kelime-i tevhid, kelime-i šehadet, i šest imanskih farzova (šartova). Ova učenja se moraju srcem vjerovati. Alimi kelama su obično pisali znanja ilm-i kelama i usul-i kelama zajedno. Laici misli da su ove dvije naučne grane jedna naučna grana. 6) **Ilm-i usul-i fikh**: Ova grana nauke proučava izvođenje metoda fikha iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa. 7) **Ilm-i fikh**: Ova grana nauke izučava e'fal-i mukellefin, to jest ona nam govori kako oni, koji su pametni i koji dolaze u doba puberiteta, trebaju da upotrebljavaju svoje tijelo. Ovo je znanje koje je neophodno potrebno za tijelo. **E'fal-i mukellefin** ima osam dijelova. Oni su: farz, vadžib, sunnet, mustehab, mubah, haram, mekruh, i mufsid. Njih možemo ukratko klasificirati u tri grupe: Naređenja, zabrane, i dozvoljene stvari (mubah). 8) **Ilm-i tesavvuf ili Ilm-i ahlak**: Ovo je grana nauke koja se bavi etikom ili moralom. Ona ne samo da nam objašnjava šta treba i ne treba srcem raditi već nam takođe i pomaže da naš iman postane svijestan (vidždani), da ga osjetimo, da muslimani izvršavaju svoje dužnosti kojima ih ilm-i fikh podučava, i pomaže im da dobiju duhovno znanje (ma'rifet) Od ovih osam naučnih grana je farz-i ajn svakom pojedinom muslimanu, muškarcu ili ženi, da onoliko koliko im je potrebno nauče kelam, fikh, i tesavvuf, tj. šerijat. Ne naučiti ih je sram i grijeh. Uzeto iz knjige **Hadika**, tri stotine dvadeset i treća stranica, i iz predgovora knjige **Ibni Abidin**.

[1] Dvanaest elementarnih grana nauke su: 1) Sarf 2) Ištikak 3) Nahv 4) Kitabet 5) Ištikak-i kebir 6) Lugat 7) Metn-i lugat 8) Bejan 9) Me'ani 10) Bedi' 11) Belagat 12) Inša. Uzeto sa tri stotine dvadeset osme stranice iz knjige **Hadika** i sa tri stotine dvadeset devete stranice iz knjige **Berika**.

hadisi šerifa ima razlika. Njihova znanja i takve, kako je to u mnogim hadisi šerifima naglašeno, su bili puno veći od onih koje su imali njihovi nasljednici. Da je bilo lako izvoditi propise (hukmove) svi bi ih isto izveli.” Kako bi ikada jedna neznalica mogla reći “Allah dželle-šanuhu je tako rekao” ili “Resulullah je tako rekao”? Allah dželle-šanuhu nam je zabranio da tako govorimo. Te riječi se nisu usudili izgovoriti čak ni alimi tefsira i mezheb imami. Oni su uvijek, kada su objasnili ono što su razumjeli, rekli, “Ovo je ono što ja razumijem. Samo Allah dželle-šanuhu zna istinu svega.” Čak su i ashabi kiram, zato što su imali poteškoća u razumijevanju značenja Kur’ani kerima, pitali Resulullahu alejhisselam. Dakle jasan nam je neuki i glupi san koji vjerski reformator snije.

Izjava da su kasniji alimi napredniji od ranih je tačna samo u slučaju kada se govori o eksperimentalnim naukama. Što se tiče islamske nauke Resulullahov sallallahu alejhi ve sellem hadisi šerif je još uvijek na snazi: **“Svako (novo) stoljeće će biti gore od prethodnog. Ovako će biti do kijameta.”** Ovaj hadisi šerif važi i onda kada je u pitanju naučnikova ličnost i njihovi načini upotrebe nauke i njenih proizvoda. Ovaj princip svakako vrijedi za većinu iako su u svakom stoljeću postojali izuzeci. Vjerski reformator ne samo da miješa eksperimentalno i vjersko znanje već i predpostavlja da su nauka i naučnici jedno te isto. Nauka je sigurno uznapređovala. Ali to ne znači da su takođe i naučnici uznapređovali. Među savremenim naučnicima nema ništa manje, nego prije, retrogresivnijih, pokvarenijih, i podlijih naučnika.

Arapski jezik je potreban za razumijevanje Kur’ani kerima i hadisi šerifa. Međutim, sam arapski jezik nije dovoljan. Kada bi samo jezik bio dovoljan onda bi, shodno tome, bejrutski hrišćani, arapi, bili alimi islama zato što je među njima bilo onih koji su bolje poznavali arapski jezik od egipatskih vjerskih reformatora. Među njima je bilo i onih koji su bili eksperti u arapskom jeziku kao takođe i onih koji su napravili rječnike kao što je **El-Mundžid**. Nijedan od njih ne samo da nije bio u stanju da razumije Kur’ani kerim nego čak nije ni dobio čast da postane musliman. Kur’ani kerim poziva ljude sreći, iman, i

islamu. Ako oni shvate ovaj poziv oni će ga prihvatiti. Njihovo nevjerstvo ne pokazuje da Allahov dželle-šanuhu poziv (da'vet) nije jasan i elokventan. Kur'ani kerim oslovljava ashabe kiram. On oslovljava njihova svijetla (nurli) srca, i čiste razume. On poziva na kurejš jeziku. On ne govori na arapskom jeziku koji se upotrebljava na Džami'ul-Ezheru i Bejrutu. Ashabi kiram su saznali u Resulullahovom prisustvu (sohbetu, suhbi) i dobili savršenstvo koje drugi u ovom ummetu nisu u stanju (ne mogu nikad) dokučiti. Međutim, njihova razumjevanja (izvjesnih dijelova) Kur'ani kerima su se međusobno razlikovala. Takođe je bilo i tačaka koje oni nisu mogli da shvate. Kada ih ovi divovi nisu bili u stanju da shvate kakav je slučaj sa nama koji razumijemo šatrovački arapski jezik? Naši imami mezheba se nisu usuđivali da izvode značenja iz Kur'ani kerima, već su, smatrajući seba nesposobnim za to, nastojali da nauče od ashaba kiram kako je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem objasnio Kur'ani kerim. Isto tako, oni su više voljeli ono što su ashabi kiram razumjeli od onog što su oni sami sobom razumjeli. Imam a'zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh (preselio na ahiret 150./767. godine) je više volio riječ svakog Sahabe od svog ličnog razumijevanja. On je, kada nije našao nijedno obavještenje (haber) koje potiče od Resulullaha i ashaba kiram, morao da upotrijebi svoj idžtihad. Alimi islama svakog stoljeća su drhtali pred veličinom, uzvišenošću, vera'om, i takvom svojih predhodnika. Oni su se čvrsto držali njihovih riječi koje su za njih bile dokazi i dokumenti (sened i delil). Islam je vjera edeba (poštovanja, uljudnosti, vaspitanosti). Islam je vjera poniznosti (tevadu'). Džahil se ponaša smjelo i misli da je alim. Međutim, alim je ponizan. Allah dželle-šanuhu će onog ko je ponizan uzvisiti i povećati. Sve osnivači, vođe sedamdeset i dvije inovatorske sekte (bid'at firke), za koje je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem rekao da će otići u džehennem, su takođe bili duboki alimi, ali, oni su se previše oslonili na svoje znanje i pokušali da sami sobom izvedu značenja iz Kitaba i Sunneta. To je prouzrokovalo da oni ne dobiju čast slijeđenja ashaba kiram i da skrenu sa pravoga puta. Oni su prouzrokovali da i milioni muslimana odu u džehennem. Alimi četiri

mezheba nisu, kada su izvodili propise (ahkam) iz Kur'ani kerima, upotrebljavali svoje duboko znanje. Oni se nisu ni usudili da to urade. Oni su to svoje duboko znanje upotrijebili da shvate šta su Resulullah i ashabi kiram rekli. Allah dželle-šanuhu nije naredio ljudima da oni izvode hukm (propis) iz Kur'ani kerima. On im je naredio da slijede i prihvate (kabule) propise koje su Resulullah i ashabi kiram donijeli. Pošto otpadnici i inovatori (bid'at sahibije), odnosno nemezheblije, nisu mogli da shvate ovu suptilnost oni su se strovalili u propast (felaket). Allah dželle-šanuhu je naredio, **“Slijedite Moga Resula!”** i **“Prilagodite se Mome Resulu!”** Ovi ajeti kerimi i Resulullahovo naređenje, **“Čvrsto se držite puta mojih ashaba!”** su dokazi za naš argument. Kada bi slijedenje imama mezheba značilo napuštanje Allaha dželle-šanuhu i Njegovog Resula i postajanje robom drugog roba onda bi to isto značilo i slijedenje Ashaba kiram. Pošto to nije tako Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je to naredio. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je naredio ljudima da ukratko vjeruju i da ibadete onoliko koliko vide da on ibadeti. On nije ni sugerisao da oni trebaju znati dokaze (delile). Hazreti imam Gazali je ovo detaljno objasnio u svojoj knjizi **Kimja-i se'adet**. Allah dželle-šanuhu (Dženab-i Hak) ne odobrava kada nevjernici (kafiri) imitiraju svoje roditelje i naređuje im da napuste nevjerstvo (kufr) i da počnu vjerovati (dobiju iman). On odobrava i naređuje da slijedimo (taklid činimo) Njegovog Pejgambera. A Resulullah nam je naredio da slijedimo njegove ashabe kiram. Nevalja slijediti one koji nisu dobri. Ali, to nas ne treba spriječiti da slijedimo one koji su dobri. Kako je već prethodno objašnjeno, da je bilo lako razumjeti dio koji se odnosi na iman, arapi, kršćani iz Bejruta, bi neminovno lako dobili iman (tj. postali muslimani). Ali, pošto nije lako razumjeti izvore (delile) koji se odnose na principe vjerovanja (imana) nama je naređeno da vjerujemo (da imamo iman) bez potrebe da razumijemo izvore. Oni, koji tako vjeruju se zovu mu'mini. Da je Allah dželle-šanuhu takođe dao muslimanima i odgovornost da nauče i razumiju izvore (delile) koji se odnose na propise islama (ahkam-i šer'ijje) to bi i Njegov Resul predložio. Zaista, kako vidimo iz gore

napisanog on to nije nikada učinio. Kada on kaže da Poslanici nisu nikada griješili, a da su mudžtehidi mogli napraviti greške, on predpostavlja da su propisi (ahkami) koje su mudžtehidi otkrili drukčiji od onih koje su otkrili Pejgamberi. Naprotiv, mudžtehid, ili imam mezheba, je veliki alim koji je proveo svoj sav život u danonoćnom izučavanju, istraživanju i iznalaženju propisa (ahkama) koje su Pejgamber i Ashabi kiram saopštili i njihovom prenošenju muslimanima. Nijedan mudžtehid nije nikada ništa dodao nijednom ibadetu. Oni su svi jednoglasno rekli da je to inovacija (bid'at) i veliki grijeh. Nema nijedne druge toliko ružne i gnusne klevete kao što je optuživanje mudžtehida za nešto što su oni svi lično zabranili. Reći da su mudžtehidi proširili vjeru je krajnje neznanje i glupost. Na to se može odgovoriti samo podrugljivim osmijehom. Vjera se ne širi nego se broj slučajeva povećava. Primijeniti islam u novim situacijama koje su se pojavile, i koje su tokom vremena iskrsele, je velika usluga islamu i cijenjen ibadet. A to je pripalo i još uvijek pripada imama mudžeddidima.

Mudžeddid ne mora da bude apsolutni mudžtehid (mutlak mudžtehid). Tačno je da su četiri mezheb imama zabranila taklid. Ali, oni su zabranili slijedenje (taklid) alimima, svojim studentima, koji su došli na nivo idžtihada. Mudžtehidu nije nikada dozvoljeno slijediti drugog mudžtehida. Ovo pravilo važi i biće na snazi do kijameta. Ali, ono se ne odnosi na neznalice i vjerske reformatore koji misle da su mudžtehidi. Ako miš, misleći da je lav, sretne mačku on će shvatiti da je pogriješio. Ali, ta njegova greška će ga koštati života.

27- Vjerski reformator kaže u sedmom dialogu: *"Kasniji alimi islama su spustili vjeru na nivo teoretske filozofije. Oni su u nju unijeli izvjesne definicije i ograničenja. Oni su je podijelili u sekcije. U stvari, bilo je i onih koji su rekli da je potrebno studirati dvadeset godina da bi se postalo alim fikha. Međutim, toliko vremena je bilo potrebno da se osnuju sve grane i svi propisi vjere. Osnivanje fikha nije uzelo ni dvije godine. Ja hoću da moderni muslimani budu kao muslimani iz vremena četvorice halifa. Dakle, dužnost svakog muslimana je da obavlja ibadet o kom postoji saglasnost.*

Kontroverzne (ihtilaf) stvari nije potrebno izvršavati čak i ako su farz. Ovakve poslove trebate raditi na osnovu vašeg izučavanja njihovih delila ili u skladu sa kavlom ako vam se on više sviđa i ako bolje odgovara vašem slučaju. Ali, vi ne trebate kriviti druge što ne rade kao i vi. Nije ispravno klanjati namaz u isto vrijeme i u istoj džamiji za drugim imamima koji pripadaju drugim mezhebima. Ukratko, mi trebamo raditi onako kako su ashabi radili, i ne raditi onako kako oni nisu radili. Kada radimo nešto što je kontroverzno mi trebamo primjeniti pravo izbora. Mi trebamo upotrijebiti kijas za ono što ashabi nisu objasnili. U kontroverznim stvarima svako treba da radi u skladu sa hadisima za koje vjeruju da su sahih."

On napada alime islama i optužuje ih da su pretvorili islam u filozofiju zato što su ga podijelili i u njega uveli definicije i ograničenja. Međutim, činjenica je, da alimi ehli sunneta rahmetullahi alejhim edžma'in nisu imali ništa sa filozofijom zato što su oni iznad, i puno viši od filozofa. Za vrijeme Umejijida, muslimani, koji su se već rasprostranili preko tri kontinenta, su se susreli sa raznim grupama nemuslimana. Takođe, pojavile su se i razne islamske grupe, kao što su haridžije i mu'tezile, koje su nastojale da zavedu nove muslimane. Alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in su morali da zaštite vjerovanje muslimana i odgovore raznim vjerama, filozofima, i zindicima. Oni su, odgovarajući im i pobijajući njihovu filozofiju, što su i zaslužili, nadaleko i naširoko rasprostranili nauku kelama i tako zaštitili omladinu da ona ne bude zavedena i prevarena. Iako smo obavezni da ih za ovu njihovu veličanstvenu i časnu uslugu pohvalimo i da im se zahvalimo, i da im proučimo dovu, je li prigodno da se neko, ko tvrdi da je musliman, o njima loše izražava? Islam je osnovan za dvadeset godina zato što su ashabi kiram radijallahu teala anhum edžma'in bili jako pametni, i arif (eksperti u vjerskom znanju), i zato što je Resulullah bio njihov muršid (učitelj). Muslimani, koji su se rasprostranili preko tri kontinenta, nisu nakon drugog stoljeća islama imali nijednu od ovih prednosti. Vrijeme koje je bilo potrebno da učenik nauči od svog hodže se produžilo. Pa ipak, ulema je kazala da je i dalje bilo moguće naučiti za kratko vrijeme ako je

učitelj (ustad) blag (mušfik) i vješt (mahir) i učenik bistar (zeki) i marljiv. Istorija nam pokazuje da je bilo onih koji su ispunjavali ove uslove. Povrh toga, tama (zulmet) bid'ata i grijeha je potamnijela srca i oslabila memoriju i stoga izazvala da se vrijeme obrazovanje produži. Čak se i imam Šafi'ija tužio svome hodži Veki'u da mu je memorija oslabila. Odgovor njegovog hodže na njegovu žalbu, koji nam otkriva istinu, je napisan u ovom dvostihu,

***Šekevtul Veki'a min su-i hifzi,
Fe-avsani ila terk-il me'asi.^[1]***

Vjerski reformator nam s jedne strane govori da svaki musliman treba da izvršava ibadete koji su jednoglasno izjavljeni a s druge strane da im (muslimanima) nije dozvoljeno raditi kontroverzne ibadete i da ih mogu obavljati u skladu sa bilo kojim mezheбом koji im se sviđa, to jest, da im je dozvoljeno ujediniti i pomiješati mezhebe. Njegove riječi su međusobnoj kontradikciji jer su alimi jednoglasno rekli da se mezhebi ne smiju miješati. Miješanje mezheba je neposlušnost ovoj jednoglasnoj izjavi. Dakle, ibadeti vjerskog reformatora neće biti sahih takođe ni po njemu samom. Isto tako, neispravno je i reći da ashabi kiram nisu radili kontroverzne stvari i da stvari koje su oni radili nemaju nikakvu kontroverznost; jer je takođe bilo i stvari u kojima je bilo neslaganja zato što nije shvaćen način na koji su ih ashabi kiram radili. Povrh toga, reći, da trebamo ostaviti riječi imama mezheba na stranu i slijediti našu interpretaciju hadisa, je suprotno jednoglasnoj izjavi svih alima. To doprinosi da mi mislimo o sebi da smo mudžtehid i da smo viši od imama mezheba; a to je osobina koja je specifičan za šejtana.

28- Vjerski reformator ovako kaže u osmom dijalogu: *"Takliddžije su najveći neprijatelji svjetla, razmišljanja, naučnoistraživačkog rada i dokumentovanja delila koji su neophodni dio prirodne naravi koju je Allah stvorio (u čovjeku)."*

---

[1] "Ja se žalim Veki'ji na moju slabu memoriju a on mi preporučuje da prestanem s griješenjem."

Jedna ovakva otvorena laž je zaista vrlo zagonetna i zbunjajuća. Koji je to alim fikha zabranio razmišljanje, istraživanje, i iznalaženje dokumentacije dokaza (delila)? Koji je to musliman prema njima neprijateljski raspoložen? On nam je ovdje trebao navesti jedan primjer. Koje nam je to on laži i klevete dokumentovao od početka svoje knjige pa da nam sada dokumentuje i ovu? Vjerski reformator je sam taj koji se odnosi neprijateljski prema dokazima (delilima). Ovakvog čovjeka koji predlaže nešto što je on sam izmislio svojom kratkovidnošću i pogrešnim rezonovanjem kao “vjersko znanje” bi bilo nelogično upitati da razmisli ili da iznese dokaze. Iako se je ovom prilikom prigodno sjetiti poslovice, “ve ma dževab-ul ahmak-i illes sukut,”^[1] i ne reći ništa, ovdje je potrebno ukratko odgovoriti da bi se zaštitili mladi mozgovi od njegove štete. Svi alimi fikha rahmetullahi teala alehim edžma'in su rekli da mukallidu (sljedbeniku, imitatoru) nije potrebno da istražuje dokaz (delil) zato što su novi muslimani, među Tabi'inima, radili sve pitajući ashabe kiram. Oni nisu nikada tražili od njih dokaze. Štaviše, ne postoji nijedan jedini alim koji je ikada zabranio istraživanje dokaza. Iz toga razloga su svi imami mezheba nadugo i naširoko zabilježili svoje dokaze i tako olakšali posao svima onim koji su htjeli da ih vide.

29- On kaže: *“Neuki (džahili) trebaju da za svako vjersko pitanje (mes'elu) koje ne znaju traže odgovor od nekoga kome vjeruju isto kao što su to činili i muslimani u prvom stoljeću. Oni trebaju da o nekom ajetu ili hadisu – koji se odnosi na njih – pitaju i nauče njihovo značenje i da rade u skladu sa njim.”*

O moj dragi Allahu! Kakvo znanje! Kakva logika! Tačno je da su ashabi kiram radijallahu teala anhum edžma'in tako radili. Ali, pošto su oni sazreli u Resulullahovom sallallahu alejhi ve sellem društvu (sohbetu) oni su svi bili viši od svih imama mezheba. Hadisi šerif koji kaže, **“Moji ashabi su kao zvijezde na nebu. Ako slijedite bilo kog od njih vi ćete naći pravi put”**, njih hvali i slavi (medh i sena). Svi ashabi su mogli razumjeti Allahovu dželle-šanuhu želju (murad-i ilahi). U slučaju da neka mes'ela u

---

[1] “Šutnja je najbolji odgovor idiotu.”

Kitabu i Sunnetu nije bila jasna oni su putem ajeta i hadisa pronalazili dokaz (delil), upotrebljavali idžtihad i izvlačili propis (hukm). Njima nije bilo ni potrebno ni dozvoljeno da oni slijede jedni druge. I naši imami mezheba su takođe radili isto onako kao što su to radili ashabi kiram. I oni su, kao i ashabi kiram, istraživali dokaz i iz njeg izvlačili propis (hukm). Oni su se, radeći tako, podijelili u amelu (ibadetu) na mezhebe. Oni su na ovaj način izvršili Resulullahovo sallallahu alejhi ve sellem naređenje zato što je on rekao, **“Prilagodite se mojim ashabima.”** Kako novi muslimani – među Tabi'inima – nisu tražili od ashaba kiram nikakav delil ni mi, džahili, ga ne trebamo tražiti od imama mezheba. Mi ćemo naučiti Allahove dželle-šanuhu zapovijedi (emr) čitajući knjige koje su napisali imami mezheba. Ove njihove knjige su objašnjenje Kur'ani kerima. Pogledajte kako ovaj čovjek na vjerskom položaju poredi neukog seljaka i čobanina sa ashabom, i preporučuje mu da često odlazi u grad i traži ajete i hadise, i da ih sam sobom tumači i čini idžtihad! Iako postoji olakšica slijeđenja imama mezheba on gura ovog bijednika u jednu tako tešku situaciju!

30- Vjerski reformator nastavlja sa svojim omalovažavanjem hiljada i hiljada alima islama:

“Zaključak alima usula o potrebi slijeđenja (taklida), na osnovu ajeta ‘Ako ne znate, pitajte one koji znaju (učene)!', je jedno besplodno i nezdravo zaključivanje i rasuđivanje. Ovaj ajet ne naređuje svakom taklid, pošto taklid nije bio dozvoljen u slučajevima ili onim koji su izazvali njegovu objavu. Allah dželle-šanuhu je u ovom ajetu naredio arapima mušricima da pitaju ehli kitabije (to jest jevreje i kršćane) jesu li Poslanici melec ili ljudska bića. Zašto bi ovo pitanje bilo taklid dok ono ne znači da bez dokaza radimo u skladu sa nečijim mišljenjem ili idžtihadom? Štaviše, ova mes'ala je mes'ala koja se odnosi na vjerovanje (i'tikad). I ti se, takođe, slažeš sa činjenicom da taklid u tom pogledu nije dozvoljen. Kur'ani kerim nas obavještava da će vođe kafira na kijametu pobjeći od onih koji su ih slijedili. Zar ovo obavještenje nije znak da Allah neće oprostiti onim koji slijede one koje nam Allah nije naredio da slijedimo? Mi smo pretrpjeli propasti zato što muslimani napuštaju

Kur'an i smatraju izvjesne ljude dokazom (delilom). Imami koje su oni slijedili će bježati od njih na kijametu zato što su veliki imami i mudžtehidi zabranili taklid. Ti si navikao da primaš ljudske riječi kao dokaz a ne Allahove i Poslanikove (delil)."

Nakon što je Rešid Riza ovo napisao kroz usta vjerskog reformatora on, da bi zaveo čitaoce, piše kako su se vaiz-efendiji svidjele ove riječi vjerskog reformatora, i kako on nije bio u pravu što je mislio da je vjerski reformator džahil, i kako on sada puno cijeni vjerskog reformatora jer vidi koliko je on učen.

Naš Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je zaključio iz gore navedenog ajeti kerima da trebamo slijediti mudžtehida, to jest da mi moramo u našem svakom djelu (amelu) i ibadetu slijediti mudžtehida. Ashabi kiram su naučili novopostale muslimane, među Tabi'inima, samo kako da ibadete, onako kako su oni naučili od Resulullaha. Oni im nisu naredili da traže i istražuju dokaze (delile). Oni su smatrali da im je dovoljno da bez dokaza slijede. Naši imami mezheba, koji su u stopu slijedili ashabe kiram u svemu što su radili, su ih slijedili i u tom pogledu. Kada neko kaže, "imami mezheba su zabranili taklid" to je isto kao da je rekao, "imami mezheba su skrenuli sa puta ashabi kiram". Između ove dvije rečenice nema razlike. Tačno je da su i ashabi kiram i imami mezheba tražili dokaz, i da nisu slijedili ničiji idžtihad. Ali, oni su dozvolili onim koji nisu mudžtehidi da slijede mudžtehide. Reformatorova tvrdnja da ovaj ajet nije naredio kafirima da slijede (praktikuju taklid) je sa ciljem da se ova stvar uguši u sofizmu. Alimi islama nisu rekli da je kafirima naređeno da slijede (praktikuju taklid). Zašto bi mi onda priznali da su ove riječi vjerskog reformatora tačne? Allah dželle-šanuhu je naredio onim koji ne znaju da pitaju učene (one koji znaju). Alimi islama rahmetullahi teala alejhim edžma'in su, zaključujući iz ovog ajeti kerima, rekli da muslimani trebaju da pitaju one koji znaju o onom što oni hoće da urade. To je svo pitanje (mes'ela). Ovdje nema ni taklida ni delila. Vjerski reformator ih je ubacio u ovo sa nastojanjem da dokaže da je on u pravu. Slijedenje alima u nečem što radimo, bez poznavanja njegovih delila, je potpuno drugo pitanje

(mes'ela). Ono automatski potiče iz prethodnog pitanja, to jest, da pitamo nekoga ko zna o stvarima koje trebamo ili ne trebamo da radimo, i da uh uradimo onako kako smo od njega naučili, što znači da ga slijedimo. Međutim, slijedenje (taklid) po pitanju imana (vjerovanja) nije tako. Jer, iman se ne sliježe (ne ustaljuje) u srcu odmah nakon što smo upitali i naučili i'tikad (činjenice koje se moraju vjerovati); to se ne zove taklid. Iman se ukorijeni (uspostavi) u srcu nakon što smo ga naučili, o njemu razmislili, zavoljeli ga, i prihvatili ga. Islam zahtijeva takav iman. Nerazmotreni iman koji se začeo nakon što smo nešto bez razmišljanja i odobravanja naučili je imitiranje bez dokaza (delila). Takav je slučaj sa kafirima koji su postali kafiri zato što su imitirali svoje roditelje. Islam zahtijeva od ljudi da ga dobiju nakon što su razmislili, vidjeli njegove dokaze, i sami sobom odlučili. Kufr kafira nije oformljen sam od sebe. On je usvojen od njihovih roditelja i postao njihovo lično svojstvo. Kako se vidi taklid nema veze sa imanom. Pošto taklid u imanu nije dozvoljen, oni, koje su oni u ovom pogledu slijedili, će na kijametu bježati od onih koji su ih slijedili. Pošto je taklid u ibadetu zahtjev Allahove dželle-šanuhu zapovijedi, oba, i oni koji ga podučavaju i oni koji ga uče će otići u Džennet.

Riječi vjerskog reformatora, **“zato što muslimani napuštaju Kur'an i smatraju izvjesne ljude dokazom (delilom)”** su jedno vrlo podlo i gnusno ponižavanje. Njegov cilj je da prikaže muslimane kao kafire. S obzirom da je njegova izjava laž i kleveta i pošto on naziva muslimane kafirima on postaje sam sobom kafir. Muslimani ne slijede vjerske imame lično. Oni su se, nakon što su naučili murad-i ilahi i murad-i pejgamberi, čvrsto uhvatili za Allahove dželle-šanuhu i Resulallahove sallallahu alejhi ve sellem zapovijedi. Mudžtehidi su sredstva (vesile) i posrednici (vasite). Allah dželle-šanuhu kaže u jednom ajeti kerimu, **“Tražite vesile za Moje zadovoljstvo (riza).”** Muslimani su, slijedeći ovu Allahovu dželle-šanuhu zapovijed uzeli imame mezheba kao sredstva (vesile). Slijediti imame mezheba i adaptirati im se ne znači izvršavati njihova lična naređenja već slijediti znanje koje su nam oni prenijeli iz Kitaba i

Sunneta (odnosno **šerijata**).

Kako bi ikada mogli odbaciti kontradiktorna pitanja (mes'ele) četiri mezheba? To je nemoguće. Jedno od protivrječnih mišljenja je sigurno u skladu sa Allahovim dželle-šanuhu naređenjem. Na primjer, krvarenje kvari hanefijin abdest. Međutim krvarenje ne kvari šafi'ijin abdest. Jedno od ovo dvoje je sigurno Allahov dželle-šanuhu murad (želja). Mi uvijek moramo raditi jedno od njih i reći ovo je Allahov dželle-šanuhu murad. Onaj ko pogodi Allahov dželle-šanuhu murad je u pravu. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao da će i mudžtehid koji nije pogodio Allahov dželle-šanuhu murad takođe dobiti nagradu na ahiretu (sevab). U vrijeme našeg efendije (sejjida), Resulullaha, je bilo puno ovakvih idžtihadskih pitanja (mes'ela). Ima puno hadisi šerifa u kojima se kaže da će i mudžtehid koji nije pogodio dobiti sevab. Ovdje je važno naglasiti da će samo mudžtehidi dobiti sevab. Prema gore navedenom ajeti kerimu koji se nalazi u suri **Nahl** će i oni koji slijede mudžtehide takođe dobiti isto onoliko sevaba (nagrada na ahiretu). Nemezheblije (tj. bid'at sahibije, inovatori, otpadnici, jeretici), oni koji ne slijede mudžtehide, neće dobiti ovaj sevab. Oni nisu poslušali Allahovo dželle-šanuhu naređenje. Oni će otići u džehennem. Hadisi šerif **“Nijedan ibadet bid'at sahibija (inovatora, nemezheblija, otpadnika) nije kabul (nije primljen, odnosno, nema nagrade)”** je potvrda za naš argument.

Izvjesni alimi iz oblasti **usul-i fikha** su rekli, “Slijedenje (ili taklid) mudžtehida je proizvod uvjerenja i povjerenja u njegovo znanje. Značenje ajeti kerima, **‘Pitajte one koji znaju (učene)’** nam otkriva ovaj podatak. Neko ko slijedi jednog mudžtehida u jednoj mes'eli, drugog mudžtehida u drugoj mes'eli, ne vjeruje i nema povjerenje u prvog mudžtehida. Njegov taklid neće biti legalan takođe ni u prvoj mes'eli. Ako nam on kaže da on vjeruje i ima povjerenje u obojicu mi mu nećemo povjerovati.” Stav i ponašanje Rešida Rize je u mnogim pogledima u kontradikciji. Pjesnik kaže:

***“Djela su čovjekovo ogledalo, riječi ne važe,
Njegovo djelo je nastavak njegovih misli.”***

Molimo našega čitaoca da pročita odlomak iz knjige **Mizan-ul-kubra** koji smo preveli u odgovoru pod brojem 42.

31- Vjerski reformator citira razgovor između imama Gazalija i jednog ekscentričnog člana iz batinije mezheba. On nam navodi da je imam Gazali ovako rekao:

“Onaj, kome ću dati savjet, ne smije pripadati otpadničkoj grupi (firki) niti se smije upuštati u neslagajuće (ihtilaf) diskusije. U ibadetu se trebamo zadržavati na pitanjima (mes’elama) u kojima se slažemo! Mi se ne smijemo upuštati u neslagajuća pitanja! Kada naiđeš na neslagajuću stvar budi pametan! [Alimi] koji nisu rekli za nešto da je farz su rekli da je mustehab. U vrijeme kada je teško uraditi što je pametno učini idžtihad! To znači, uradi onako kako je radio mudžtehid za kojeg misliš da je veći. Slijedi alima za kog si odlučio da je uzvišeniji i čije je mišljenje bolje pogodilo! Ako je ova uzvišena osoba ispravno pogodila u svom re’ju i idžtihadu ona će dobiti dva sevaba. U stvari, Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao: ‘Ako neko upotrijebi idžtihad i tačno pogodi on će dobiti dva edžra (nagrade) a ako pogriješi on će dobiti jedan edžr. Allah dželle-šanuhu (Dženab-i Hak) je povjerio ovaj posao onim koji su sposobni da izvode idžtihad. Osamdeset treći ajet sure Nisa kaže, “Oni koji su sposobni da iz njih izvuku zaključak znaju stvar.” Hazreti Pejgamber sallallahu alejhi ve sellem je u svom hadisu objasnio Mu’azu da on voli i da je zadovoljan sa idžtihadima onih koji su u stanju da ih izvedu. Mu’az bin Džebel je rekao hazreti Pejgamberu sallallahu alejhi ve sellem koji je naredio i dozvolio idžtihad “Ako ne nađem odgovor u Kitabu i Sunnetu ja ću suditi po mom reju i idžtihadu.” I mudžtehidi i njihovi sljedbenici imaju opravdanje. Jedni od njih su pogodili Allahovu želju (murad) a drugi su zaradili jedan od dva edžra. Pošto se ne zna ko je pogodio ispravno oni se ne ponašaju jedni prema drugim tvrdoglavo i fanatično (sa te’assubom). Jedino, svaki od njih misli da je pronašao istinu (tj. ispravno pogodio). Ja priznajem da je pogrešno da svako re’jom i kijasom izvlači propise (ahkame). Ako napustiš batinizam koji slijepo slijediš ja te mogu podučiti znanju Kur’ani kerima.

Šta više voliš? Da učiš od mene ili od svojih batini drugova?"

On onda dodaje da je vaiz-efendija, kada je ovo čuo, rekao "Sada vidimo da imam Gazali priznaje taklid i smatra ga neophodnim za sav avam (ljude, to jest, obične muslimane i alime koji nisu mudžtehidi)." Ove imamove Gazalijeve rahmetullahi alejh riječi koje vjerski reformator citira nam jasno kažu da se imam Gazali slaže sa alimima ehli sunneta i imamima četiri mezheba. Nema potrebe da objašnjavamo gore citirane riječi velikog imama ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in. Naš cilj je bio samo da pokažemo našoj braći u islamu šta je hazreti imam rekao. Ove imamove Gazalijeve riječi do korijena pobijaju tvrdnje vjerskog reformatora. One pokazuju i dokazuju da je slijeđenje imama mezheba (taklid) u skladu sa islamom.

32- Vjerski reformator piše u devetom dijalogu:

"Ja sam već objasnio moje poglede, kako će se muslimani izvući iz mraka i nesloge, uzroka i klice njihove bolesti. Moje mišljenje je u skladu sa mišljenjem velikog alima islama – imama Gazalija. On kaže da im je (muslimanima) dovoljno da samo vjeruju u Kur'ani kerim sa dodatkom da rade ono na što su se muslimani ranije dogovorili. Šta šteti islamu i šta mu nanose islamu štetu je podjela muslimana na grupe (firke), i njihovo slijeđenje samo onog imama kojeg oni više vole i alima koji ga slijede, i njihova netrpeljivost (te'assub) prema onim koji slijede druge imame mudžtehide. Ova podjela na grupe može ići tako daleko da se napusti Kitab i Sunnet. Ja sam pokazao puno olakšanja u pogledu ovih stvari. Ja sam dao odgovornom čovjeku slobodu da prihvati koji god hoće pogled, pod uslovom da ne slijedi želje svog nefsa i da je što je moguće više pažljiv. Međutim imam Gazali, iako smatra da je dozvoljeno i da se ove sve stvari potpuno napuste, stavlja granicu na krug aktivnosti onim koji hoće da slijede vjerske prakse. On ih skoro primorava da upotrijebe idžtihad."

Najveća greška vjerskog reformatora je to što on brče (nedozvoljenu) podjelu muslimana na sekte (firke) u vjerovanju i (dozvoljenu) sa podjelom ehli sunneta na

mezhebe. On se loše izražava kako o bid'at grupama tako i o četiri mezheba i ljaga muslimane i kaže da su se oni udaljili od Kitaba i Sunneta. Oni koji slijede sedamdeset i dvije grupe, koje su se u vjerovanju udaljile od pravoga puta, su bez sumnje otpadnici. Hadisi šerif kaže da će oni svi otići u džehennem. Šta bi drugo moglo biti razlog za napad na četiri mezheba ehli sunneta – koji su hvaljeni u hadisi šerifu i koji su, zato što su slijedili Resulullaha, osvojili Allahovu džellešanuhu ljubav (muhabbet) i zadovoljstvo (rizaluk) – ako ne neprijateljstvo prema islamu? Ovakav jedan neprijatelj islama, koji se pojavljuje u liku vjerskoga čovjeka, se zove zindik i munafik. Naša vjera kaže da su zindici i munafici gori i štetniji od nemuslimana sa ili bez Svete knjige. Vjerski reformator ne osjeća stid kada mijenja, izvrće, i adaptira imamove Gazalijeve, gore navedene riječi, prema svojim ličnim pogledima. On misli da je alim i mudžtehid kao hazreti imam Gazali, i pokušava da usmjeri islam onako kako se to njemu sviđa. On nije ni svjestan da je ovo njegovo ovako glupo ponašanje gore od ponašanja sedamdeset dvije grupe koje on osuđuje.

33- Vjerski reformator je takođe i protiv saglasnosti imama mezheba. On kaže:

“Nemoguće je priznati tvrdnju da postoji saglasnost (idžma’) o odluci da je telfik (ujedinjavanje) mezheba pogrešan. Po ovom predmetu postoje različita mišljenja. Kako je to ikada mogao reći autor knjige Dur-ul-muhtar kada to nije rekao nijedan imam njegovog mezheba, usprkos činjenici, da je njegov mezheb kombinacija idžtihada trojice imama. I mi takođe razumijemo od ibni Humama da nije tačno da hanefije ne priznaju telfik. Štaviše, imaju mnoge fetve koje su izdate u saglasnosti sa više mezheba. Jedna od njih je, koja je najčuvenija od svih, o ‘poklanjanju svoje pokretne imovine sebi’, što se, nakon što su ujedinjeni idžtihadi imama Ebu Jusufa i imama Muhammeda, smatra dozvoljenim. Ibni Abidinova izjava da ujedinjavanje idžtihada alima pripadnika istog mezheba nije nije telfik (ujedinjavanje) mezheba je proizvoljna ideja koju niko pametan ne može reći. Niko neće priznati istovremeno dva kontradiktorna mišljenja pa

čak ni mukallid. I ja takođe priznajem činjenicu da autori fikskih knjiga nisu mogli ništa reći od sebe jer mukallid nema dovoljno znanja koje mu omogućava da kaže nešto od sebe. On mora da prenese tuđe riječi. U stvari, on je to prenijeo od allame Kasima koji je to prenijeo iz knjige **Tevfik-ul-hukkam**. Neko ko nije znao da po ovom pitanju postoji neslaganje, i da postoje drukčiji pogledi, je rekao da postoji idžma', a drugi su to onda prenijeli. Nije ispravno misliti da će istina uvijek biti na strani većine. Ajeti kerim iz sure **Jusuf**, kaže, **'Zaista, bez obzira koliko ti želio većina njih ti neće vjerovati.'** "

Vjerski reformator u ovom navodu nam jasno otkriva svoju neukost i podatak da je on neprijatelj ehli sunneta. Njegove riječi da je hanefi mezheb ujedinjavanje (telfik) idžtihada tri imama nam jasno pokazuju činjenicu da on nema ni pojma o nauci koja se zove ilm-i usul-i fikh. Činjenice koje nam je on iznijeo kao dokaze, upotrebljavajući svoju plitku pamet, su potpuno beznačajne. Mi ćemo ukratko reći da je imam a'zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh osnovao metode (usule) i principe (kava'ide) hanefi mezheba. Imam Ebu Jusuf (preselio na ahiret 182./798. godine) i imam Muhammed Šejbani (preselio na ahiret 189/804. godine) su bili imamovi a'zamovi učenici. On je njima, obrazujući i trenirajući ih dugi niz godina, kao i stotine svojih drugih studenata, omogućio da dođu na nivo idžtihada. Ova dva, kao i mnogi drugi mudžtehidi koji su bili njihovi prijatelji, su mjerili šta su naučili od svog hodže (učitelja) metodama i principima koje su, opet, naučili od svog hodže, pa su novim slučajeveima na koje su nailazili davali različite fetve. Pošto fetve ova dva imama u hanefi mezhebu nisu ujedinjavanje to nije telfik. U hanefi mezhebu se radi po imamovim a'zamovim riječima. Međutim, po pitanjima u kojima nema imamovog a'zamovog idžtihada, se radi po idžtihadu imama Ebu Jusufa. Ako po tim pitanjima nema ni imamovog Ebu Jusufovog idžtihada onda se radi po imamovom Muhammedovom idžtihadu. Ovaj redosljed je dozvoljeno promijeniti, ili ujediniti dva idžtihada, samo u slučaju velike nevolje (zarureta). Na primjer, u pogledu obaveze klanja kurbana za vrijeme Kurbandskog bajrama

(Eid-ul adha)^[1], onaj ko ne može podmiriti svoje potrebe i dugove, od stanarine, koju dobija, se prema imamu Muhammedu smatra siromašnim (fakirom), a prema šejhejnu (tj. imamu a'zamu i imamu Ebu Jusufu) bogatim. Ovakva osoba će ako ne zakolje kurban ili ne dadne fitre^[2] prema imamu Muhammedu izbjeći grijeh. Ako takva osoba dadne fitre i zakolje kurban ona će prema šejhejnu dobiti sevab vadžiba (nagradu na ahiretu koja se daje za vadžib). Neko ko učini nešto što za njega nije vadžib će dobiti za to samo sevab nafile ibadeta (nagradu koja se daje na ahiretu za nafilu ibadet). On neće dobiti nagradu vadžiba. Nagrada vadžiba je puno veća od nagrade nafile. Kako vidimo, ova razlika u idžtihadu je za muslimane Allahov dželle-šanuhu rahmet (milost). Ujedinjavanje idžtihadu imama istoga mezheba nije telfik. Ovakvo ujedinjavanje nam ne pokazuje da je telfik dozvoljen. **Telfik** je ujedinjavanje dva ili više različitih mezheba od četiri mezheba. Isto je tako i njegov primjedba od Ibni Humamu laž zato što je i Ibni Humam isto tako napisao. On ovako piše u svojoj knjizi **Tahrir**, "Kada radimo izvjesni posao po jednom mezhebu takođe je dozvoljeno i imitirati neki drugi mezheb, ali, pod uslovom da ne uradimo ništa što je neispravno (batil) u oba mezheba. Ako neko, ko slijedi šafi'i mezheb ne potrlja pri uzimanju abdesta rukama svoje udove i ako onda takne ženu [koju može ili je mogao oženiti sa nikahom], misleći da taknuvši je neće izgubiti abdest po maliki mezhebu, namaz, koji on klanja sa ovakvim abdestom je neispravan (batil) u oba mezheba." Knjiga **Hulasat-ut-tahkik** navodi ove Ibni Humamove riječi kao dokaz kojim dokazuje da nije dozvoljeno ujedinjavati mezhebe. Ovaj neprijatelj islama predstavlja sebe kao vjerskog čovjeka i mijenja Ibni Humamove riječi sa namjerom da prevari muslimane i odvratno okleveće ovoga velikog imama. Štaviše i šejh Kasim, Ibni Humamov učenik, je napisao da telfik nije dozvoljen i da po tom pitanju postoji idžma'. Šejh Kasim je napisao o ovoj idžmi – koju je naučio od svog hodže ibni Humama

---

[1] Deseti, jedanaesti, dvanaesti, i trinaesti dan mjeseca Zul-Hidždže.

[2] Vrsta sadake.

– u svojoj knjizi **Et-tashih**. Ona je komentar na knjigu **Kuduri**.

Isto tako i u knjizi **Durer** piše da nije u suprotnosti sa hanefi mezhebom ako hanefi muftija izda fetvu u skladu sa idžtihadom imama Ebu Jusufa ili imama Muhammeda Šejbanija jer su oba imama rekla da je njihov svaki idžtihad, koji se ne slaže sa imamovim a'zamovim, izvještaj koji su oni čuli od imama a'zama. Ibn Abidin je radi tog napisao na marginalijama knjige **Vakf-ul-menkul**, "Teškoća koja je izjavljena u imamovoj Tarsusijevoj knjizi **Nef-ul-vesail** i u fetvama Ibn-ul-Šelbija je iskorijenjena. Prema imamu Ebu Jusufu je dozvoljeno da neko, sam sebi, nešto pokloni dok to nije dozvoljeno prema imamu Muhammedu. Prema imamu Ebu Jusufu poklanjanje neke takve imovine nije dozvoljeno dok je to poklanjanje takve imovine dozvoljeno po imamu Muhammedu. Pošto nijedan od ova dva imama nije rekao da je dozvoljeno ako neko sam sebi pokloni neku pokretnu imovinu idžtihadi ova oba imama su ujedinjeni, pa je izdata fetva koja kaže da je i to takođe dozvoljeno. Ovo je ono, o čemu Tarsusi piše u svojoj knjizi **Munjet-ul-mufti**, kao, 'hukmu mulaffak džā'izun.'^[1] Nadalje, ujedinjavanje različitih mezheba je jednoglasno zabranjeno. Ja sam to detaljno objasnio u mojoj knjizi **El-Ukud-ud-durrije fi tenkih-il Hamidije**." Isto tako, i dozvola za poklanjanje novca, ujedinjavanjem idžtihada imama Ebu Jusufa i imama Zufera, ne pokazuje da je ujedinjenje idžtihada drukčijih mezheba dozvoljeno zato što oba imama pripadaju hanefi mezhebu. Vjerski reformator pokušava, besramno izvrćući ove jasne izjave iz knjiga fikha, bez straha od Allaha dželle-šanuhu, i da zavede omladinu i da okleveće najcjenjenije knjige fikha kao što su **Durr-ul-muhtar** i **Redd-ul-muhtar (Ibni Abidin)**, i da tako iznutra uništi ehli sunnet. Ove podle spletke nam jasno otkrivaju činjenicu da Rešid Rida nije vjerski autoritet već jedan **zindik**, odnosno nerijatelj islama koji se prurušio u

---

[1] "Zaključak onog koji ujedinjuje je opravdan", po kom se misli da je dozvoljeno "ujedinjavanje idžtihada [onih mudžtehida koji pripadaju istom mezhebu]."

vjerskog autoriteta.

Pošto alimi fikha ne izražavaju propise islama (ahkam- i šer'ijje) kao svoja lična mišljenja i razumijevanja već nam prenose znanje koje potiče od ashaba kiram radijallahu anhum edžma'in, reformator se do te mjere ponižava da on žigoše alime kao neznalice. Međutim vjerski reformatori, i oni koji ne znaju ovu nauku i slučajeve na koje se ona primjenjuje, su ti koji su neuki i lažovi. Oni su vulgarne neznalice. Zbog njihove neukosti, koja je specifična za one koji nisu svjesni svog neznanja, oni misle da nešto znaju, i ne osjećaju se posramljeno radi širenja svojih lažljivih i pokvarenih riječi u ime znanja. Hadisi šerif koji se nalazi u zbirci hadisa koja se zove sahih Muslim kaže **“El-haja-u minel-iman” (Stid niče iz imana)**. On nam kaže da neprijatelji islama nemaju stida. Alimi fikha su zabilježili i pitanja ili mes'ele po kojima postoji slaganje (idžma') kao i pitanja po kojim postoji neslaganje (ihtilaf). Oni, koji znaju duboku nauku fikha su u stanju da ih međusobno razlikuju. Neuki reformatori misle da su oni alimi fikha kao i oni. Arapska poslovice kaže, **“El-kelam-u sifat-ul mutekellim”** (Naše riječi otkrivaju ko smo), izražava unutarjni (pravi) cilj ovih zindika.

Po njemu, alimi fikha su – nepoznavajući materiju – rekli da postoji idžma'. Po njemu je ova uzvišena vjera, islam, bila stoljećima igračka u rukama džahila, pa će je sada ovi zindici obnoviti i vratiti na njen pravi kolosjek. Ovdje i on sam, takođe, kaže da neko ko negira idžmu alima postaje kafir. Ako alimi islama nisu znali, ili, nisu pronašli idžmu, gdje će je onda ovaj bijednik naći? Ali, ne trebamo se čuditi: **“El-džahilu džesurun^[1].”** On uvijek govori što izmisli. Šta bi mu bilo lakše? Njemu ništa ne znači da napiše na stotine ovakvih knjiga koje su pune laži i kleveta. Ne trebamo dalje tražiti istrule magarce koji su prorečeni u hadisi šerifu našeg efendije (sejjida) Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čija je svaka riječ bila puna mudrosti (hikmeta), koji kaže, **“Sve što se kijamet više približava vjerski ljudi će biti truliji i pokvareniji od lešine istrulog magarca.”** Oni sami izlaze

---

[1] Neznalica se hrabro ponaša!

na vidjelo. Njihov otrovni i gadni smrad se širi iz Egipta po cijelome svijetu. Mi molimo Allaha dželle-šanuhu da zaštiti naš mladi vjerski kadar, da se ne zarazi klicama ove smrtonosne bolesti! Molimo Ga da nas On sve zaštiti od zala ovih skorojevića! Molimo Allaha dželle-šanuhu da nas On ne odvoji od puta alima **ehli sunneta** koji nas vode stazom Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem i za koje je rečeno da su njegovi nasljednici! Da ovi Allahovi blagoslovljeni (mubarek) ljudi nisu napisali knjige fikha, i ilmihale, mi bi – vjerujući u njihove laži – bili izgrebani i isparani kandžama ovih skorojevića, zindika, i bili bi potpuno uništeni. Neka je na hiljade selama i dova na blagoslovljene duše alima ehli sunneta koji su nas zaštitili od nevjerstva i inovacije, otpadništva (bid'ata).

Kada on kaže da istina nije uvijek na strani većine on poriče hadisi šerif koji kaže, **“Moj ummet se neće saglasiti na zabludu (dalalet).”** Alimi ehli sunneta su se čvrsto držali idžme i većine zato što je to tako Resulullah sallallahu alejhi ve sellem naredio. Hadisi šerif koji se nalazi u zbirci hadisa koja se zove sahih **Buhari**, u poglavlju **fiten**, kaže, **“Onaj ko se za pedalj udalji od džema'ata i umre u tom stanju će umrijeti smrću džahilijjeta.”**^[1] Ovaj hadisi šerif objašnjava stotinu četrnaesti ajet sure **Nisa'**. Jedan drugi hadisi šerif koji je takođe napisan u **Buharijinom** sahihu, iza gore navedenog hadisa, kaže, **“Allah dželle-šanuhu će, da bi vam uzeo znanje, uzeti ulemu koja živi po svom znanju. Ostaće neznalice. Oni će, na taj način što će odgovarati na vjerska pitanja po svom mišljenju, prouzrokovati da muslimani skrenu sa pravoga puta.”** Ovaj hadisi šerif nam usmjerava pažnju na štetu koju izazivaju vjerski reformatori koji krive alime ehli sunneta i kažu da je prenošenje riječi uleme taklid (imitiranje) i koji iznutra uništavaju vjeru svojom kratkom pameti i smetenim glavama. Ovaj hadisi šerif je detaljno objašnjen na početku knjige sahih **Buhari**. Imam Muhammed bin Isma'il Buhari je rođen 194./809. godine. On je preselio 256./869. godine u Samarkandu na ahiret. Još jedan hadisi šerif iz sahiha **Buharije**, koji se navodi u poglavlju

---

[1] Kufur iz predislamske ere.

ilm, kaže, **“Jedan od predznaka (alameta) kijameta je da će nestati (vjerskog) znanja; broj vjerskih džahila (vjerski neukih ljudi) će se povećati; biće više onih koji piju alkohol i čine blud.”** Pokušaj vjerskog reformatora da uništi ehli sunnet, predstavljajući sebe kao vjerskog čovjeka, nam otkriva podatak da je ovaj hadisi šerif dokazao jednu od mu'džiza (čuda) koje nam govore šta će se desiti u budućnosti.

34- Vjerski reformator kaže:

“Taklid (slijedenje, imitiranje) je rezultat idžtihada. Njega nema tamo gdje nema idžtihada. Onim koji u potpunosti rade sve stvari (mes'ele) o kojima postoji saglasnost nije potrebno da rade ibadete o kojima ne postoji saglasnost. Njima je dozvoljeno da ih sve napuste. Je li pametno i mudro slijediti nekoga koga ne znamo? Dobijanje fetve nije taklid već komuniciranje (nakl) i pripovijedanje (rivajet). Superiornost koju tražimo u mudžtehidu, čije mišljenje slijedimo, ili čiji idžtihad usvajamo, nije ista kao superiornost koja je u pitanju između halifa ili drugih Sahaba. To znači, da ova superiornost nije u Allahovom dželle-šanuhu pogledu. Ona je [u odnosu] na jačinu [njegove] moći rasuđivanja, znanja, istraživanja, i shvatanja. Neko ko dođe kasnije može biti superioran. Među imamima je bio najjači imam Šafi'i. Ja kada ne mogu da nađem dokaz (delil) slijedim onaj mezheb koji ima bolji dokaz (delil). To znači ja postajem i mudžtehid i mukallid. Ja tako odbacujem taklid. Današnji muslimani ne znaju ni mezheb ni iman. Vjersko znanje, koje većina ima, je samo to da je Allah dželle-šanuhu jedan, da je na nebesima, i da je Pejgamber uzašao na nebesa i vidio Allaha.”

Ove izjave Rešida Rize su, opet, samo izraz njegovog ličnog mišljenja. Pošto on nije alim islama, ove, na brzinu pripremljene izjave, nisu vrijedne odgovora. U stvari njegove prethodno citirane izjave nam pokazuju put koji on slijedi. Pa ipak, u skladu sa poslovicom “Muha je mala ali je dosadna”, biće potrebno, da bi zaštitili omladinu od njegove štete, da napišemo par riječi.

Nije ispravno reći da taklida nema gdje nema idžtihada pošto značenje jednog ajeti kerima kaže **“Slušajte Mog**

Resula!” Ashabi kiram alejhimurridvan su, slijedeći ovo naređenje, radili sve što im je Resulullah rekao da urade pa su se čak i bacali u sigurnu smrt. Oni nisu tražili delile i senede. Oni su ga bezuslovno slijedili. Njegova naređenja su bila kroz vahj i nisu se miješala sa idžtihadom. Ashabi kiram su upotrebljavali idžtihad i govorili su mu rezultate svojih idžtihada. Nekad se njihovi idžtihadi nisu slagali sa Resulullahovim. Onda je dolazila objava (vahj) koja je obavještavala koji je idžtihad ispravan. Nekada se je objava slagala sa ashabovim idžtihadom. Nakon Resulullahovog prelaska na ahiret ashabi kiram nisu slijedili jedni druge iz čega se razumljelo da mudžtehid ne smije slijediti drugog mudžtehida. Mukallid mora da slijedi mudžtehida u svakom pitanju (mes'eli). On ne treba da istražuje, iznalazi, i izučava na hiljade ittifak (one koje se slažu) i ihtilaf (one koje se ne slažu) pitanja (mes'ela). Da je to (tj. istraživanje, iznalaženje, i izučavanje) bilo potrebno da mukallidi rade, onda bi to i ashabi kiram naredili tabi'inima. Prisiljavanje muslimana na to je samo otežavanje Muhamedovom ummetu. Naša vjera nam ne nameće poteškoću. Ona nas snabdjeva olakšicama.

Prema vjerskom reformatoru svaki musliman mora da bude u stanju da razluči vjerska pitanja (mes'ele) koja se slažu (ittifak) od onih koja se ne slažu (ihtilaf), da radi ona koja se slažu, i da je pažljiv prema onim koja se ne slažu, i da traži i iznalazi njihove dokaze (delile i senede), i da procijeni one koji su najpouzdaniji pa da onda po svojoj želji odabere hoće li ih ili neće uraditi. Kakvo je ovo rezonovanje i sugestija? On sam sobom piše kako muslimani ništa ne znaju i kako su džahili i kako misle da je Allah dželle-šanuhu na nebu. Šta više i bolje odgovara? Podučiti ove neznalice mezhebu, ili ih natovariti ovim teretom? Pametna i razumna osoba, to jest neko ko govori radi Allaha dželle-šanuhu i islama, će na ovo sigurno brzo odgovoriti. Ali, kako vidimo iz njegovih mnogih riječi, od početka do kraja njegove knjige, namjera vjerskog reformatora nije da služi muslimanima i islamu već da ih prepadne i izvuče iz islama i iznutra potkopa i uništi islam. Njemu samo treba ovako odgovoriti, “Šuti zindikčino jedna! Ti ne možeš prevariti muslimane!”

Po njemu, kada su ashabi kiram radijallahu teala anhum edžma'in ispitivali tuđa mišljenja, i kada su se raspitivali se o njihovom idžtihadu, nisu gledali u svoju moć rasuđivanja, znanja, i istraživanja, već su uzimali u obzir svoju superiornost u Allahovom dželle-šanuhu pogledu. I ovo je, opet, jedna od razdornih i podrivačkih ideja. On ovim svojim stavom pokušava da ukalja ashabe kiram. On ovim misli da kaže da oni nisu upotrebljavali kriterije i znanje. Četiri halife su pitale ashabe kiram "Ko ovo od vas zna?" Oni su naučili od onog ko zna zato što su svi ashabi kiram bili uzvišeni u Allahovom dželle-šanuhu pogledu. Oni nisu gledali u razlike njihovih superioriteta već u njihovo znanje i mišljenja. Tako isto su radili i alimi ehli sunneta. Oni su u svemu u stopu slijedili ashabe kiram.

Nije grijeh vjerovati da je imam Šafi'i najviši od svih drugih imama. Međutim, on je sam rekao da je imam a'zam Ebu Hanife viši. Neke od ovih njegovih izjava su napisane u četrdeset trećem članku ove knjige.

Vjerski reformatori, sa namjerom da uništi četiri mezheba, se puno zadržavaju na predmetu telfika (ujedinjavanju) mezheba, to jest, na iskupljanju olakšica i odbacivanju svega ostalog. Uništiti četiri mezheba znači uništiti ehli sunnet. Uništiti ehli sunnet znači uništiti islam. Vjerski reformatori u svim svojim knjigama pišu – što se takođe može vidjeti i iz primjera koji nam on navodi o alimima ehli sunneta – da su idžtihadi trojice imama hanefi mezheba ujedinjeni, i da su idžtihadi različitih mezheba ujedinjeni **kada je postojala prepreka** (haradž). I mi, takođe, kažemo da su oba ova slučaja dozvoljena. Kako smo već u prethodnom članku objasnili idžtihadi imama, koji pripadaju istom mezhebu, znače idžtihad imama osnivača tog mezheba. Njihovo ujedinjavanje nije izlazak iz okvira idžtihadu imama toga mezheba. Vjerski reformatori upotrebljavaju svoju logiku na jedan vrlo prljav i prepreden način. Oni prvo pišu o onom što je dozvoljeno. Oni onda, upotrebljavajući ove dozvoljene stvari kao dokaz, hoće da mi prihvatimo njihove pokvarene i destruktivne misli kao vjeru i ibadet.

35- Rešid Riza želi da stalnim ponavljanjem utvrdi svoje ideje. On opet kaže:

“Ja ne odobravam kijas u ibadetu. Svaki musliman koji razmotri dokaze (delil) i prihvati mišljenje (re’j) je takođe i mudžtehid. Ni alimi koji pripadaju jednom mezhebu se nisu, takođe, složili sa njima (osnivačima mezheba) u izvjesnim mes’elama. Begavi, Evza’i, i Gazali, iako su pripadali šafi’i mezhebu, se nisu složili sa svojim imamom. Zimahšeri se nije složio sa Ebu Hanifom. Nakon četiri halife je nastalo vrijeme sultana; vjersko znanje se je pokvarilo.”

Prema vjerskom reformatoru, u islamu nema kijasa i svi muslimani su musliman mudžtehidi. Oni će, nakon što su razmotrili dokaze neslagajućih pitanja, pronaći one koje su ispravni. Drugim riječima, oni će upotrijebiti kijas! Njegove dvije premise su međusobno isključive. Da je on mogao shvatiti značenja idžtihada i kijasa iz naučnih knjiga usul-i fikha on se ne bi zaglibio u ovu svoju kontradikciju. Egipatski vjerski reformator je donekle obrazovan i prilično jak u arapskom jeziku, svom maternjem jeziku. Nema sumnje da on može čitati knjige alima ehli sunneta i da ih može, u granicama svojih mogućnosti, donekle i razumjeti. Međutim ilm-i usul-i fikh je kao jedan ogroman okean. Da bi se specijalizovali u ovoj grani nauke mi prvo moramo u potpunosti izučiti osam preliminarnih naučnih disciplina. Onaj ko ne zna ovih osam grana nauke, i ko ih poriče, je neuk u toj grani nauke čak i ako je vrlo jak u arapskom jeziku. Ovo je doba specijalizacija. Samo na poljima medicine, fizike, i hemije, se rađaju nove grane specijalizacije. Ljekar, specijalista u internoj medicini, mora da ponekad pošalje pacijenta ljekaru specijalisti, neurologu, koji ga može poslati psihologu, koji ga opet može uputiti psihijatru. Fizioterapija ima još i više grana specijalizacije. Kada postoje ovalike grane specijalizacije u prirodnim i eksperimentalnim naukama, kako se ikada može omalovažiti, ili čak ići dotle i poricati grane specijalizacije i njihove eksperte u vjerskom znanju koje je ne samo iznad prirodnih i eksperimentalnih nauka već i još puno ekstenzivnije? Ovo se ne smije nikada desiti, naročito onom ko govori u ime nauke. Vrlo je lako shvatiti da je ovaj vjerski reformator jedna velika neznalica u naučnoj disciplini koja se zove ilm-i usul-i fikh. Džahilovo loše

izražavanje o alimu, i ekspertu, nema nikakve vrijednosti. Riječi džahila, bez obzira bile one pozitivne ili negativne, nemaju vrijednosti. Džahil koji piše riječi alima i njima puni mnoge stranice, a ne razumije ih, može samo zavesti i prevariti džahile koji su kao i on. Mi ne tvrdimo da smo, dok pišemo ove redove, autoritet u ovoj uzvišenoj grani nauke. Mi vidimo da mi nismo alim i da smo, u poređenju sa dubokim znanjem ovih alima, samo jedna obična nula. Mi smatramo da bi bilo s naše strane vrlo bezobrazno kad bi mi išta od sebe rekli ili napisali u ovoj grani nauke. Ali, šta možemo drugo učiniti kada su se pojavile neznalice i neprijatelji islama koji se slobodno šeću? Oni se utrkuju u svojim napadima na islam. Mi ne vidimo da ima savršenstvom obdaren junak koji im je u stanju da odgovori. Islam postepeno odlazi i opada. Neka je puno beskrajnih zahvala našem Gospodaru (Rabbu) što nas je počastio prilikom da vidimo mahruma, duboko učenog alima islama i eksperta (mutehassisa) u ovoj grani nauke, koji je davno vidio ovu (bijednu) situaciju i o njoj se brinuo, ali, o kojoj mu je bilo uskraćeno da išta kaže ili napiše. Mi se opet zahvaljujemo našem dragom Gospodaru za ovu veliku blagodat! Čak kad bi se svaka dlaka na našem tijelu počela zahvaljivati za ovu blagodat mi ne bi zadovoljili ni jedan milioniti dio zahvale našem dragom Gospodaru. Mi, da nismo čuli par podataka iz riznice hikmeta i ma'rifeta ovog velikog vjerskog eksperta (mutehassisa) islama, sejjida Abdulhakima ef. Arvasija rahmetullahi teala alejh, se ne bi usudili ni otvoriti usta a kamoli pisati knjige o ovom uzvišenom, vrlo naprednom, i jako opasno rafiniranom predmetu. Ali mi smatramo da je naša dužnost, pa čak i naš dug, da prenesemo našoj braći u islamu ove kapljice znanja sa tog izvora. Mi se trudimo da kažemo našoj braći u islamu ono što smo čuli, i naučili, sa namjerom da izbjegnemo prijetnju kojom nam sljedeći hadisi šerif prijeti, **“Kad nastane fitna, i kad se rasprostrane bid’ati, onaj ko zna istinu treba je reći! Ako je ne kaže biće proklet od Allaha dželle-šanuhu, meleka, i svog svijeta.”** Molimo Allaha dželle-šanuhu da nas obaspe dobročinstvom (ihsanom) da napišemo istinu! Molimo Ga da je blagoslovi, da utiče na one koji je pročitaju! Molimo Ga nam oprostí greške koje smo mogli

napraviti! Molimo Ga da zaštiti Muhammedove alejhisselam sljedbenike (ummet–i Muhammedijje) od fitne koja je specifična za zadnje vrijeme (ahiri zeman)!

Svi alimi koji slijede mezheb, uključujući i one koji su došli na nivo idžtihada, su se složili sa usulima njihovih imama. Alimi koji su objavili učenja mezheba su bili na raznim nivoima. Većina ih je bila na nivou koji se zove erbab–i terdžih. Oni su pažljivo studirali dokaze tradicija (delile rivajeta) koji nam dolaze od imama mezheba. Oni su onda su dali prioritet (terdžih), odnosno, izabrali su jedan koji im se više svidio. Dokument (delil) koji nije izabran (to jest, koji nema terdžih) nije odbačen. Ovaj delil je slijeđen u slučaju da je bilo poteškoće (haradža). Davanje prvenstva jednoj od tradicija (rivajeta) koje nam dolaze od imama nije neslaganje sa imamom. Evza'i, Begavi, i Gazali, su takođe bili apsolutni (mutlak) mudžtehidi kao i imam Šafi'i. Njihov idžtihad je u mnogim mes'alama bio u skladu sa idžtihadom imama Šafi'ije. Džahili (neuki, neznalice) misle da su oni pripadali šafi'i mezhebu, i da se nisu slagali sa imamom mezheba. Što se tiče Zimahšerija, on ne samo da nije bio hanefija, nego čak nije bio ni sunni musliman. On je pripadao grupi **mu'tezile**. To je jedna od sedamdeset i dvije otpadničke grupe. Džahili misle, s obzirom da je ibadet mu'tezila sličan hanefi mezhebu, da su oni hanefije.

Njegove riječi, da je vjera promijenjena nakon četiri halife, će zpanjiti ne samo vjerske ljude već i svakog ko čita knjige. To su riječi koje neće niko prihvatiti bez obzira bio on religiozan ili ireligiozan. I Kur'ani kerim i hadisi šerifi nam takođe govore da se vjersko znanje neće nikada promijeniti, do kijameta. Džema'at koji je na pravom (hak) putu će do kijameta postojati. Alim koji će ojačati vjeru će biti stvoren svakih stotinu godina. Tačno je da su se pojavile sedamdeset dvije krivovjerne grupe. Tačno je i to da se povećao broj otpadnika. Tačno je i to da među pripadnicima ehli sunneta ima puno džahila i griješnika. Ali ima i onih koji su na pravom (hak) putu. Pravi put je očigledan. Vjera je održala svoju čistoću. Ona je ista onakva kakva je bila u prvom stoljeću islama.

Svi alimi sve četiri mezheba su jednoglasno rekli da je zbirka hadisa pod naslovom **Miškat-ul-mesabih**

pouzdana i originalna. Hadisi šerif koji nam prenosi Sevban radijallahu anh, koji se nalazi u poglavlju pod naslovom **Kitab-ul-fiten** u ovoj knjizi, kaže, **“Doći će vrijeme kada će se dio mog ummeta pridružiti mušricima. Oni će kao i oni obožavati idole. Pojaviće se lažovi. Oni će misliti o sebi da su Pejgamberi. Međutim, ja sam zadnji Pejgamber. Poslije mene neće doći drugi Pejgamber. U mom ummetu će uvijek biti onih koji su na ispravnom putu. Njihovi protivnici im neće moći nauditi dok ne dođe Allahovo dželle-šanuhu naređenje.”** Ovaj hadisi šerif nam kaže da vjerski reformatori ili zindici neće moći do kijameta oskrnaviti ovaj dini mubin. Kako god su u cijelom svijetu biblioteke prepune pokvarenih, destruktivnih, i razarajućih knjiga, čiji se broj svakim danom povećava, tako isto među njima ima i ispravnih islamskih knjiga. One neće nikada biti uništene i niko ih neće iskorijeniti. One su pod Allahovom dželle-šanuhu zaštitom i čuvanjem. Kako su sretni oni koji će se usrećiti traženjem, nalaženjem, i čitanjem ovih knjiga! Dvostih na bosanskom jeziku:

***“Dajem ti ključ blaga koje tražiš!
Možda ćeš ga ti naći, iako mi nismo!”***

36- Vjerski reformator kaže:

*“Svako pripada jednoj od dvije kategorije ljudi - ili alimima ili avamima (običnim ljudima). Prvi će pronaći dokaze (delile) i slijediti ih. Avami će slijediti mudžtehide i fakihe, ali, pod uslovom da ne slijede jedan izvjesni mezheb. Ovo je značenje izreke, ‘Njihov mezheb je mezheb njihovog muftije.’ Rani alimi su rekli da se ne trebamo pridržavati jednog izvjesnog muftije. Kada upitamo, koga god želimo, razumjećemo stvar. Običnim muslimanima je dozvoljeno da rade po hadisu. Imami su se po ovom pitanju složili. U knjizi **Hidaje** piše o postu, nekog, ko kupicama pušta krv (hadžatom, medicinskim puštanjem krvi). Ako neko, nakon operacije puštanja krvi kupicama jede, zato što predpostavlja da mu je post pokvaren, on će morati da naposti i na kaza i kao keffaret (kaznu), jer se ova njegova predpostavka ne bazira ni na jednom vjerskom dokumentu. Ako mu muftija izda fetvu ona će za njega biti dokument. Ako on*

*slijedi hadis slučaj će biti isti i on ne mora da napašta kao keffaret – kaznu (Kafi i Hamidi). Resulullahova riječ nije niža od muftijine riječi. Sve četiri imama su jednoglasno rekla, ‘Nemojte slijediti naše riječi, slijedite hadis.’ Ali, izvjesni ljudi kažu da oni koji hoće da rade po Kitabu i Sunnetu postaju zindici. Ebu Hanife je rekao, ‘Nikom, ko ne zna moje delile, nije dozvoljeno izdavati fetvu po mom idžtihadu.’ On je ovim htio da kaže da on nije izvodio idžtihad da bi ljudi napustili Kitab i Sunnet, i slijedili njegove riječi, već da su njegovi idžtihad namijenjeni da poduče ljude kako se izvode pravila iz Kitaba i Sunneta. Reći da je zaključivanje propisa iz Kitaba i Sunneta haram, slijedeći riječi potomaka kao što je Ibni Abidin, znači ne slagati se sa Ebu Hanifom. Ove takliddžije su prenijele od drugih takliddžija izreku, ‘Amel se mora bazirati na fikhu a ne na hadisu.’ Iako je napisano u knjizi **Zahirijje** da je ova izreka namijenjena običnim ljudima (avamima), ona znači da, sve dok postoji fikh, nije dozvoljeno raditi po Kitabu i Sunnetu. Ova izjava je očigledno netačna. Oni koji ovako kažu su neuki i tvrdoglavi. Kejdani je rekao da je podizanje prsta u namazu jedna desetina harama. Alij-*ul-kari* je rekao da je ovakva izjava grijeh, i, da je nije moguće objasniti (te’vil učiniti), smatrali bi ga [Kejdanija] kafir, jer se sigurno zna da je Resulullah dizao prst.”*

Tačno je da ljudi pripadaju jednoj od dvije kategorije. U prvoj kategoriji su alimi islama koji su došli na nivo idžtihada. U drugoj kategoriji su alimi, koji nisu došli na nivo idžtihada, i obični ljudi. Kada on kaže da obični ljudi trebaju da pitaju muftiju o onom što ne znaju, tu riječ muftija znači, “muftija njihovog mezheba”. **Ibni Abidin** je rođen 1198./1784. godine. On je preselio na ahiret 1253./1836. godine u Šamu. On ovako piše u predgovoru knjige **Redd-*ul*-muhtar** uzimajući knjigu **Hazanetur-rivajet** kao izvor, “**Ehli diraje** su bili alimi koji su mogli izvoditi značenja iz ajeta i hadisa. Oni su bili na nivou idžtihada. Oni mogu raditi po vijestima (haberima) koji nemaju pravo prvenstva (merdžuh) i slabijim tradicijama (za’if rivajetima), čiji prenosioci nisu pouzdani i koji potiču (odnosno, merdžuh haber ili za’if rivajet) od njihovog imama mezheba, čak i ako se takav dokument (odnosno, merdžuh haber ili za’if rivajet) ne slaže sa

mezheбом kojem oni (alimi) pripadaju. Kada postoji poteškoća (haradž) da se nešto radi ovi alimi mogu takođe po njima izdati fetvu i običnim muslimanima.” Kako vidimo, mudžtehidu u mezhebu (to jest, onom ko je mudžtehid-i fil mezheb) je uvijek dozvoljeno slijediti idžtihad u njegovom mezhebu koji pokazuje olakšicu, što je običnom muslimanu dozvoljeno samo onda kada postoji poteškoća, odnosno, haradž [ili mešakkat]. Molimo čitaoca da pogleda poglavlje o gusulu u knjizi **Seadet-i ebedije!** **Ibni Abidin** ovako piše u predgovoru, “Obični muslimani (avami) nemaju mezheb. Njihov mezheb je mezheb njihovog muftije. U **Ibni Humamovoj** knjizi **Tahrir**, u objašnjenju ove izjave, piše da je slijeđenje mezheba za onog ko zna i shvata šta je mezheb i onog ko čita knjige mezheba i razumije fetve imama mezheba. Ako neko tvrdi da slijedi mezheb, a nije ovakav, to nam onda kaže da on ne pripada nijednom od ova dva mezheba. Iz ovoga se razumije da je bezvrijedno kada neko, ko spada u avam, kaže da je promijenio mezheb. On će, kada postavi pitanje muftiji drugoga mezheba, promijeniti mezheb. **Ibni Humam** ovako piše u svojoj knjizi **Feth-ul-kadir**, “Muftija mora biti mudžtehid. Alim koji nije mudžtehid se ne zove muftija već **nakil** (prenosilac). I muftije koje nisu mudžtehidi su takođe mukallidi (imitatori, sljedbenici imama mudžtehida svog mezheba). I oni, kao i svi drugi obični muslimani, ne mogu izvesti ispravna značenja iz hadisa. Prema tome, i oni se moraju prilagoditi onom što su mudžtehidi razumjeli. I oni moraju slijediti mudžtehide. Po ovom pitanju su složni svi imami.”

Što se tiče puštanja krvi kupicama (hadžamata, medicinskog puštanja krvi) kada postimo, ovakvo puštanje krvi sigurno ne prekida hanefijin post. Ako on pojede nešto, misleći da se omrsio, obavezani su mu i kaza i keffaret. Onaj ko je toliki džahil da ne zna da se nije omrsio nakon puštanja krvi kupicama je avam (običan musliman). Ako hanbeli muftija kaže da mu takvo puštanje krvi prekida post, ili ako on čuje hadis koji kaže da mu prekida post, a on taj hadis ne može objasniti (te'vil učiniti), neprekinutost (nemršenje) njegovog posta postaje neizvjesno tako da, kada on kasnije jede, keffaret

nije obavezan pošto je mezheb običnog muslimana (avama) mezheb muftije kojeg on upita. Ovaj primjer je idžtihad imama a'zama Ebu Hanife. On pokazuje da hanefija mora da bude pokoran idžtihadu imama a'zama. Vjerski reformator pokazuje, navodeći ovaj primjer, da on nije u pravu. Ibni Humam u knjizi **Hidaje** objašnjava riječi "ovisno o vjerskom dokazu" i kaže da one znače "povezujući sa jednom od stvari koje prekidaju post." Isto tako i objašnjenje i riječi, da je muftina fetva delil, pokazuju da vjerski reformator nije u pravu. Reformator sam sobom pada u klopku koju je pripremio za muslimane. Riječi svakog imama mezheba "Nemojte slijediti moje riječi slijedite hadis" su namijenjene njihovim studentima koji su, kao i oni, bili mudžtehidi. Mudžtehid mora samo slijediti svoj idžtihad.

Nijedan alim nije nikada rekao, "Ko slijedi Kitab i Sunnet postaje zindik." To su riječi koje je reformator izmislio. Alimi ehli sunneta su rekli, "Ko radi po svom ličnom shvatanju Kitaba i Sunneta postaje zindik." To je tačno. Jer, neko, ko nije došao na nivo idžtihadu ne može izvesti ispravna značenja iz Kitaba i Sunneta. Naš Poslanik sallallahu alejhi ve sellem je rekao da onaj ko izvede pogrešna značenja postaje kafir. Radi ove ogromne opasnosti su čak i imami mezheba naučili značenja Kitaba i Sunneta od Ashaba kiram. Oni su upotrijebili idžtihad u skladu sa ovim ispravnim značenjima. Ko ne voli ova ispravna značenja ne voli islam a to proizvodi da osoba postane zindik (vrsta kafira). Imamove a'zamove riječi, "Nikom ko ne zna moje delile nije dozvoljeno izdavati fetvu po mom idžtihadu." pokazuju da je Ibni Abidin svoju izjavu usvojio od imama a'zama. Ona nam dokazuje da je Ibni Abidinova knjiga pouzdana i ispravna. Taklid (slijeđenje, imitiranje) imama mezheba ne znači odricanje od Kitaba i Sunneta. Slijediti imama mezheba znači prilagoditi se ispravnim zaključcima koje je imam mezheba izveo i ne pokušavati izvlačiti pogrešna značenja iz Kitaba i Sunneta. Mezheb imami su osnovali metode i principe koji pokazuju kako se izvode značenja iz Kitaba i Sunneta. Svaki imam je podučio ove principe mudžtehide u svom mezhebu. Mukallidi, a naročito avam mukallidi kao što je ovaj vjerski reformator, su daleko od

poznavanja ovih metoda i principa, i izvođenja idžtihada. Ibni Abidin rahmetullahi alejh nije nikada rekao da je mudžtehida haram izvoditi propise (hukm) iz Kitaba i Sunneta već je rekao da je haram da neuke neznalice, to jest džahili kao ovaj vjerski reformator, koje nisu došle na nivo idžtihada izvode propise. Naš Poslanik sallallahu alehi ve sellem je rekao, “**Ko na osnovu svog mišljenja (re’ja) zaključuje iz Kur’ani kerima postaje kafir.**” Takođe je i imam a’zam Ebu Hanife rekao da nije dozvoljeno da džahili (vjerske neuke neznalice), koji nisu došli na nivo idžtihada, izdaju fetve. Prethodno smo naveli da je ovo, takođe, napisao i vjerski reformator. Dakle, hazreti Ibni Abidin je potpuno u pravu. Hazreti Sejjid Abdulhakim ef. Arvasi, velijji kamil i mukemmil, duboko učeni alim i ekspert u sva četiri mezheba do najsitnijih detalja, je rekao, “U hanefi mezhebu je od knjiga fikha najkorisnija i najcjenjenija knjiga **Redd-ul-muhtar** [koju je napisao Ibni Abidin]. Njena svaka riječ je dokaz (delil), njena svaka odluka je dokument.” Šta bi drugo mogao biti neko, ko se loše izražava i omalovažava jednu ovakvu osnovnu knjigu islama, ako ne zindik? Ibni Abidin je bio veliki alim fikha u hanefi mezhebu. On je uzeo svoju svaku riječ i odluku od mudžtehida koji su ih uzeli od imama a’zama, a ovaj veliki imam ih je uzeo iz Kitaba i Sunneta. Kako vidimo, svaki musliman koji slijedi propise (hukmove) koje prenosi Ibni Abidin u stvari slijedi Kitab i Sunnet. Međutim, onaj ko ne slijedi Ibni Abidina ne slijedi Kitab i Sunnet već svoju maštu i želje svog nefsa. Kur’ani kerim i hadisi šerif kažu da će onaj ko ovako čini završiti u Džehennemu. Da opet napomenemo. Vjerski reformatori su izmislili i fabrikovali izjavu koja kaže “Nije dozvoljeno raditi po Kitabu i Sunnetu sve dok ima fikh.” Nijedan ni alim ni musliman nije nikada tako napisao. To samo piše u knjigama vjerskih reformatora.

Što se tiče podizanja prsta u namazu ono je detaljno objašnjeno u trećem tomu knjige **Me’arif-ussunen**. Ova knjiga, iznoseći primjere iz mnogih knjiga, daje prednost podizanju prsta. Međutim imam Rabbani u svojoj knjizi **Mektubat**, prvi tom, tri stotine dvanaesto pismo (I, 312), se poziva na svoje duboko prodiranje u metode i principe mezheba i uzvišenost mudžtehida, i nakon citiranja

hadisa koji govore da se treba podići prst takođe nabraja i fetve po kojima je to haram i mekruh. On pokazuje jako snažnim dokazima da je obazrivije i smotrenije ne dizati prst. On se u ovom svom zaključku (hukmu) opet oslanja na hadisi šerif našeg efendije (sejjida) Resulullaha. Ovo pismo u **Mektubatu** potpuno objelodanjuje način kako su imami islama razmatrali stvari da bi se prilagodili hadisi šerifu. Ahmed Sa'id Faruki Dehlevi, jedan od alima iz Indije, i velikan tesavvufa, je u potpunosti objasnio komentare uleme fikha po pitanju dizanja prsta u namazu. On ovako piše u svom šezdeset trećem (63.) pismu, "Neki alimi su, videći da postoje mnogi haberi (naracije) o dizanju prsta, rekli da je to sunnet. Izvjesni drugi alimi su, videći da se ti haberi nepodudaraju (ihtilaf), rekli da se prst ne treba dizati. Kada po nekom pitanju postoje dvije fetve dozvoljeno nam je raditi po bilo kojoj fetvi. Oni koji rade na jedan način ne trebaju omalovažavati ni osuđivati one koji rade drukčije." Kako vidimo, ulema fikha je naredila muslimanima da poštuju mezhebe jedni drugih. Nas ne čudi što se Alijj-ul-Kari izražava loše o knjizi fikha koju je napisao **Kejdani**. U knjizi **Fevaid-ul-behijje** piše da se on čak drsko i arogantno ponijeo čak i prema stubovima islama kao što su imam Šafi'i, imam Sujuti i imam Malik, i da mu je šejh Muhammed Miskin odgovorio onako kako je zaslužio. Jasno je da je pisanje knjižice (risale) u kojoj on kufrom optužuje Resulallahove mubarek roditelje (**ebevejn-i nebevi**), i ponos na taj rad u objašnjenju knjige **Šifa**, i njegova objašnjenja i interpretacije cijjenjenih knjiga, ne dokazuju da je on autoritet u vjeri. Da bi neko bio autoritet u vjeri on mora da bude mudžtehid. Nepriстойno je (nije edebli) da onaj, ko nije mudžtehid, sudi o velikanima islama

U knjizi **El-Mustened-ul-mu'temed** piše da je Alijj-ul-Kari u svojoj knjizi **Minah-ur-ravd** porekao da su Resulallahovi sallallahu alejhi ve sellem mubarek roditelji umrli kao pravi vjernici (mu'mini), i rekao, 'Ja sam, da to opovrgnem, napisao jednu posebnu knjižicu. U toj knjižici sam dokazima iz Kitaba i Sunneta, kijasa, i idžma'a ummet opovrgnuo ono što je imam Sujuti napisao u njegove tri knjižice.' Imam Sujuti rahmetullahi

alejh je napisao šest knjižica u kojima je dokazao da su Resulullahovi mubarek roditelji (Ebevejn-i kerim) preselili na ahiret kao mu'mini. Ovo nije učenje fikha, odnosno, ono se ne može uključiti u **ef'al-i mukellefin** i definisati kao halal, haram, sahih, ili fasid. Prema tome, o njemu nema nikakvog ni kijasa ni idžma'a. Nesporazum (ihtilaf) između alima po ovom pitanju je očigledan. Veliki alim islama imam Sujuti je potpuno u pravu. Isto je tako i začuđujuće kada Alijj-ul-Kari kaže da je naveo dokaze iz Kitaba. Kur'ani kerim ovo ne spominje ni otvoreno ni figurativno. Šta više, ukazivanje na ikakvu sličnost među ovakvim stvarima, kao i stvarima koje su uzroci objave izvjesnih ajeti kerima, se treba hadisima dokumentovati. Imam Sujuti je bio duboko učeni alim islama sa kojim se Alijj-ul-Kari, i njemu slični tipovi, nikada ne mogu uporediti. On je bio puno nadareniji od Alijj-ul-Karija i njemu sličnih ljudi u međusobnom razlikovanju hadisa, i poznavanju njihovog ileta, ridžala, i ahvala, čiji je izbor ili da šute ili da se predaju njegovim pisanjima. Ovaj veliki imam je dokumentovao svoje pisanje neodoljivim i uštkavajućim dokazima. Kada bi planine mogle razumjeti čvrstoću njegovih dokaza one bi se istopile." Ovdje se završava prijevod odlomka iz knjige **El-Mustened**. Knjigu **El-Mustened-ul-mu'temed** je napisao Ahmed Riza han Berilevi rahmetullahi teala alejh koji je preselio na ahiret 1340./1921. godine. On je alim hanefi mezheba koji je pokazao da Alijj-ul-Kari (umro 1014./1606. godine u Mekki), koji je također hanefija, nije u pravu i nije autoritet u islamu. On veliča imama Sujutija rahmetullahi teala alejh koji je pripadnik šafi'i mezheba. Alimi islama su uvijek ovako radili. Oni su uvijek branili istinu (hak) i nisu obraćali pažnju na razlike među mezhebima. Međutim, novopečeni reformator napada na ehli sunnet i pripisuje pripadnicima ehli sunneta neosnovane bajke i klevete koje su kopirane iz knjiga njihovih prijatelja nemezheblija i neprijatelja ehli sunneta. Da bi ukaljao alime fikha i najcjenjenije knjige mezheba Rešid Riza se oslanja na Alijj-ul-Karija kao svjedoka, koji je rekao kafir za mubarek roditelje našeg efendije (sejjida) Resulullahu sallallahu alejhi ve sellem.

Alijj-ul-Kari je rođen u Hiratu. On je umro u Mekki Mukerremi 1014./1606. g.n.e.

37- Vjerski reformator na početku jedanaestog dijaloga piše da je vaiz-efendija rekao:

“Nama je samo dozvoljeno čitati i raditi po knjigama alima našeg mezheba. U stvari, nama je rečeno da mi ne smijemo slijediti tekstove Kemala ibni Humama – koji je mudžtehid u mezhebu (mudžtehid-i fil-mezheb) – koji nisu u skladu sa pravilima mezheba iako se baziraju na ispravnim dokazima.”

Da li je ikada moguće da propovjednik (vaiz) islama kaže jedan ovakav apsurd i laž? Vjerski reformator se u svojim napadima na ehli sunnet toliko razbijesnio, i postao toliko osvetoljubiv, da on prelazi ne samo granice znanja i pristojnosti već i razuma i postaje nesvjestan od bijesa. On se ovdje dotakao jedne prefinjene tačke **usul-i fikha** koja se može ukratko ovako objasniti: Alimi fikha četiri mezheba imaju sedam nivoa. Na prvom nivou su alimi koji su **mudžtehid-i fiš-šer'**. Na ovom nivou su imami četiri mezheba. Oni su u svojim mezhebima osnovali metode (usule) i principe (kava'ide). Na drugom nivou su **mudžtehid-i fil-mezahib**, to jest mudžtehidi koji pripadaju jednom izvjesnom mezhebu, kao što su, na primjer, mudžtehidi među imamovim a'zamovim studentima. Oni su, slijedeći principe koje je on postavio, izvodili zaključke iz dokumenata. Na trećem nivou su alimi koji se zovu **mudžtehid-i fil-mesail**. Oni zaključuju propise (hukm) za pitanja (mes'ele) koje imam mezheba i njegovi učenici nisu spomenuli. Oni moraju biti u skladu sa njima (sa imamima mezheba i njihovim učenicima). Ovdje se ubrajaju alimi kao što su Tahavi, Ebul-Hasen Ubejdullah Kerhi, šems-ul-eimme Halvani, šems-ul-eimme Serahsi i Kadihan. Na četvrtom nivou se nalaze **eshab-i tahridž**. Oni nisu bili mudžtehidi. Oni su objasnili kratke izjave i nejasne propise mudžtehida. Razi je jedan od ovih. Na petom nivou su **eshab-i terdžih**. Oni su svrstali rivajete prema njihovoj ispravnosti. Među ove spadaju Kuduri, i autor knjige **Hidaje** Burhaneddin Merginani. Na šestom nivou su bili **eshab-i temiz**. Oni su bili u stanju da razluče kavi, za'if, zahir, i nadir habere

jedne od drugih. Među ovim su bili autori knjige **Kenz**^[1], **Muhtar**^[2] i **Vikaje**^[3]. Oni koji su na sedmom nivou nisu mogli učiniti nijednu od ovih stvari. Nijedan od njih ne može izdati fetvu koja se ne slaže sa mezhebom – bez mešakkata (haradža, hitnosti ili poteškoće). Vjerski reformator ovo izvrće i tvrdi da je zabranjeno čitati, ili raditi, po knjizi koja nije po našem mezhebu. Naprotiv! Svaki musliman kao i gore spomenuti alimi može čitati i studirati knjige kojeg hoće mezheba. On može preći u drugi mezheb ako hoće. Kada postoji haradž (tj. poteškoća ili mešakkat), odnosno hitna potreba, svakom je dozvoljeno slijediti olakšanja (ruhse) koja njegov mezheb dozvoljava. Ako nismo ni to u stanju, onda možemo, da bi se izvukli iz teške situacije, slijediti olakšice drugog mezheba. Mi samo moramo da, kada obavljamo neki posao u skladu sa jednim drugim mezhebom, izvršavamo naređenja i da se čuvamo od zabrana koje se u tom mezhebu odnose na taj posao. Mi radi toga trebamo da naučimo ono što taj mezheb zahtijeva u tom pogledu. Ibni Abidin rahmetullahi teala alejh piše na početku trećeg toma svoje knjige **Redd-ul-muhtar** da je Ibni Humam **ehli terdžih** alim, to jest jedan od alima sa petoga nivoa. To znači da on, suprotno onom što vjerski reformator kaže, ne samo da nije mutlak mudžtehid već on uopšte nije ni mudžtehid. I on je takođe, kao i svaki drugi mukallid, morao da slijedi mezheb. Vjerski reformator nam je već ranije rekao da su alimi kao što je Ibni Abidin – imitatori imitatora – zato što slijede mukallide kao što je Ibni Humam. A sada, on ih optužuje zato što ih nisu slijedili. On ne zna šta da uradi da omalovaži ehli sunnet! Knjige koje su napisali alimi ehli

---

[1] Ebulberekat Hafizuddin Abdullah bin Ahmed Neseft rahmetullahi teala alejh. Alim hanefi fikha. Preselio na ahiret 710./1310. godine.

[2] Abdullah bin Mahmud rahmetullahi teala alejh. Njegovo ime je takođe i Medždeddin-i Masuli. Alim fikha u hanefi mezhebu. Rodio se 599. godine po Hidžri a preselio na ahiret 683./1285. godine.

[3] Burhan-uš-šeri'a Mahmud bin Sadr-uš-šeri'a-tul-evvel Ahmed bin Ubejdullah Mahbubirahmetullahi teala alejh. On je postao 673./1274. godine šehid.

sunneta sve jasno izražavaju. Veliki alim Ahmed ibni Hadžer Mekki rahmetullahi teala alejh je na primjer objasnio, u svojoj knjizi **El-fetva-i-hadisije**, može ili ne može neko, ko slijedi mezheb, slijediti i drugi mezheb:

“Imam Ebul-Hasen Ali Subki rahmetullahi alejh je rekao da ima sedam raznih slučajeva za slijedenje drugog mezheba:

1) Kada neko radi izvjesno djelo njemu je dozvoljeno slijediti drugi mezheb ako vjeruje da je idžtihad za to djelo imama toga drugog mezheba pouzdaniji od njegovog mezheba.

2) Neko, ko ne zna koji je od dva imama mezheba bolje pogodio u izvjesnom djelu u svom idžtihadu, može uraditi to djelo u skladu sa bilo kojim od ova dva mezheba. Ako on više voli drugi mezheb iz vjerske opreznosti, kao na primjer da zaobiđe haram, njegov postupak će biti dozvoljen bez keraheta (kerahet je sve što Poslanik alejhisselam nije volio). Ako on ima drukčiju namjeru biće mekruh.

3) Iako je dozvoljeno slijediti drugi mezheb, koji pokazuje olakšicu u nečem što radimo, vadžib nam je slijediti jednog od dva imama čiji delil smatramo jačim.

4) Nije nam dozvoljeno slijediti drugi mezheb – ako nema potrebe, i zato što želimo olakšicu – ako ne znamo koji je od njih jači. Ako ovako uradimo ne slijedimo islam već svoj ćejf.

5) Nije nam dozvoljeno raditi djela u skladu sa iskupljanjem olakšica svih mezheba zato što je to u suprotnosti sa islamom.

6) Prema jednoglasnoj saglasnosti (uleme) nije dozvoljeno raditi jedan posao (tj. djelo) u skladu sa više od jednim mezhebom ako taj posao (tj. djelo) nije ispravan (sahih) po jednom od tih mezheba (tj. jednim od četiri mezheba). Nevjerovatno (za'if) je da je Kemal ibni Humam rekao da je to dozvoljeno.

7) Nije dozvoljeno raditi neko djelo u skladu sa drugim mezhebom sve dok teče efekat nečeg što je urađeno u skladu sa jednim mezhebom. Na primjer: Pošto u hanefi mezhebu postoji zahtjev prečeg prava kupovine (tj. šuf'a

hak)^[1], nama nije dozvoljeno kupiti šuf'a hakom komšijinu kuću od nekog kome je kuća prodana u skladu sa hanefi mezhebom, pa je onda preprodati po šafi'i mezhebu."

38- Vjerski reformator kaže:

*"Haram je slijediti mukallida. Ne može se reći osobi koja čuje sahih hadis da uporedi taj sahih hadis sa idžtihadom tog i tog i da radi po njemu ako je u skladu sa njim. Takvoj osobi možemo reći da pronade je li taj hadis mensuh. Međutim ovo je posao za eksperta. Oni koji nisu eksperti trebaju da slijede ajet **"Oni koji ne znaju trebaju da pitaju one koji znaju!"** i pitaju eksperte. Dobro je da neko voli sve imame mudžtehide i da slijedi svakog od njih u slučajevima kada je siguran da se slažu sa sunnetom."*

Slijediti mukallida je bez sumnje haram. Međutim, vjerovati i raditi po informaciji koju nam je dao musliman, koji je mukallid, ne znači da ga slijedimo. Osobi se ne može reći, "Uporedi ovaj hadis sa tim i tim idžtihadom i radi po njemu ako se oni slažu." Međutim, može mu se reći, "Uporedi ono što ti razumiješ iz ovog hadisa sa idžtihadom tvog imama mezheba. Ako postoji razlika nemoj raditi onako kako ti razumiješ nego onako kako je razumio tvoj imam mezheba." Veliki indijski alim islama Senaullah Pani-puti rahmetullahi alejh je preselio na ahiret 1225./1810. godine. On je napisao 1197. godine tefsir (objašnjenje Kur'ani kerima) pod naslovom **Tefsir-i Mazheri**. On ovako piše u njemu u objašnjenju šezdeset četvrtog ajeta sure **Al-i Imran**: "Ako neko naiđe na sahih hadis za koji sigurno zna da nije mensuh, i ako, na primjer, fetva imama a'zama rahmetullahi alejh nije u skladu sa tim sahih hadisom, dok druga tri mezheba imaju idžtihade u skladu sa tim sahih hadisom, hanefiji nije dozvoljeno da radi u skladu sa fetvom svoga imama već u skladu sa ovim sahih hadisom, i da slijedi (jedan od) druga tri mezheba koji su uzeli ovaj hadisi šerif za svoj

---

[1] Šuf'a je pravo (hak) ili zahtjev prečeg prava kupovine u pogledu kuće ili zemlje, koja, ili graniči sa njegovom imovinom ili je on njen djelomični posjednik.

idžtihad. [Ebu Hanife rahmetullahi alejh je – videći da ovaj hadisi šerif ima nejasno, odnosno, ne izričito izrečeno značenje (te'vil) – slijedio drugi hadis koji je imao jasno značenje. Ako je jedan od četiri mezheba slijedio ovaj hadis i mi ga takođe moramo slijediti.] Jer je imam a'zam rahmetullahi alejh rekao, 'Ako vidite sahih hadisi šerif, ili izreku ashaba kiram ridvanullahi teala alejhim edžma'in, napustite moju fetvu i slijedite njih!' Čovjek na taj način neće napustiti idžmu zato što od četvrtog stoljeća samo alimi četiri mezheba sačinjavaju alime ehli sunneta. U ibadetu izvan ova četiri mezheba ne postoji drugi mezheb koji muslimani, sunnije, mogu slijediti. Po idžmi, (saglasnosti mudžtehida) riječi koje se ne slažu sa jednim od ovih mezheba su netačne. One su neispravne (batil). Hadisi šerif kaže, '**Izjava mog ummeta koja je jednoglasno prenešena (to jest koja je idžma') ne može biti ni zabluda (dalalet) ni pogrešna.**' Značenje stotinu petnaestog ajeta sure Nisa kaže, '**Baćićemo u džehennem one koji su se odvojili od puta pravovjernih (mu'mina).**' Nemoguće je i nevjerovatno da su imami četiri mezheba, i veliki alimi koje su oni istrenirali, propustili čak ijedan hadisi šerif. Ako nijedan od njih nije slijedio neki hadisi šerif taj hadis je po idžmau ili mensuh ili te'vil." Ovdje se završava prijevod odlomka iz knjige koja se zove **Tefsir-i Mazheri**. Dakle, kada vidimo da je idžtihad jednog imama mezheba nedosljedan sa hadisom treba se reći da je imam toga mezheba zaključio da je taj hadisi šerif ili mensuh ili te'vil. Ne smije se reći da mezheb imam za njega nije čuo, ili, da ga on ne slijedi.

Vjerski reformator nam je rekao, kako je već prethodno citirano u tridesetom članku, "*Zaključak alima usula o potrebi slijedenja (taklida), na osnovu ajeta 'Ako ne znate, pitajte one koji znaju (učene)!', je jedno besplodno i nezdravo zaključivanje i rasuđivanje.*" Međutim, on nam sada ovdje kaže, "*Oni koji nisu eksperti trebaju da slijede ajet "Oni koji ne znaju trebaju da pitaju one koji znaju!" i pitaju eksperte.*"

39- U dvanaestom dijalogu vjerski reformator pokušava da igrom riječima zavede muslimane:

"Kada je imam Šafi'i odgovorio nekom ko mu je

postavio pitanje da je Resulullah tako rekao, onaj, kome je on to rekao, ga je upitao, 'I ti takođe priznaješ tu odluku, zar ne?' Imam Šafi'i je rekao, 'Koji bi me dio zemlje primio kada ne bih duboko poštovao Resulullahovu izjavu?' Prema tome, imami su nam zabranili da ih imitiramo (taklid), Oni su nam pokazali vrata idžtihada. Idžtihad koji nije u skladu sa hadisom ćemo ostaviti po strani. Imam Šafi'i je uvijek govorio, 'Ako nađete sahih hadiš recite ga i meni da ga i ja mogu slijediti!' Imamu Šafi'iji nije dozvoljeno pripisivati izjavu da se on nije slagao sa hadisom. Izzuddin bin Abdusselam, koji je bio čuven kao sultan-ul-ulema, je rekao, 'Jako je čudno da fakih, iako shvata da je njegov mezheb slab (za'if), umjesto da slijedi drugi mezheb, čiji je imam očigledno ispravno pogodilo [u idžtihadu], uporno slijedi svoj mezheb. On predpostavlja da je samo njegov imam u pravu i da ima pun pogodak. Ovakvim ljudima je toliko taklid zatvorio oči da su oni sada u takvom stanju. Između njih i selefa nema sličnosti.'" On pripisuje sljedeće riječi vaiz efendiji: "Riječi ovoga velikog alima su razumne. Međutim, većina alima fikha (fukahe) je fiksirana za svoj mezheb. Ovi ljudi više vole da se zovu hanefi, ili šafi'i, nego Muhammedi."

Vjerski reformator sam sobom potvrđuje svoju izjavu. Naravno! To su masonske taktike! Kako bi se drukčije mogli rasprostraniti po cijelom svijetu? Zar to nisu postigli svojom lažljivom i prevarantskom politikom? Ali, oni ne mogu prevariti muslimane koji su pročitali ilmihale (tj. knjige koje podučavaju vjeru, knjige fikha i kelama). Alimi ehli sunneta su ih sve prezrijeli. Oni su napisali neophodne odgovore na njihova piskaranja puna trikova. Jedna od ovih cijenjenih knjiga je i knjiga koju je napisao Jusuf Nebhani. Njen naslov je **Hudždžetullahi alel'alemin**^[1]. Nas je strah da bi oni, koji možda ne znaju ove odgovore ili ih nisu pročitali, mogli biti zavedeni i tako strovaljeni u provaliju. Ovo je razlog zašto smo se mi odali pisanju. Mi smo morali odgovoriti na ove laži da bi zaštitili

---

[1] Pogledajte prijevod dijela ove knjige u našoj knjizi na bosanskom jeziku koja se zove **Iman i islam (I'tikadnama)**. Ovaj dio se nalazi u poglavlju pod naslovom, "Kako moramo vjerovati u Allahove dželle-šanuhu Poslanike".

mladi vjerski kadar, da ga destruktivni vjetrovi ne bi odnijeli u propast. Da bi to učinili mi smo smatrali da je neophodno da takođe, u našim raznim knjigama, prevedemo i odlomke iz knjiga **Ševahid-ul-hak** i **Es-siham-us-saibe li-eshabid-de'avi-jil-kazibe**.

Kao što je imam Šafi'i rahmetullahi teala alejh rekao, svakako je da svaki musliman slijedi svaki sahih hadis. Svaki musliman je toga svjestan. Jako je začuđujuće da to vjerski reformator piše da bi podržao svoju tvrdnju. U stvari on to upotrebljava kao masku koja nema nikakve veze sa taklidom i idžtihadom. To su riječi koje bi svaki musliman rekao.

Jedna druga kleveta koju vjerski reformator često ponavlja, je: *"Idžtihad koji nije u skladu sa hadisom ćemo ostaviti po strani."* Kada su imami upotrebljavali idžtihad bilo je nekih hadisa koje oni nisu znali. Kada su se takvi hadisi šerifi pojavili, njihovi studenti, mudžtehidi, su ostavili na stranu idžtihad svog hodže (učitelja) koji se nije slagao sa njima zato što su im imami sve četiri mezheba naredili da tako urade. Kako je gore navedeno i vjerski reformator takođe piše neka od ovih naređenja imama Šafi'ije. Danas nema novih hadisa. Danas nema pitanja o idžtihadima koji se ne slažu sa hadisima. Svi hadisi šerifi su saopšteni. Osnovne knjige islama u sebi ne sadrže nijedan hadis šerif koji se ne slaže sa sahih hadisima. Danas su ostali hadisi iz kojih mudžtehidi nisu mogli zaključiti propise ili zato što su oni ili bili mensuh ili zato što za njihovu ispravnost nije bilo dovoljnog dokaza (delila). Između njih i idžtihada bi svakako moglo biti nesklada. Međutim, svi ti idžtihadi su izvedeni iz sahih hadisa.

Veliki indijski alim Senaullah Pani-puti rahmetullahi teala alejh je preselio na ahiret u gradu Pani-put. On je 1197. godine po hidžri ovako napisao u objašnjenju (tefsiru) šezdeset četvrtog ajeta sure **Al-i Imran** u svom tefsiru koji se zove **Tefsir-i Mazheri**: "Allah dželle-šanuhu kaže, **'Slušajte Ulul-emr.'** Iz ovog razloga je postalo važno slijediti naređenja alima, evlija, sultana, i vlada, koja nisu protiv islama. Slijediti ih u onim slučajevima, koji nisu u skladu sa islamom, bi značilo smatrati ih Allahovim dželle-šanuhu drugom (šerikom).

Buhari, Muslim, Ebu Davud i Nesai su rekli da je hazreti Alija radijallahu anh rekao, 'Niko se ne treba slijediti (ne treba se biti pokorno) u onom što je grijeh.' Treba se biti pokorno u onom što je u skladu sa islamom. Hadisi šerif kaže, **'Stvorenje (mahluk) se ne treba slušati u onom što je neposlušnost Stvaraocu (Haliku).'** Nije se dozvoljeno suprotstavljati i buniti protiv naređenja i zakona države koja su neposlušnost Stvaraocu. Praviti fitnu (neslogu, razdor) je veliki grijeh. Musliman ne smije biti neposlušan ni Stvaraocu ni vladi. On ne smije raditi ni grijeh ni zločin. To je uvijek vrlo lako postići. Ako, na primjer, hanefija nauči sahih hadis koji nije nesh (to jest kojeg drugi hadisi šerif nije ukinuo ili abrogirao), i ako pronađe da idžtihad imama a'zama Ebu Hanife rahmetullahi teala alejh se ne slaže sa ovim hadisom, dok jedan od četiri mezheba ima idžtihad koji je u skladu sa ovim hadisom, hanefiji će biti vadžib da slijedi ovaj hadis. Ako on ne slijedi taj hadis on pravi imama mezheba ravnim Allahu dželle-šanuhu (odnosno Njegovim drugom ili šerikom). Imam a'zam Ebu Hanife je rekao, 'Ja duboko poštujem svaki Resulullahov sallallahu alejhi ve sellem hadis. Ja takođe poštujem i riječi ashaba kiram. Riječi Tabi'ina su kao i naše riječi.' Bejhaki u svojoj knjizi **Medhal** citira ove imamove a'zamove riječi. U knjizi **Ravdat-ul'-ulema** piše da je imam a'zam rekao, 'Odbacite moje riječi ako postoji hadisi šerif ili izjava ashaba kiram.' Kada smo gore objašnjavali da je neophodno odustati od idžtihada imama mezheba i slijediti hadis mi smo rekli, 'ako jedan od četiri mezheba ima idžtihad u skladu sa ovim hadisom', jer, ako nema idžtihada koji je kompatibilan sa ovim hadisima šerifom čovjek će skrenuti sa puta saglasnosti (idžme ummeta). Poslije trećeg ili četvrtog stoljeća islama su preživjela samo četiri **ehli sunnet-vel-džema'at** mezheba. Svi drugi mezhebi su zaboravljeni. Alimi islama su jednoglasno rekli da fetva koja nije u skladu sa jednom od ova četiri mezheba nije sahih. Hadisi šerif kaže, **'Izjava mog ummeta koja je saopštena kroz saglasnost (idžma') ne može biti dalalet (zabluda, stranputica, otpadništvo)!' Allah dželle-šanuhu kaže u stotinu četrnaestom ajetu sure Nisa, 'Onog, ko skrene sa**

puta mu'mina, ćemo odvući putem kojim je zalutao a onda ćemo ga baciti u džehennem.' Trebamo dobro znati da je nemoguće da četiri imama (osnivača) mezheba, kao i veliki alimi među njihovim studentima, nisu čuli jedan od ovih sahih hadisa. Ako nijedan od ovih velikih alima nije zasnovao svoj idžtihad na takvom hadisi šerifu onda je taj hadisi šerif ili mensuh (drugi hadisi šerif ga je ukinuo ili abrogirao), ili te'vil (to jest, ga treba objasniti). Nijedan velikan tesavvufa nije nikad ni za dlaku skrenuo od puta četiri mezheba. Odvojiti se od puta četiri mezheba znači odvojiti se od islama. Kada mi posjećujemo grobove evlija i šehida mi ne smijemo činiti sedždu prema njihovim grobovima, obilaziti ih, paliti na njima svijeće, klanjati kod njih namaz, ili, svake godine obilaziti oko groba kao kad proslavljamo praznik – što je grijeh i što džahili čine. Ovako ponašanje je mnogim hadisima zabranjeno." Ovdje se završava prijevod odlomka iz knjige **Tefsir-i Mazheri**. Svaki musliman mora slijediti jedan od četiri mezheba.

[U knjigama, **Bahr-u-raik, Hindije, i, El-Besair**, piše da svako ko nije mudžtehid mora (vadžib mu je) slijediti jedan od četiri mezheba; da onaj ko ne slijedi jedan od četiri mezheba ne pripada **ehli sunnetu**, i da je onaj ko ne pripada ehli sunnetu ili otpadnik ili kafir. Odlomci iz ovih knjiga koji se odnose na ovo su preštampani u Istanbulu.]

Ako mi naiđemo na hadisi šerif koji se ne slaže sa idžtihadom nekog imama mezheba mi trebamo dobro znati da ga je ili mudžtehid vidio, ili mudžtehidi koji su bili njegovi studenti, i da su oni pronašli da je on ili mensuh, ili da njegova ispravnost nije sigurna zato što mu nedostaje dokumentacija. Mi trebamo pomisliti da je (njegov) idžtihad zaključen na osnovu drugog sahih hadisa. Dakle, danas ne postoji nijedan sahih hadis koji nije zapisan u knjigama ehli sunneta. Mi isto tako ne smijemo zaboraviti ni to da će i pogrešni idžtihad, kao i oni koji ih slijede, takođe biti nagrađeni. Danas u sve četiri mezheba ne postoji nijedan idžtihad koji nije u skladu sa sahih hadisom. Ibni Abidin rahmetullahi teala alejh ovako piše na početku poglavlja o abdestu, "Mukallidi ne trebaju istraživati dokaze (delile)

mudžtehida.” Muslimanima nije naređeno da istražuju ili izučavaju dokaze mudžtehida. Njima je naređeno da samo slijede mudžtehida. Prethodno citirani ajet nam to jasno pokazuje. Radi toga mi moramo odobravati svaki idžtihad. Ne odobravati bilo koji idžtihad znači ne odobravati ajeti kerim ili hadisi šerif iz kog je on zaključen. Svako treba da vjeruje da je njegov mezheb ispravan. Alim koji shvati da je drugi mezheb bolje pogodio (izvjesno pitanje), i da je njegov mezheb slabiji (za’if), treba da (po tom pitanju) pređe u taj drugi mezheb. U stvari, ne postoji nijedan alim koji to nije tako uradio. Nijedan fakih nije fiksiran za svoj mezheb. Molimo čitaoca da u predgovoru knjige **Mizan-ul-kubra** pogleda imena mnogih alima koji su promijenili svoj mezheb.

40- Vjerski reformator u srdžbi, koja ga dovodi do nestašice riječi, kaže:

“Oni koji se ne plaše nikoga da kažu istinu su rekli da taklid postoji radi diskusija, želje za slavom, ličnim preimućstavom, i zato što smo na njega navikli.

Imam Sujuti je rekao da je idžtihad u svakom stoljeću farz-i kifaje. Farz je da u svakom stoljeću ima mudžtehid. Oni moraju biti apsolutni mudžtehidi (mutlak mudžtehidi). Nije ispravno reći, ‘Poslije četvrtog stoljeća [islama] se više nije pojavio nijedan apsolutni mudžtehid. Kasnije je došlo nekoliko apsolutnih mudžtehida, ali, pošto su se njihovi idžtihad poklapali sa idžtihadima imama mezheba koji ih je obrazovao, oni su smatrani da su u njegovom mezhebu.’ Prema tome, ako neko slijedi neovisan idžtihad, i ne slijedi nijedan od četiri mezheba, njemu niko ne smije prigovarati. Jedan ovako obrazovani mutlak mudžtehid je hazreti imam Muhammed Ševkani koji je umro 1250./1834. g.n.e.]. Njegov mezheb je najjači od svih poznatih mezheba. Njegove riječi su najtačnije.”

Vjerski reformator kaže da su se alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in plašili da kažu istinu. On ih kleveće. Oni su uvijek i u svakom stoljeću govorili istinu. Kako svi znamo mnogi su od njih, radi toga, postali šehidi. U islamu nema partizanstva. Zašto ćemo mi onda

istraživati njegove izvore? Danas postoje četiri mezheba. Nijedan od njih ne pripada nikom. Pošto su sva četiri mezheba istinita (hak), svaki musliman slijedi mezheb koji mu se sviđa. Sva četiri su ispravna. Sva četiri su ehli sunnet. Sva četiri su Muhammedi. Svi oni koji slijede četiri mezheba smatraju jedni druge braćom. Vjerovanje (iman i i'tikad) njih svih je isto. Isto tako je i većina njihovih ibadeta ista. Oni imaju samo nekoliko stvari u kojima se ne oni slažu. Međutim, to neslaganje je za muslimane Allahova dželle-šanuhu milost (rahmet) i blagodat (ni'met).

Ne postoji vjerski čovjek koji ne poznaje visoki vjerski nivo velikog alima Abdulvehhaba Ša'ranija rahmetullahi teala alejh, eksperta i u vidljivim (zahir) i u nevidljivim (batin) naučnim disciplinama. Njegov visoki status ne priznaju samo nemezheblije i vjerski reformatori. Ovaj uzvišeni alim je ovako napisao u predgovoru svoje knjige **Mizan-ul-kubra**: "Imami četiri mezheba i svi alimi koji su ih slijedili su rekli da je svaki musliman slobodan da slijedi koji god hoće od četiri mezheba, to jest, da mu je dozvoljeno da se prebaci iz jednoga mezheba u drugi, i da može – kada postoji haradž – slijediti drugi mezheb. Allah dželle-šanuhu je u vječnoj prošlosti (ezelu) želio i predodredio da se pravovjerni (mu'mini) podijele u četiri mezheba i da za njih ta podjela bude korisna. Da to Allah dželle-šanuhu to nije tako htio to se ne bi tako ni desilo. A Njegov dragi Poslanik (Habibi vasita) ne bi rekao da je ova podjela na mezhebe u amelu (djelima, ibadetu) Allahova dželle-šanuhu milost (rahmet-i ilahijje) sa kojom je Allah dželle-šanuhu zadovoljan. Allah dželle-šanuhu bi (da to nije tako) zabranio i ovu podjelu u amelu isto onako kao što je zabranio i podjelu u vjerovanju (i'tikadu). Svaki posao ima svoje teške aspekte (**azimet**) i svoje lake aspekte (ruhsat). U jednom mezhebu izvjesni posao ima svoj teški aspekt (**azimet**). U drugom mezhebu je za taj isti posao dozvoljen njegov lakši aspekt (**ruhsat**). Onom, ko može da radi teži aspekt (azimet) nije dozvoljeno da iskuplja iz četiri mezheba lakše aspekte, olakšice, ruhsate. Iskupljati olakšice znači izigravati se sa islamom. Olakšice su za one koji nisu u stanju da obavljaju teže aspekte (azimete). Štaviše, onom, ko može da ne raditi ni

olakšice svog mezheba, je bolje. Trebamo što je moguće više raditi teže aspekte (azimete). Mukallidi moraju da izaberu jedan mezheb i da ga slijede u svemu što rade. Kada dođu na nivo da mogu pažljivim posmatranjem (nazarom) i istidlalom (rezonovanjem, ubjeđivanjem razumnim dokazima) zaključivati iz Nassa (tj. ajeti kerima i hadisi šerifa) oni moraju slijediti svoje idžtihade. To je značenje imamovih Ahmedovih bin Hanbelovih riječi, 'Crpi svoje znanje sa izvora sa kog su i tvoji imami crpili. Ne nastavlja sa taklidom.' Abdulmelik bin Ebu Muhammed-ul-Džuvejni (preselio na ahiret 478./1085. g.n.e.) je ovako napisao u svojoj knjizi **Muhit**, 'Jako je dobro za one koji mogu da rade po teškim aspektima (azimetima) četiri mezheba. To je **vera**' i **takva**. Onim, koji to nisu u mogućnosti, je dozvoljeno raditi po lakšim aspektima (ruhsatima) četiri mezheba. Ali, (pod uslovom da) zahtjevi (šartovi) olakšice (ruhsata) dotičnog mezheba moraju biti ispunjeni.'

Imam Sujuti rahmetullahi teala alejh je ovako rekao: 'Postoje dvije vrste mudžtehida: Apsolutni ili mutlak mudžtehidi i mudžtehidi u mezhebu ili mudžtehid-i fil mezheb. Alim koji je mudžtehid u mezhebu (mudžtehid-i fil mezheb) ne slijedi imama svog mezheba. On izdaje fetvu na osnovu svojih ličnih zaključka (re'ja). Ali, on mora istraživati dokaze (delile) prema principima (kava'idima) imama njegovog mezheba. On ne može izaći izvan okvira ovih principa. Poslije četiri imama, osnivača ova četiri mezheba, nikad više nije došao nijedan mutlak mudžtehid. To znači, nikad nijedan alim nije tvrdio da je on apsolutni (mutlak) mudžtehid. To je samo tvrdio Muhammed Džebir Taberi. Međutim, njegovu tvrdnju nije priznao nijedan alim.'

Kada je šejh Izzeddin bin Džema'a izdavao fetvu za nešto u skladu s drugim mezheбом, on je uvijek uključivao u fetvu i sve uslove (šartove) koji su u tom mezhebu neophodni za tu stvar, i rekao da se ti svi šartovi moraju ispuniti, a onda je još i dodavao, 'Ako ih ne ispuniš ibadet ti neće biti sahih', jer je izvršavanje nečega po olakšici (ruhsatu) dozvoljeno samo u slučaju kada postoji poteškoća (mešakkat ili haradž) u izvršavanju težeg aspekta (azimeta), i pod uslovom da

ispunimo sve uslove (šartove).

Ako nečija ruka takne ženu [koju može oženiti, ili koju mu je nikahom dozvoljeno oženiti], on će po šafi'ijiskom mezhebu izgubiti abdest. Ali, on neće izgubiti abdest po hanefi mezhebu. Kada šafi'ija (sljedbenik šafi'ijiskog mezheba), koji je taknuo [takvu] ženu, ima mogućnost da ponovo uzme abdest, njegov namaz, koji je klanjao sa izgubljenim abdestom slijedeći hanefi imama, neće biti ispravan (sahih). Njegovo slijedenje hanefi mezheba u tom pogledu zahtijeva postojanje prinudne tegobe (haradža ili mešakkata). To znači da on mora biti u nemogućnosti da ponovo uzme abdest. Povrh toga, on mora da u abdestu, i u namazu, uradi sve ono što je farz i vadžib u hanefi mezhebu. Ovdje se završava prijevod odlomka iz predgovora knjige **Mizan**.

Vjerski reformator uzima izjavu alima da u svakom stoljeću može doći mudžtehid u mezhebu (mudžtehid-i fil-mezheb) i kaže da će doći mutlak mudžtehid koji neće slijediti četiri mezheba. On, rekavši da je "hazreti!?" Ševkani na ovaj način donijeo novi mezheb, veliča jednog vjerskog reformatora koji je kao i on.

Veliki alim, hazreti sejjid Abdulhakim ef. Arvasi, je ovako napisao u svom jednom pismu: "Ševkani kao i mnogi drugi, njemu slični, ne samo da nisu autoriteti u islamu već su čak i daleko od toga. Ševkanijeve riječi u vjerskim stvarima nisu dokument (sened). Ti pišeš da je Ševkani rekao, 'Ibni Abbasov tefsir nije tefsir.' Ne postoji nijedna knjiga koja se zove Ibni Abbasov tefsir. Abdullah ibni Abbas radijallahu anhuma nije napisao nijednu takvu knjigu. S obzirom da je on bio u cijenjenom društvu (sohbetu) našeg Pejgambera (Servar-i alemina) sallallahu alejhi ve sellem, i vidio Džebraila alejhisselama, i bio jedan od najučenijih ashaba kiram alejhimurridvan, on je objasnio izvjesne ajeti kerime i hadisi šerife. Alimi tefsira su usvojili ova uzvišena objašnjenja (bejane) i njima ukrasili svoje tefsire. Jedan od njih je **Bejdavi tefsir**. Alimi islama su jednoglasno rekli da su ovi tefsiri na visokom nivou. Ševkanijeve riječi se moraju ispraviti. Onaj ko će ih ispraviti mora da bude neko ko poznaje suptilne principe nauke koja se zove ilm-i **usul-i hadis**. Međutim, ne zna se je li Ševkani došao u nauci na jedan tako visoki stepen,

jer, da je došao, on ne bi rekao ništa što nije u skladu sa principima velikih alima.” Kuvajtski muftija Muhammed bin Ahmed Halef piše na šezdeset devetoj stranici svoje knjige **Dževab-us-sail** da je Ševkani pripadao grupi otpadnika koji sebe nazivaju zejdi. Kada se Ševkanijeve knjige pažljivije pogledaju, kao na primjer **Iršad-ul-fuhul**, zaključice se da se on prerušava u **takijje**. Dakle on se, iako je zejdi, predstavlja kao sunni musliman. Ovi heretici se moraju prerušavati u takijje kada žive među ehli sunnet muslimanima. On kroz svoju cijelu knjigu – između imena alima ehli sunneta – ubacuje imena, i navodi citate alima koji su pripadali starim otpadničkim grupama, čija su imena i knjige davno zaboravljene, i čija su spletkarenja i intrige (fitna) davno ugušene i predstavlja ih kao da vode debatu, i dokazuje da su reformatori i nemezheblije u pravu. On na primjer tvrdi da će se do kijameta izvoditi apsolutni idžtihad (mutlak idžtihad). On je napisao da su Ibni Abdusselam i njegov učenik Ibni Dakik-ul-ijdin (preselio 702./1302. g.n.e.), i njegov učenik Ibni Sejjid-nas i njegov učenik Zejn-uddin-i Iraki (preselio 806./1404. g.n.e.), i njegov učenik Ibni Hadžer-i Askalani, i mnogi drugi, rahmetullahi teala alejhim edžma'in, mutlak mudžtehidi. On ovako, tajno, pokušava da uništi ehli sunnet, i da sebe predstavi kao mudžeddida koji je superiorniji od njih svih, i posrednika među ulemom. Kada danas mladi vjerski ljudi vide da je on pročitao na stotine knjiga, na arapskom, na svom maternjem jeziku, njima se učini da je on odigrao među ulemom ulogu posrednika. Oni počinju, misleći da je on mudžtehid, slijediti ovog heretika. Oni se na ovaj način odvajaju od ehli sunneta.

Muhammed Ševkani je rođen 1173./1760. godine. On je 1250./1834. godine umro. On ovako piše u svojoj knjizi **Iršad-ul-fuhul**: *“Taklid znači primiti nečije mišljenje (re'j), ili idžtihad, bez poznavanja njegovih dokaza (delila). Prihvatiti nečiji rivajet, haber, znači prihvatiti riječi onoga koga on citira. Prema većini alima slijeđenje (ili taklid) nije nikada dozvoljeno u šerijatskim mesalama (mesail-i šer'ijje), odnosno, u djelima (amelu). Ibni Hazm je rekao da po ovom pitanju postoji idžma'.* Kurafi je rekao da je tako i u maliki mezhebu. Šafi'i i Ebu

Hanife su rekli da ih ne slijedimo. Postoji idžma' da nije dozvoljeno slijediti mrtve. Začuđujuće je da ovo alimi usula nisu prenijeli. Mnogi mukallidi četiri mezheba su rekli da je slijeđenje (taklid) vadžib za običnog muslimana (amija). Pošto su oni koji su ovako rekli mukallidi njihove riječi nisu dokaz, dokument (hudždžet). U vrijeme ashaba i tabi'ina nije bilo taklida. Oni su naučili Kitab i Sunnet pitajući jedni druge. U stvari ajet, 'Pitajte one koji znaju!', znači, 'Pitajte šta je Allahov dželle-šanuhu propis (hukm-i ilahi).' Ovaj ajet ne znači da tražimo mišljenje onih koji znaju.' Ajet, 'Uputite Allahu i Resulu stvari koje su ihtilaf (tj. u kojima se ne slažete)!', zabranjuje taklid. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je uvijek, kada je slao ashaba u neko drugo mjesto, govorio, 'Kada ne možeš naći u Sunnetu hukm [rješenje] za nešto sudi o tom upotrebljavajući svoj re'j!' Onaj ko slijedi mudžtehida pravi ga posjednikom islama. To samo pripada Resulullahu."

Ševkanijeva izjava da, prema većini alima, slijeđenje alima (taklid) u amelu nije nikada dozvoljeno je samo njegovo mišljenje. Ono krivo predstavlja činjenicu da mudžtehid ne smije slijediti drugog mudžtehida. On nam navodi otpadnika Ibni Hazma (umro 456./1064. g.n.e.) kao dokaz, svjedoka. Četiri imama osnivača mezheba nisu nikada rekla da obični muslimani (avami) ne trebaju slijediti i imitirati (taklid) druge. Mi smo o ovome već napisali. Što se tiče ideje, da nije dozvoljeno slijediti mrtve, ona je jedno od vjerovanja šija (ši'ija) kojima je Ševkani pripadao. Njegova iznenađenost da alimi ehli sunneta nemaju istu ideju nam pokazuje da je on bio otpadnik koji se čvrsto držao ovog šijiskog vjerovanja. Što se tiče njegovih riječi da su alimi fikha, to jest pripadnici četiri mezheba, mukallidi, i da njihove riječi nisu dokumenti, one nam pokazuju da je on zbunjen svojim otpadništvom i pretjeranom netrpeljivošću. Međutim on u svoje prve dvije rečenice priznaje da alim fikha koji je mukallid slijedi imama mezheba, da on ne govori ništa po svom mišljenju, i da su njegove riječi, kako on kaže u desetoj rečenici, u stvari riječi imama mezheba – koje su dokazi, dokumenti (hudždžet). Naravno, potpuno je tačno da u vrijeme ashaba kiram slijeđenje nije bilo potrebno

zato što su svi ashabi kiram bili mudžtehidi. Ima na hiljade primjera, koji su nabrojani u mnogim knjigama, koji pokazuju da su mukallidi iz vremena tabi'ina bili iznad mudžtehida. Kada Ševkani kaže da je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem naredio ashabima – koje je slao u druga mjesta da kao sudije sude – da upotrijebe re'j on pobija svoju sopstvenu tvrdnju. Allah dželle-šanuhu je upotrijebio takođe i njega da dokaže da je ehli sunnet istinit (hak). Kako vidimo nemezheblije i vjerski reformatori govore Ševkanijevim jezikom. Ovaj reformator, da bi prevario pripadnike ehli sunneta, predstavlja otpadnika, neprijatelja ehli sunneta, kao mutlak mudžtehida. U knjizi **Usul-ul-Erbe'a** jasno piše da Ševkani nije pripadao nijednom mezhebu, da je rekao mušrik i kafir za one koji slijede mezheb, i da ga nemezheblije smatraju mudžtehidom.

41- Reformator kaže u svom trinaestom dijalogu:

“Imam Ahmed je rekao Ebu Davudu, ‘U vjeri nemoj nikoga slijediti (taklid)! Uzmi ono što je preneseno od ashaba! Slobodan si da se prilagodiš (tabi’) onima koji su došli poslije ashaba.’ Prilagođavanje nije taklid (oponašanje, imitiranje). Taklid je slijedenje nećijih riječi i mišljenja (re'jova), ne znajući odakle ih je on uzeo, i ne poznavajući njegov dokaz (delil). Hanbeli mezheb je mezheb hadisa. Nijedan alim, koji se prilagodio (tabi’) ovom mezhebu nije napustio hadis kao naknadu za mišljenje svoga imama. Taklid upropaštava intelekt. Ko uporedi zaključke (re'jove) ili idžtihade alima sa Nassom, pa onda napusti one koji se ne slažu sa Nassom, ne napušta riječi alima. Nije farz slijediti idžtihade. Oni, koji ih ne slijede neće postati grešnici (fasici) i kafiri. Imami mudžtehidi i njihovi studenti nisu rekli da moramo uzeti njihov re'j i idžtihad. Imam Ebu Hanife je rekao, ‘Ovo je moj idžtihad. Ako ima neko ko kaže bolje i ja ću ga slijediti.’ Kada je Harun-ur-Rešid htio da svima naredi da slijede idžtihad imama Malika imam mu je rekao, ‘Nemoj to činiti! Hadis koji nije poznat na jednom mjestu je poznat na drugom mjestu.’ Hadis koji prenosi samo jedna osoba označava pretpostavku. Takav hadis, čak i ako je sahih, ako je on protiv narodnog preimućstva, treba ostaviti. Ako tako uradimo mi ne napuštamo sunnet. On

će biti izostavljen zato što protiv njega ima jak dokaz (delil). Isti je slučaj i sa hazreti Omerovim idžtihadom o razvodu braka (talaku) i mut'a braku. Ne možemo reći da se hazreti Omer protivio hadisu." On onda sam sebe hvali i piše kako vaiz efendija kaže: "O ti vrli mladiću! Ja sada cijenim tvoje duboko i ogromno znanje." On onda opet piše da je vaiz efendija rekao: "Šteta taklida će ga [taklid], čak i ako ona proizvodi da se samo zaglibimo u knjige svog mezheba i zanemarimo hadis, pokazati neispravnim."

To nije rekao samo imam Ahmed. Imami sve četiri mezheba rahmetullahi teala alejhim edžma'in su rekli svojim studentima, "Nemojte nikoga slijediti, pa čak ni mene! Uzmite ono što je preneseno od ashaba," zato što je među njihovim studentima bilo mudžtehida. Mudžtehidi moraju tako uraditi. Njegove riječi, "Slobodan si da se prilagodiš (tabi') onima koji su došli poslije ashaba," su laž zato što mudžtehid ne smije slijediti drugog mudžtehida. Abdulvehhab Ša'rani rahmetullahi teala alejh je ovako napisao u svojoj knjizi **Mizan-ul-kubra**, "Alimu koji je na nivou idžtihada, to jest alimu koji može pronaći **edille** i iz njih izvesti propis (hukum), nije dozvoljeno slijediti nijednog drugog mudžtehida. Međutim, običnim muslimanima (avamima) je po alimima vadžib slijediti mudžtehida. Alimi su rekli da će oni koji ne slijede mudžtehida, a sami nisu mudžtehid, zapasti u zabludu (dalalet). Svi mudžtehidi su izveli propise (hukm) samo iz dokumenata islama. Nijedan mudžtehid nije nikada rekao svoje mišljenje o Allahovoj dželle-šanuhu vjeri. Svaki mezheb je istkan, kao platno, koncima Kitaba i Sunneta. Svako ko nije na nivou idžtihada, i ne može izvoditi idžtihad, mora da izabere i slijedi koji god hoće od četiri mezheba. Jer, oni pokazuju put koji vodi u džennet. Onaj ko se loše izražava o bilo kom imamu mezheba pokazuje svoju neukost i neznanje. Na primjer, sva rana ulema (selefi) i njeni nasljednici (halefi) su jednoglasno rekli da je hazreti imam a'zam Ebu Hanife Nu'man ibn Sabit rahmetullahi alejh imao ogromno znanje i vera', i da je puno ibadetio, i bio vrlo precizan i pažljiv u izvođenju propisa. Mi se moramo uzdati u Allaha dželle-šanuhu i od Njega tražiti zaštitu da nas sačuva da ne

kažemo, 'On je, zaključujući iz svojih mišljenja (re'jova) i pogleda, pomiješao Allahovu dželle-šanuhu vjeru sa riječima koje nisu u skladu sa Kitabom i Sunnetom,' za ovog uzvišenog imama. Svaki musliman mora biti prepun poštovanja prema imamima mezheba. Visoki status imama a'zama Ebu Hanife su u potpunosti shvatile samo velike evlije koje su posjedovale kešfove."

Tvrđnja da samo alimi hanbeli mezheba nisu napustili hadis je korenje i grđenje imama druga tri mezheba. Kako smo već prethodno naveli^[1], takođe je i ovaj vjerski reformator rekao, "Sve četiri imama su jednoglasno rekla, 'Nemojte slijediti naše riječi slijedite hadis.'" On to sada poriče. Što se tiče njegovih riječi, "Taklid upropaštava intelekt", one nam obašnjavaju i otkrivaju opštu neukost i neznanje onih koji tako kažu. Allahova dželle-šanuhu vjera je iznad intelekta, razumijevanja, i shvatanja. Kada bi intelekt bio primoran da se popne do nje, njegova bi ga krila izdala i postala beskorisna. Najbolji lijek koji će zaštititi intelekt u vjerskim stvarima je da on slijedi mudžtehida. Uporđivanje re'ja ili idžtihada alima i Nassa je zadatak koji samo mudžtehidi mogu učiniti. Za nas džahile, koji nemamo blage veze o idžtihadu, tefsiru, i hadisu, ne postoji drugi način osim da priznamo i vjerujemo u veličinu imama mezheba i da ga slijedimo. Alimi islama su jednoglasno rekli da je običnim muslimanima (avam) vadžib slijediti imama mezheba. **Mizan-ul-kubra**, šezdeset osma stranica sa dodanim napomenama (referencama). Ko ne slijedi idžtihad imama mezheba postaje grešnik (fasik). U knjigama fikha piše [na primjer, u knjizi **Redd-ul-muhtar (Ibni Abidin)** na početku vitr namaza] da onaj ko ne prihvati odluku koju su sve četiri mezheba jednoglasno donijela i koja je rasprostranjena u zemljama postaje kafir. [Ovo je razlog zašto su se vjerski reformatori okomili na hazreti Ibni Abidina rahmetullahi alejh i zašto napadaju na ovu cijenjenu knjigu koja je temelj hanefi mezheba.] Imam a'zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh je ovako rekao za svoj idžtihad, "Ovo je moj idžtihad. Ja sam učinio što sam mogao. Ako iko uradi bolje od ovog vjerovatnije je da je

---

[1] Na primjer u članku pod brojem 36.

on u pravu.” On nije rekao, “Ja ću ga slijediti.” Ima stvari za koje su imami mezheba rekli da su halal, haram, ili vadžib, iako te stvari nisu jasno objašnjene u ajetu i hadisu. Oni nisu dali nijednu odluku za koju nisu mogli naći nagovještaj (išaret) u ajetu i hadisu. Četiri mezheb imama su bila kao zvijezde na nebu. Drugi su kao ljudi koji hodaju po zemlji. Kada su kasniji vidjeli odsjaj prošlih na površini vode oni su mislili da ih znaju. Halifa Harun–ur–Rešid je rekao imamu Maliku kada mu je došao u posjetu, “Ja hoću da raširim tvoje knjige po cijelom svijetu, i da sav ummet samo njih slijedi.” Hazreti imam mu je ovako odgovorio, “O, Vođo pravovjernih (Ja Emir–el mu’minin)! Neslaganje (ihtilaf) alima je Allahova dželle–šanuhu milost (rahmet) za ovaj ummet. Svaki mudžtehid slijedi dokaz (delil) za koji vjeruje da je ispravan (sahih). Propis (hukm) koji su oni iz njega zaključili je hidajet (pravi put) za sve. Oni su svi na Allahovom dželle–šanuhu putu.” On je ovim mislio da kaže da su svi mezhebi, to jest mudžtehidi, na pravom putu. Jako je čudno! Vjerski reformator, koji insistira da ne odustajemo od hadisa već od idžtihada, sada tvrdi da trebamo da u mu’amelatu odustanemo od za’if hadisa. Imam a’zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh je kada je izvodio idžtihad više volio za’if hadis, pa čak i riječi ashaba, od svog sopstvenog mišljenja (re’ja). Za’if hadis može samo biti dokaz (delil) za **fedail**, to jest, nafilu ibadet. Drugim riječima, ibadet koji je nafila (fedail ibadet) se može obavljati u skladu sa takvim hadisima. Dokaz za ibadet – koji je farz, vadžib, ili muekked sunnet – mogu biti samo čuveni (mešhur) i vjerodostojni (sahih) hadisi. Imam a’zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh je – dok je istraživao dokaz (delil) kako se treba uraditi neki posao ili dok je upotrebljavao idžtihad za taj posao, koji nije objašnjen u ajeti kerimama ili hadisi šerifima, drugim riječima, dok je tražio dokument za posao koji je sličan poslu u pitanju – više volio i za’if hadisi šerif od svoga ličnog mišljenja (re’ja), to jest, on je više volio dokaz koji je pokazao za’if hadis od svog ličnog zaključka. On ga je više volio zato što hadisi šerif, koji je napisan u imamovoj Bejhekijevoj knjizi **El Medhal** kaže, “**Svima vam je farz slijediti Kur’ani kerim. Nikom od vas ga nije**

opravdano (uzur) napustiti. U poslovima koje ne možete naći u Kur'ani kerimu slijedite moj sunnet! Ako ih ne možete naći ni u mom sunnetu slijedite riječi mojih ashaba! Moji ashabi su kao zvijezde na nebu. Kojeg god od njih slijedite bićete upućeni na Pravi put (dobićete hidajet). **Ihtilaf** (neslaganje) **mojih ashaba je za vas** [Allahov dželle-šanuhu] **rahmet.**" Ovaj hadisi šerif nam pokazuje da će onaj, ko u amelu i ibadetu slijedi jedan od četiri mezheba, naći hidajet (uputu na pravi put). Ovo nam potvrđuje podatak da sve četiri mezheba izvode na pravi put (daju hidajet). Što se tiče reformatorovog pozivanja na hazreti Omerov radijallahu teala anh idžtihad po pitanju razvoda braka (talaka), i neislamskog oblika braka (mut'a nikaha), ono nije tačno zato što su se sa njim složili svi ashabi. Dakle, to je jedna jednoglasna odluka (idžma') svih ashaba kiram. Mut'a brak je neislamski oblik ženidbe (nikaha) koji je detaljno objašnjen u našoj knjizi na turskom jeziku **Se'adet-i ededijje** (ili u našoj knjizi na engleskom jeziku **Endless Bliss**).

Isto tako je zaprepašujuće i to da po njemu slijeđenje (taklid) mezheba znači odustajanje od čitanja knjiga hadisa. Svi oni koji su napisali, objasnili, i odštampali na hiljade knjiga hadisa, koje danas pune svjetske biblioteke, su bili alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in. Svi alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in su u djelima (amelu, ibadetu) slijedili mezheb. Imam Hamdan bin Sehl rahmetullahi alejh je napisao, "Da sam ja kadija, odnosno sudija (hakim), ja bih zatvorio dvije vrste ljudi. Prvo bih zatvorio one koji čitaju knjige hadisa a ne čitaju knjige fikha. Drugo, zatvorio bih one koji čitaju knjige fikha a ne čitaju knjige hadisa. Zar vi ne vidite da su se naši mezheb imami i čvrsto držali ilma hadisa, i revnosno učili fikh? Oni se nisu samo zadovoljavali sa jednim." Svi alimi ehli sunneta su zabranili i rekli da je loše da mi govorimo i sudimo o Allahovoj vjeri po našem mišljenju. Onaj ko je to najviše zabranjivao je bio imam a'zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh. On i drugi mezheb imami su citirani u knjizi **Mizan-ul-kubra**. Pristaje li muslimanu da kaže, "Oni se u svom idžtihadu nisu složili sa Nassom. Oni su u svom re'ju i

kijasu upotrijebili idžtihad koji nije u skladu sa hadisi šerifom,” o alimima koji su potpuno suprotno rekli? Ovako se ne smije čak ni pomisliti o imamima četiri mezheba, Resulullahovim sallallahu alejhi ve sellem nasljednicima. U stvari, oni koji to tako kažu, poriču hadisi šerif koji kaže da su oni njegovi nasljednici. Oni tako kontradiktiraju hadisi šerifu. Šta više, oni, radeći tako, misle loše (su’i zan) i kleveću dobre (salih) muslimane. Ovo oboje su veliki grijesi. Pošto oni rade haram oni se trebaju pokajati, tj. doći na tevbe.

42- Vjerski reformator kaže na kraju svoje knjige:

“Slijediti nekoga je jedna ogromna prepreka protiv znanja i intelekta. Svi propisi (hukmovi) koje su mudžtehidi donijeli na osnovu svoga idžtihada ne potječu iz istoga izvora. Jedni su zaključeni iz Kitaba a drugi iz Sunneta. Prema tome, po izvjesnim stvarima postoje različiti pogledi.”

Pošto se vjerski reformator zaglibio u jednu veliku stvar iz koje ne može izići na kraj on se sada postaje zbunjen. Jadnik, koji ne toleriše to što muslimani – slijedeći prethodni, nekoliko puta citirani hadisi šerif i ajeti kerime – slijede imame mezheba, i koji ne može da pronađe razlog koji se temelji na znanju i razumu da okrivi taklid kaže da taklid sprečava znanje i razum. Mi smo već u prethodnom članku odgovorili na ovu njegovu tvrdnju. Je li onaj, ko kaže da poštivanje naređenja koja su izražena u ajeti kerimima i hadisi šerifima nanosi štetu, musliman ili neprijatelj islama? Mi ostavljamo razumu naših dragih čitalaca i njihovoj logici da odgovore na ovo pitanje.

INFORMACIJA KOJA JE JAKO POTREBNA

Hazreti Abdulvehhab Ša’rani rahmetullahi teala alejh je napisao sljedeće u svojoj knjizi **Mizan-ul-kubra**:

“O moj brate u vjeri, dobro razmisli! Da Resulullah sallallahu alejhi ve sellem nije objasnio ono što je ukratko i simbolično objavljeno u Kur’ani kerimu, Kur’ani kerim bi zauvijek ostao sakriven. Da naši mezheb imami rahmetullahi alejhim edžma’in, koji su bili Resulullahovi nasljednici, nisu objasnili kratke hadisi šerife, sunnet-i

nebevije bi ostao zauvijek sakriven. Dakle, alimi svakog stoljeća su, slijedeći Resulullaha, objasnili sve kratke hadise. Allah dželle-šanuhu kaže u četrdeset četvrtom ajetu sure **Nahl**, “(Pejgamberu), **objasni (učini bejan) ono što objavim čovječanstvu.**” Značenje riječi “bejan” je “izraziti Allahove dželle-šanuhu objavljene ajete drugim riječima i na drugi način.” Da su alimi ovog ummeta mogli objasniti (odnosno učiniti bejan) ajeti kerime, i protumačiti kratke ajete, i zaključiti propise (ahkame) iz Kur’ani kerima, Allah dželle-šanuhu ne bi poslao Poslanika kojem je rekao, “Informiši ih (teblig) o onom što ti je poslano vahjem (preko meleka),” i ne bi mu zapovijedio da to objasni (to jest da učini bejan). Šejh-ul-islam Zekerijja rahmetullahi alejh je rekao, “Da Resulullah sallallahu alejhi ve sellem nije protumačio ono što je ukratko rečeno u Kur’ani kerimu i da imami mezheba rahime-humullah nisu objasnili ono što je simbolično komunicirano niko ih od nas ne bi mogao razumjeti. Na primjer, da Šari’ sallallahu alejhi ve sellem nije objasnio u svojim hadisi šerifima kako se treba uzeti abdest mi to ne bi mogli zaključiti iz Kur’ani kerima. Slično tome, iz Kur’ani kerima se ne bi moglo zaključiti koliko svaki namaz ima rek’ata, kao ni hukmovi, kefijjeti, nisab, šartovi, farzovi, i sunneti posta, hadždža, i zekata. Da nije bilo hadiskih objašnjenja, iz Kur’ani kerima se ne bi mogao shvatiti nijedan simbolično objavljen propis.

Boriti se protiv vjerskih alima, i ne priznavati, ih je znak razdora i sektaštva (nifaka), to je borba da se odupre njihovim dokazima i da se oni ne priznaju. Allah dželle-šanuhu kaže u značenju četrdeset šestog ajeta sure **Nisa**, ‘**Da bi oni postali vjernici** (to jest, da bi dobili iman), **oni moraju tebe postaviti kao sudiju u rješavanju svojih međusobnih sporova, biti zadovoljni tvojom odlukom i predati ti se (teslimiti ti se).**’ Ovaj nam ajeti kerim označava da oni, koji nisu zadovoljni sa Resulullahovom odlukom (hukmom) ili naredbama islama, nemaju iman. Hadisi šerif kaže, ‘**Nemojte se svađati i prepirati u Resulullahovom prisustvu!**’ Pošto su alimi njegove vjere njegovi nasljednici, svađati se ili diskutovati sa alimima njegove vjere, i pokušati kritikovati njihove idžtihade koji su ispravni, znači svađati se sa njim, sallallahu alejhi ve sellem. Mi, isto kao što moramo vjerovati sve objave koje je on donijeo – iako ne možemo shvatiti njihove hikmete

(konačne ciljeve i mudrosti) i delile (dokaze) – mi isto tako moramo vjerovati i potvrditi znanje koje nam dolazi od imama mezheba – iako ne razumijemo njihove delile – jer ono (to znanje) nije protiv islama. Usprkos činjenici da postoje različiti, pa čak i suprotni (ihtilafli) principi u vjerama svih Pejgambera alejhimussalatu vesselam, mi muslimani ih moramo sve vjerovati i potvrditi (tasdik). To su alimi jednoglasno izjavili. Isti je slučaj i sa mezhebiga. Ko nije mudžtehid mora vjerovati (tj. imati iman) i potvrditi sve četiri mezheba, iako vidi da među njima ima razlika. Ako neko, ko nije mudžtehid, pronade da mezhebi nisu tačni on nam ne pokazuje da mezhebi nisu ispravni. Umjesto toga, on nam pokazuje da on razumije malo i da je pogrešio. Imam Šafi'i je rekao, 'Predati se (teslimiti se) je pola imana.' Na to je hazreti Rebi rekao, 'Ne! To je cijeli iman.' Imam Šafi'i je to potvrdio. Imam Šafi'i je opet jednom rekao, 'Onaj ko ima savršen (kamil) iman ne raspravlja o nauci usula. To znači, on ne pita zašto je nešto ovako ili onako.' Kada su ga upitali šta je nauka usula on im je rekao da ona obuhvata Kitab, Sunnet, i idžmu (idžma-i ummet). Ova riječi hazreti imama Šafi'ije nam pokazuju da moramo reći da vjerujemo sve što nam dolazi od našeg Gospodara (Rabba), i našeg Poslanika sallallahu teala alejhi ve sellem, onako kako je On to objavio. Isti je slučaj i sa onim što su nam prenijeli alimi islama rahmetullahi teala alejhim edžma'in. To znači da mi moramo bez prigovora i diskusije reći da vjerujemo u riječi naših imama mezheba. Imam Abd-il Berr rahime-hullah (preselio na ahiret 463./1071. g.n.e.) je rekao, 'Nijedan od naših imama nije naredio svojim učenicima da slijede izvjesni mezheb. Oni su im kazali da slijede fetve onog mezheba koji im se više sviđa zato što su svi mezhebi Allahova dželle-šanuhu milost. Ni u jednom sahih ili za'if hadisi šerifu nije rečeno da je Resulullah sallallahu alejhi ve sellem naredio nekom iz njegovog ummeta da slijedi izvjesni mezheb.'

Imam Kurafi je rekao, 'Kako nam svi ashabi kiram jednoglasno svjedoče, neko, ko je slijedio hazreti Ebu Bekrovu i hazreti Omerovu fetvu, je pitao o svojim poslovima i druge ashabe i radio onako kako je (od njih) naučio. Niko nije tražio dokaz (hudždžet) i delil (dokument). [Drugim riječima, novim vjernicima i tabi'inima nije bilo moguće slijediti samo mezheb jednoga

ashaba pošto mezhebi ashaba kiram nisu bili kodifikovani i sakupljeni u knjige kao veliki mezhebi. Samo nekolicini je bilo suđeno (nasib) da budu stalno u društvu sa ashabom, i da ga o svemu pitaju, i da rade onako kako su (od njega) naučili. Oni su morali pitati svakog ashaba na kojeg su nailazili, poslušati ga, i raditi po njegovim riječima. Kada postoji otežavajuća okolnost (zaruret) možemo slijediti svaki mezheb. Tabi'ini nisu nikada tražili delile.] I danas, prema jednoglasnoj izjavi alima, novi musliman mora da bez traženja delila i hudždžeta nauči vjeru na taj način što će pitati alime jednog mezheba. Ako on nije u stanju da nađe alima istog mezheba on treba da pita bilo kog alima, ali kasnije, on mora da nauči jedan od četiri mezheba i da ga slijedi. Tvrdo glava osoba, koja ne priznaje ovu jednoglasnu saglasnost, mora imati dokaze za svoje osporavanje (ove saglasnosti).” Ovdje se završava prijevod dijela citata koji je uzet sa četrdeset prve stranice knjige **Mizan-ul-kubra**.

Allame sejjid Ahmed Tahtavi, veliki egipatski alim hanefi fikha, ovako piše u poglavlju **Zebajih**, u svom objašnjenju (hašijetu) knjige **Dur-ul-muhtar**, “Prema većini alima tefsira, ajeti kerim, **‘Oni su se u vjeri podijelili na grupe’**, se odnosi na bid’at sahibije (inovatore, otpadnike) [u i’tikadu, u imanskom znanju] koji su se pojavili u ovom ummetu. U hadisi šerifu koji prenosi hazreti Omer, Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao hazreti Ajši, **‘Ajeti kerim o podjeli na grupe u vjeri se odnosi na bid’at sahibije** [u i’tikadu, imanskoj nauci] **i na one koji slijede svoje nefsove koji će se pojaviti u ovom ummetu.**’ Značenje stotinu pedeset trećeg ajeta sure En’am kaže, **‘Ovo je Pravi put Moj. Budite na tom putu! Ne dijelite se na grupe!’** (To znači: Jevreji, kršćani, i drugi otpadnici su se odvojili od pravog puta. Vi se ne smijete odvojiti kao oni!) Značenje stotinu trećeg ajeta sure **Al-i Imran** kaže, **‘Držite se za Allahovo dželle-šanuhu uže! Ne dijelite se na grupe (firke)!’** Izvjesni alimi tefsira su rekli da je džema’at, jedinstvo, “Allahovo dželle-šanuhu uže”. Naređenje, **‘Ne dijelite se na grupe,’** nam pokazuje da je to tako i da su posjednici fikha i ilma džema’at. Onaj, ko se samo za pedalj udalji od alima fikha (fukaha) [u imanu i znanju i’tikada] zapada u zabludu (dalalet). On je lišen Allahove dželle-šanuhu pomoći i zaslužuje

džehennem. Jer, alimi fikha su na pravom putu. Oni se čvrsto drže Muhammedovog alejhisselam sunneta i puta njegovih hulefa–i rašidina, to jest puta četvorice halife. Sivad–i a'zam, to jest većina muslimana, je na putu alima fikha. Oni koji se udalje sa njihovog puta će gorjeti u džehennemskoj vatri. O pravovjerni (mu'mini)! Slijedite ovu jedinstvenu grupu (firku) koja je zaštićena od džehennema! Ova grupa (firka) je **ehli sunnet vel–džema'at**. Allahova dželle–šanuhu pomoć, zaštita, i uputa je za one koji pripadaju ovoj grupi. Allahov dželle–šanuhu gnjev i kazna (gadab i azab) je za one koji se udalje od ove grupe. Danas je ova grupa spasa, **firka–i nadžijje**, [u amelu i ibadetu] ujedinjena u četiri mezheba. Ova četiri istinita (hak) mezheba su, **hanefi**, **maliki**, **šafi'i** i **hanbeli**. Onaj ko se danas ne prilagodi (tebi') jednom od ova četiri mezheba je bid'at sahibija (inovator, otpadnik, jeretik) koji je određen za džehennem. Svi inovatori, otpadnici, tvrde da su na pravom putu. O Ovom se ne može suditi samo tvrdnjama i zamišljanjima već izvještajima specijalista (mutehassisa) ovoga puta i alima hadisa koji, se baziraju na istinitom (hak) putu.” Ovaj odlomak iz Tahtavija otvoreno i definitivno govori da su vehabije, šije i druge nemezheblije inovatori, otpadnici, i džehenenlije (bid'at, dalalet, i džehennem ehli). Jedna stranica originala ovog odlomka, koji je na arapskom jeziku, je fotostatski dodata knjizi **Redd–i vehhabi**. Ona je izdata 1399./1979. godine u Istanbulu. Ova knjiga, koja je 1264./1848. godine prvo izdata u Indiji, nam pokazuje autentičnim izvorima da su četiri mezheba istinita (hak) i da, ako hoćemo da izbjegnemo džehennem, moramo slijediti jedan od ova četiri istinita mezheba.

43– Četiri imama mezheba su osnovni stubovi islamske vjere. Alimi islama su napisali veliki broj knjiga u kojima su objelodanili njihove biografije i superioritete. Kao primjere za to mi navodimo poglavlje pod naslovom **Eššedd–ul džihad fi–ibtal–i da'vel–idžtihad** koje se nalazi u knjizi koja je na arapskom jeziku pod naslovom **El–minhat–ul–vehbijje fi redd–il–vehhabijje**^[1], i knjige, **Hidajet–ul–**

[1] Autor ove knjige je Davud bin Sulejman rahmetullahi teala alejh. On je bio učenik hazreti Halida Bagdadija. On je rođen 1222./1807. godine u Bagdadu gdje je 1299./1881. godine i preselio na ahiret.

muvaŕfikin i **Sebil-un-nedžad**, koje su ŕtampane u Istanbuhu. A ovdje ćemo, za uspomenu omladini, navesti prijevod jednog odlomka iz knjige **Ešedd-ul-džad**:

1) Prvi od četiri imama mezheba ehli sunneta je bio imam a'zam Ebu Hanife Nu'man bin Sabit, rahmetullahi alejh koji je rođen 80./699. g.n.e. On je preselio na ahiret 150./767. g.n.e. u Bagdadu. On je osnivač mezheba ehli sunneta. Osmanlije, muslimani u Indiji, Sibiru i Turkistanu, ibadete po hanefi mezhebu. Jedan hadisi ŕerif kaŕe, "**Ebu Hanifa je svjetlo mog ummeta.**" Nepotrebno je ponavljati o njegovom vera'u, zuhdu, dareŕljivosti, dalekovidosti, i mudrosti, koje su nam svima dobro poznate. Njemu pripadaju tri četvrtine nauke fikha. On dijeli preostalu četvrtinu fikha sa druga tri mezheb imama. Imam ŕafi'i je jednom rekao, "Ebu Hanifa i njegovi studenti su izvor fikha muslimana. Ko hoće da nauči fikh treba da pribjegne znanju Ebu Hanife i njegovih učenika. Kada sam upitao imama Malika je li on vidio Ebu Hanifu on mi je rekao, 'Jesam, vidio sam Ebu Hanifu. On je bio takav da je mogao, ako je tvrdio da je ovaj stub od zlata, to i dokazati. Niko mu nije mogao parirati.'" Ljudi su u pogledu fikha spavali. Ebu Hanife ih je probudio. Dok je Isa bin Musa, jedan od abida (koji puno ibadete) i zahida (asket) toga vremena, bio u druŕtvu Ebu Dža'fera Mensura, koji bijaŕe vođa pravovjernih (emir-ul-mu'minin), Ebu Hanife je uŕao u sobu. Isa je rekao Mensuru da je posjetilac alim koji je čuven u cijelom svijetu. Mensur je upitao imama od koga je on naučio svoje znanje? Imam mu je odgovorio da ga je naučio od hazreti Omerovog učenika. Ebu Mensur je rekao, "Ti zaista imaŕ jak oslonac."

Imam a'zam Ebu Hanife rahmetullahi alejh je svake noći klanjao namaz. Jednom ga je, dok je spavao u Ka'bi, probudio glas koji mu je rekao, "O Ebu Hanife! Ti si Me vjerno sluŕio. Dobro Me znaŕ. Ja, radi ovog tvog ihlasa i ma'rifeta, opraŕtam i tebi i onim koji te do kijameta budu slijedili." Kako su divne ove vijesti za Ebu Hanifu i za sljedbenike njegovog mezheba! Njegov predivni ahlak i fini kvaliteti su samo mogli biti u nekom ko je arif, imam, i mudžtehid. Od imama mudžtehida i rasih (puno učenih, zrelih) alima koje je on obrazovao, Abdullah ibni Mubarek, imam Malik, imam Mis'ar, Ebu Jusuf, Muhammed ŕejbani i imam Zufer očituju njegov visoki ugled. Iako je on htio da

se skloni od naroda i da se radi stida i skromnosti povuče, on je počeo, kada mu je to Resulullah sallallahu alejhi ve sellem u snu naredio, izdavati fetve i širiti svoj mezheb. Njegov mezheb se nadaleko i naširoko rasprostranio. Broj njegovih sljedbenika se povećao. Pojavili su se i oni koji su mu zavidjeli ali su oni bili poraženi i osramoćeni. Mnogi alimi su naučili usul i furu' njegovog mezheba i napisali mnoge knjige. Oni koji su mogli razumjeti njegove nakli (koji se odnose na tradiciju, pričanje) i akli (koji se odnose na razum, pamet) dokaze (delile) su napisali o njegovoj uzvišenosti. Iako Ebulferdž ibni Dževzi u svojoj knjizi citira izvjesne priče koje omalovažavaju imama a'zama, on ih nije napisao radi omalovažavanja nego da pokaže da je bilo i onih koji su na njega bili ljubomorni. On u istoj knjizi hvali i veliča imama a'zama više od drugih. Imamov a'zamov otac, Sabit, je posjetio hazreti Aliju. Hazreti Imam je učinio na njega i njegovu djecu hajr i bereket dovu. Dova se ispoljila na imamu a'zamu. Nakon što je bio u sohbetu izvjesnih ashaba kiram, a naročito hazreti Enesa bin Malika, on je bio počašćen da bude jedan od tabi'ina.

[U knjizi **Ulema-ul-muslimin ve vehhabijjun**, koja je 1973. godine izdata na arapskom jeziku u Istanbulu, na šezdeset drugoj stranici se citira dio predgovora knjige **Mizan-ul-kubra** koju je napisao Abdulvehhab Ša'rani. Ovaj citat glasi: "Dok sam pisao knjigu **Edillet-il-mezahib** detaljno sam proučavao idžtihade imama a'zama Ebu Hanife i njegovih studenata. Ja sam vidio da se svaki idžtihad bazira na ajeti kerimu, hadisi šerifu, ili, na vijestima koje nam dolaze od ashaba kiram. Veliki mudžtehidi kao što su imam Malik, imam Ahmed i imam Šafi'i, su puno hvalili imama a'zama. Govor drugih o njemu, povoljan ili nepovoljan, nije bitan, zato što pripadnici maliki, hanbeli, i šafi'i mezheba moraju voljeti i hvaliti one koje je imam njihovog mezheba veličao. Ako ga ne vole, oni ne slijede njihov mezheb. Svakom ko slijedi mezheb je vadžib slijediti njegovog imama i veličati imama a'zama. Jednog dana mi je došao jedan čovjek, dok sam pisao imamovu a'zamovu biografiju, i pokazao komad papira. Na tom papiru je bilo napisano nešto loše o imamu a'zamu. Ja sam mu rekao da je to napisao onaj ko ne razumije imamov a'zamov idžtihad. Taj čovjek mi je tada rekao da je on to

prepisao iz Fahrudinove Razijeve knjige. Ja sam mu rekao da je Fahrudin Razi (preselio na ahiret 606./1209.) u poređenju sa imamom a'zamom kao student. Ili, on je kao seljak u poređenju sultanom, ili, kao zvijezda koja se ne vidi na sunčanom danu. Seljaku je haram optuživati sultana bez dokaza. Isto tako je haram i nama mukallidima ne slagati se sa idžtihadom imama mezheba ili reći nešto neosnovano protiv njega, osim u slučaju da postoji jasan nass (ajeti kerim i hadisi šerif) koji se ne može objasniti. Mukallidu koji nije u stanju da razumije odluku (ahkam) koju je imam a'zam donijeo putem svog idžtihada je vadžib raditi u skladu sa njima sve dok ne postoji suprotan dokaz.

Ebu Muti' je rekao da, dok je on jednom sjedio u gradu Kufi u džami'iji s imamom a'zamom, u džami'iju su ušli Sufjan Sevri, imam Mukatil, Hammad bin Seleme, imam Dža'fer Sadik i još neki alimi rahmetullahi teala alejhim edžma'in. Oni su rekli, 'Mi smo čuli da se ti baviš kijasom u vjerskim poslovima. To će ti puno naškoditi zato što je iblis (šejtan) bio prvi koji se tim bavio.' Imam Ebu Hanife im je odgovarao od sabaha petka pa sve do džum'e namaza. On im je objasnio svoj mezheb. On im je rekao, 'Ja prvo potražim odgovor u Kur'anu kerimu. Ako ga ne mogu naći u njemu ja ga onda potražim u hadisi šerifu. Ako ga ni tamo ne mogu naći ja ga onda potražim u idžmi ashaba kiram. Ako ga ni tamo ne mogu naći ja onda izaberem (terdžih) jedno [od njihovih mišljenja] koje mi se najviše sviđa, od onih stvari u kojima se oni nisu mogli složiti (ihtilaf). Ako ga takođe ni tamo ne mogu naći ja onda upotrijebim kijas'. On je onda potkrijepio svoje izlaganje izvjesnim primjerima. Oni su svi ustali, poljubili imamovu ruku, i rekli mu, 'Ti si gospodar (efendija) alima. Molimo te da nam oprostiš! Mi smo te nehotice uznemirili.' On im je rekao, 'Da Allah dželle-šanuhu oprosti i meni i vama.'

O moj brate! Suzdrži se i ne izražavaj se loše o imamu a'zamu Ebu Hanifi i alimima fikha rahmetullahi teala alejhim edžma'in koji slijede njegov mezheb! Nemoj vjerovati u ono što džahili govore i pišu! Ako budeš slijedio vjerske reformatore koji nemaju pojma o ahvalu, zuhdu, vera'u, obazrivosti, i strogosti u pogledu ibadeta ovoga uzvišenog imama, i kažu, da su njegovi dokazi (delili) slabi (za'if), ti ćeš na kijamet u zajedno sa njima doživjeti propast (felaket). Ako ti proučiš dokaze hanefi mezheba, kao što

sam ih ja proučio, shvatičes̄ da su sve četiri mezheba ispravna (sahih)! Ako hoćeš da jasno vidiš da su četiri mezheba ispravna, kao sunce u podne, čvrsto se uhvati za put ehlullaha (onih koji su na Allahovom dželle-šanuhu putu)! Napreduj putem tesavvufa, i zagarantuj da tvoje znanje (ilm) i ibadet (amel) bude samo radi Allaha dželle-šanuhu. Tada ćeš vidjeti izvor islamskih učenja. Shvatičes̄ da je znanje fikha sve četiri mezheba poniklo, i da se je rasprostranilo, iz jednog te istog izvora, i da nijedan od njih nema u sebi ništa što je izvan granica islama. O, kako su sretni oni koji se propisno i s poštovanjem ponašaju prema imamima mezheba i alimima koji ih slijede! Allah dželle-šanuhu ih je učinio imamima (vodićima) da pokaže Svojim robovima put sreće (se'adeta). Oni su za ljude Allahova dželle-šanuhu najveća blagodat (ihsan). Oni su pioniri puta koji vodi u Džennet."

UPOZORENJE: Abdulvehhab Ša'rani rahmetullahi teala alejh je slijedio šafi'i mezheb. Fahrudin Razi je također bio šafi'ija. Pogledajte kako je on osudio Razija samo zato što se on loše izrazio o imamu a'zamu. Mi predlažemo vjerskim reformatorima – koji nastoje da prevare muslimane govoreći da su se hanefije i šafi'ije međusobno borile i da su unazadile islam – da pažljivo pročitaju gore napisane redove i da se trgnu iz svoje nesvjesnosti (gafleta).]

Ebu Sa'd Muhammed Harezmi rahmetullahi teala alejh, preselio na ahiret 494./1101. g.n.e., je naredio da se na grobu imama a'zama Ebu Hanife napravi turbe i do njega sagradi medresa (vjerska škola). On je bio jedan od vezira seldžučkog sultana Melikšaha. On je u gradu Merv sagradio veliku medresu.

2) Imam Malik bin Enes bin Malik bin Ebi Amir Esbahi rahmetullahi alejh je rođen 90./715. godine u gradu Medini. Tamo je i preselio na ahiret 179./795. godine. On je rekao da je počeo izdavati fetvu kada ga je za to uporno molilo sedamdeset imama. On je rekao, "Ima samo nekoliko hodža od kojih sam učio koji od mene nisu uzimali fetvu." Imam Jafi'i je rekao da cilj ovakve imamove izjave nije da se on hvali. Njen cilj je bio da otkrije Allahovu dželle-šanuhu blagodat (ni'met). Zerkani je ovako napisao u svom komentaru na knjigu **Muvatta**: "Imam Malik je bio

čuveni imam mezheba. On je bio najveći od velikih. On je bio čovjek sa savršenim (kamil) razumom i očiglednom vrlinom. On je bio nasljednik Resulullahovih hadisi šerifa. On je raširio Allahovu dželle-šanuhu vjeru među Njegovim stvorenjima. On je bio u sohbetu (društvu) devet stotina alima i od njih svih je puno dobio. On je sakupio i zabilježio stotinu hiljada hadisa. On je počeo podučavati druge kada mu je bilo sedamnaest godina. Njegovim predavanjima je prisustvovalo više ljudi nego što je prisustvovalo predavanjima njegovog učitelja (hodže). Ljudi su se sakupljali pred njegovim vratima da nauče hadis i fikh. On je morao da zaposli vratara (kapidžiju). Prvo su njegovi studenti puštani da uđu a onda je bilo dozvoljeno i svima drugima da uđu. On je išao u zahod (wc, halu, ćenifu, nužnik, klozet) jednom u tri dana. On je rekao 'Mene je stid da dugo ostanem u klozetu.' Kada je napisao svoju knjigu čiji je naslov **Muvatta** on je počeo da sumnja u svoju čistoću nijjeta (ihlas). On je stavio svoju knjigu u vodu i rekao, 'Ako se pokvasi ne treba mi.' Nijedan dio knjige se nije pokvasio u vodi." Abdurrahman bin Enes je rekao, "Na svijetu ne postoji niko ko je povjerljiviji od Malika u nauci hadisa. Ja nisam vidio nikog mudrijeg od njega. Sufjan Sevri je imam u nauci hadisa. Ali on nije imam u sunnetu. Evza'i je imam u sunnetu ali nije imam u hadisu. Imam Malik je imam i u hadisu i u sunnetu. Jahja bin Sa'id je rekao, "Imam Malik rahime-humallahu teala je Allahovim dželle-šanuhu stvorenjima Njegov očiti dokaz (hudždžet) na zemlji." Imam Šafi'i je rekao, "Gdje god se izučava hadis Malik je kao nebeska zvijezda. Niko ne može biti kao Malik u učenju napamet, razumijevanju, i čuvanju znanja. U znanju o Allahu dželle-šanuhu za mene nije niko povjerljiv (emin) kao Malik. Imam Malik je hudždžet između mene i Allaha dželle-šanuhu. Da nije bilo Malika i Sufjana bin Ujejne iz Hidžaza dosad bi nestalo znanja (iluma)." Kada je Abdullah upitao svoga oca Ahmeda bin Hanbela, "Ko je najučeniji od zahir alima?" Njegov otac mu je odgovorio, "Malik je najučeniji u svakoj grani nauke". Ibni Veheb je rekao, "Da nije bilo Malika i Lejsa vi bi svi postali otpadnici." Kad god je Evza'i čuo imamovo Malikovo ime on bi rekao, "On je alim alima, najveći alim Medine i muftija Haremejna." Sufjan bin Ujejne je, kada je čuo da je imam Malik preselio na ahiret, rekao, "Na ovom svijetu sada više ne postoji niko

kao on. On je bio imam svijeta. On je bio Alim Hidžaza. On je bio hudždžet svoga vremena. On je bio sunce Muhammedovog ummeta. Budimo na njegovom putu.” Ahmed ibni Hanbel je rekao da je imam Malik bio uzvišeniji od Sufjana Sevrija, Lejsa, Hammadda i Evza’ia. Sufjan bin Ufejne je rekao da hadisi šerif **“Kada ljudi hitno trebaju [nekoga] oni neće naći nikog ko je iznad Alima Medine”** označava imama Malika. Imam Malik je rekao da je on svaku noć sanjao Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem. Mus’ab je rekao da je čuo svog oca Abdullaha bin Zubejra da je rekao, “Malik i ja smo bili u Resulullahovom alejhisselam mesdžidu u Medini (Mesdžid–i Nebevi). Neko nam je prišao i upitao nas ko je Ebu Abdullah Malik. Mi smo mu pokazali na njega. Taj čovjek se približio imamu Maliku, zagrlio ga, i poljubio ga u čelo. On je rekao, “Sinoć sam sanjao Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem kako ovdje sjedi. On mi je rekao da mu zovnem Malika. Ti si mu se drščući približio. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je naredio ‘Razrahati se (smiri se) o Eba Abdullah! Sjedi i otvori svoje grudi’. Tvoje grudi su se otvorile. Iz njih je potekao miris koji se svukud raširio.” Imam Malik je zaplakao i rekao da se taj san treba protumačiti kao znanje.

3) Ime imama Šafi’ije rahmetullahi alejh je Muhammed bin Idris bin Abbas bin Osman bin Šafi’i. Njegovi preci idu unazad do Hašima bin Mutaliba bin Abd–i Menafa, koji je njegov osmi djed, čiji je amidža (očev brat), Hašim, jedan od Resulullahovih djedova. Njegov peti djed Saib je bio, u Bitci na Bedru, na strani neprijateljske vojske. On i njegov sin Šafi’i su kasnije postali Sahabe. On se zato zove Šafi’i. Njegova majka je bila šerifa, to jest, ona je potomak hazreti Hasana. On je rođen 150./767. g.n.e. u Gazi. On je preselio 204./820. godine u Egiptu na ahiret. Kada mu je bilo dvije godine odnijeli su ga u Mekku mukerremu gdje je u ranom djetinjstvu, u desetoj godini života, naučio Kur’ani kerim napamet i imamovu Malikovu zbirku hadisa koja se zove **Muvatta**. On je u petnaestoj godini počeo izdavati fetve. On je iste godine otišao u Medinu munevveru. Tamo je dobio od imama Malika znanje i fejz. On je došao 185. godine po Hidžri u Bagdad. Dvije godine kasnije je otišao u Mekku na hadždž. On se 198. godine vratio u Bagdad a 199. smjestio u Egiptat. Poslije njegove smrti je dugo vremena bilo pobornika koji su htjeli da prenesu njegovo tijelo u Bagdad.

Kada su počeli otkopavati grob iz njega se počeo širiti miris mošusa koji je sve prisutne opio. Oni su odustali od daljeg otkopavanja. On je u odnosu na znanje (ilm), amel (ibadet), zuhd (ne dozvoljavanje da dunjaluk zavlada srcem), ma'rifet (znanje o Allahu dželle-šanuhu), zeka (inteligenciju) memoriju (hafiza) i neseb (genealogiju, rodoslov) bio najsuperiorniji od svih imama svoga vremena i onih koji su došli prije njega. Njegov mezheb se nadaleko i naširoko rasprostranio. Svi stanovnici Haremejna i Erd-i Mukaddesa [to jeste, Palestine] su bili šafi'ije. Hadisi šerif, **“Kurejš alim će napuniti svijet znanjem,”** se ispoljio na imamu Šafi'iji. Kada je Abdullah upitao svoga oca Ahmeda bin Hanbela zašto on toliko uči dovu na imama Šafi'iju njegov otac mu je odgovorio, “E moj sine! Imam Šafi'ija je među ljudima kao sunce na nebu. On je lijek dušama.” U ono vrijeme je knjiga **Muvatta** imala u sebi devet hiljada i pet stotina hadisa. Ona je kasnije skraćena na današnji obim i sadrži oko hiljadu i sedam stotina hadisa. On je dobio nadimak **nasir-us-sunne** [pomagač vjere]. Zapanjujuće je da je on za samo četiri godine osnovao mezheb. Napisano je preko četrdeset knjiga u kojima se otkriva njegova biografija i superiornost.

4) Imam Ahmed bin Hanbel Šejbani Meruzi rahmetullahi alejh je rođen u Bagdadu, 164./780. godine gdje je 241./855. i preselio na ahiret. On je bio imam hadisa i fikha. [Na stotinu trideset šestoj stranici prvog poglavlja knjige **Mahzen-ul'ulum** piše da onaj ko zna napamet više od tri stotine hiljada (300.000) hadisi šerifa zajedno sa njihovim svim ravijama (prenosiocima) i senedima (dokazima) se zove **imam hadisa** ili **mudžtehid hadisa**. Danas na svijetu ne postoji ovakav alim islama. Danas je znanje hadisa u rukama nesazrelih osoba i nevažnih ljudi.] On je takođe bio i ekspert u suptilnostima i hakikatu sunneta. On je bio čuven po svom zuhdu (ne dozvoljavanju da dunjaluk zavlada srcem) i vera'u (ne rađenju sumnjivih stvari). On je proputovao, sa namjerom sakupljanja hadisa, Kufu, Basru, Mekku mukerremu, Medinu munevveru, Jemen, Damask i Mesopotamiju. On je naučio od imama Šafi'ije fikha. Imam Šafi'i je od njega naučio hadis. Ibrahim Harbi je rekao, “Ja sam vidio Ahmeda ibni Hanbela. Allah dželle-šanuhu mu je dao svako znanje”. Kutejbe bin Sa'id je rekao, “Da je imam Ahmed živio u vrijeme kada su živjeli

Sevri, Evza'i, Malik, i Lejs bin Sa'd, on bi ih sve prevazišao. On je znao napamet milion hadisa. Imam Šafi'i mu je poslao pismo iz Egipta. On je plakao dok ga je čitao. Kada su ga upitali zašto plače, on je rekao, "On je sanjao Resulullaha koji mu je ovako naredio: "Napiši pismo Ebu Abdullahu Ahmedu bin Hanbelu i poselami ga od mene. Njega će pitati je li Kur'ani kerim stvorenje (mahluk). Reci mu da ne odgovori na to pitanje." Na njegovoj dženazi je bilo osam stotina hiljada ljudi i šezdeset hiljada žena. Na dan njegovog preselenja na ahiret je je prešlo na islam dvadeset hiljada jevreja, kršćana, i obožavalaca vatre (medžusija).

Kako se hvali (medh) u hadisi šerifu, ova četiri imama ehli sunneta su u drugom stoljeću islama najbolja. Svaki od njih je među onim za koje koje ajeti kerim kaže, "**Allah dželle-šanuhu voli one koji ih** [to jest, ashabe kiram] **slijede u dobročinstvu.**" Oni koji u najgorem od svih vremena ne slijede njih, već izvjesne neznalice i nevaljalce, pokazuju nedostatak razuma. Allah dželle-šanuhu je rekao, "**Pokoravajte se Ulul-emru!**" Ulul-emr su alimi ili vlade koje rade po fetvama alima. Slijedenje imama mezheba je vadžib prema objema interpretacijama. Fahrudin Razi je iz ovoga dokumenta (delila) zaključio da je kijas dokument i da je mukallidu vadžib slijediti (taklid činiti) alime. Prema jednoglasnoj saglasnosti alima usula, mukallidi su takođe i oni alimi koji nisu mutlak mudžtehidi. Kako se razumije iz stotinu četrnaestog ajeta sure **Nisa**, odvajanje od jedinstva mudžtehida je haram. Ovdje se završava prijevod odlomka iz knjige **Ešedd-ul-džihad**.

U Husamijevoj knjizi **El-muntehab fi-usul-il-mezheb** je opširno napisano o **idžma'u** i **kijasu**. Ova knjiga je po drugi put priređena za štampanje u Pakistanu zajedno sa svojim komentaron-indeksom pod naslovom **Hami**. Usul alim Muhammed bin Muhammed Husamuddin je preselio na ahiret 644./1246. godine u mjestu Fergane. Molimo vas da takođe pročitate i trideset treći članak.

44- Abdulgani Nablusi^[1] rahmetullahi alejh ovako piše u

---

[1] Abdulgani Nablusi rahmetullahi teala alejh je rođen 1050./1640. godine u Damasku. Preselio je na ahiret 1143./1731. On je u Damasku. On je bio duboko, duboko, učen alim u nauci fikha, tefsira, hadisa, i tesavuffa.

prvom dijelu trećeg poglavlja svoje knjige **Hadikat-un-nedijje**:

“Ajeti kerim kaže, ‘Allah dželle-šanuhu želi da olakša Svojim robovima. On ne želi da im oteža.’ Hadisi šerif kaže, ‘Kakogod Allah dželle-šanuhu voli da radimo azimete On isto tako voli da radimo i ruhsate.’ Drugim riječima, Allah dželle-šanuhu voli kada mi upotrebljavamo olakšice (ruhsate) koje nam je On dozvolio. Ali, mi ovo ne smijemo pogrešno shvatiti. Imam Munavi je ovako napisao u svom komentaru na knjigu **Džami’us sagir**, ‘Nama nije dozvoljeno isakupljati olakšice (ruhsate) mezheba i od njih praviti novi mezheb. Ovako raditi znači izaći iz islama.’ Ibn Abdisselam je rekao da je dozvoljeno ako se nećemo odvojiti od islama. Imam Subki rahmetullahi alejh je rekao, ‘Kada postoji nužda (ihtijać) i jaka potreba (zaruret) nama je dozvoljeno je preći u drugi mezheb koji nam je lakše slijediti. Ali, mi ovo se ne smije činiti bez velike potrebe (zarureta) pošto u tom slučaju prelazak nije sa namjerom sačuvamo našu vjeru već zbog nas samih. Nije dozvoljeno često mijenjati mezheb.’ Ja sam u mojoj knjizi **Hulasat-ut-tahkik fi-bejan-i hukm-it-taklid vet-telifik** detaljno objasnio kako se slijedi mezheb^[1].

Nije dozvoljeno činiti **hile-i šer’ijje**, to jest, praviti od halala haram i obratno. To znači, hile-i šer’ijje je olakšica (ruhsat) koju Allah dželle-šanuhu ne voli. Ovakva hila je **hile-i batila**. Ibn-ul-lzz piše u objašnjenju slijedenja (taklid) drugog mezheba, ‘Hile-i šer’ijje se ne smije upotrebljavati kao način za ispunjavanje naših želja pošto to znači da slijedimo naše želje bez razumijevanja riječi imama mezheba ili poznavanja hile-i šer’ijje.’ Očigledno je da mukallidi ne znaju šta je hile-i šer’ijje. Oni po svom ćejfu upotrebljavaju riječ hile – koju su čuli od mezheb imama. Imam a’zam Ebu Hanife je rekao da treba kazniti muftije koje podučavaju hile-i šer’ijje. [**Hile-i šer’ijje** znači uraditi nešto u skladu sa manje poznatim pravilima islama kada tu istu stvar ne možemo uraditi u skladu sa dobro poznatim pravilima. Molimo čitaoca da za detaljnije objašnjenje o ovom predmetu pogleda knjigu **El-Besair**

---

[1] Izdavačka kuća Hakikat Kitabevi, Istanbul, 1974. godine, fotografska reprodukcija drugog izdanja na arapskom jeziku.

limunkiri-t-tevessul-i bi-ehlil-mekabir i šesti dio knjige Fetavel-Hindijje.]

Ruhsati (olakšice ili olakšanja) koje Allah dželle-šanuhu voli su one olakšice koje je On dozvolio onim koji su, dok izvršavaju Njegova naređenja, zapali u veliku nevolju (zaruret). Nije dozvoljeno izbjegavati naređenja, ili tražiti olakšice koje su u skladu sa našom logikom i razumijevanjem. Nedžmuddin Gazzi rahmetullahi alejh je ovako napisao u njegovoj knjizi **Husn-ut-tenebbuh**, 'Šejtan nam ne dozvoljava da radimo olakšanja koja nam je Allah dželle-šanuhu dozvolio. Na primjer, on nam ne dozvoljava da potaremo mesh po mestvama. On nas podstiče da peremo noge. Čovjek treba raditi po olakšicama ali ne smije stalno istraživati olakšice mezheba zato što je iskupljanje olakšica mezheba haram. . raditi po ruhsatu. Ali, mi ne smijemo stalno istraživati ruhsate mezheba zato što je sastavljanje olakšica mezheba haram. To je šejtanski put.'

Većina Selefi salihina (muslimana prva dva stoljeća po islamu) je podnosila nepogodnosti. Oni nisu tražili olakšice za svoj ibadet. Ti ne moraš raditi tako. Ti možeš krenuti putem olakšica (ruhsata) koji je jasno pokazan u Kur'ani kerimu i hadisi šerifu! Ali, nemoj klevetati ove velikane islama! Oni su bili daleko i učeniji i inteligentniji od tebe. Ti ne znaš ono što su oni znali. Ne petljaj se i ne slijedi stvari koje ne poznaješ ili ne razumiješ. Ne suprotstavljaj se ovim velikanima oslanjajući se na ono što si ti shvatio iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa! Oni su razumjeli Kur'an-i kerim i hadisi šerif bolje od tebe. Pošto su oni živjeli u vrijeme koje je bliže Resulullahovom sallallahu alejhi ve sellem vremenu, njihov razum je bio puno bolje osvijetljen ma'rifetullahom (znanjem o Allahu dželle-šanuhu) od tvoga; pošto su potpuno zagnjurili, i čvrsto se uhvatili za sunnet, i pošto je njihov ihlas (rađenje nečega samo radi Allahovog dželle-šanuhu zadovoljstva i ljubavi), iman (vjerovanje), tevhid (vjerovanje da je Allah dželle-šanuhu jedan i sam) i zuhd (ne dozvoliti da dunjaluk zavlada srcem) bio puno veći od tvog, oni su znali puno više od tebe i sličnih tebi. O bjedniče na vjerskom položaju! Ti danonoćno razmišljaš i slijediš želje svoga stomaka i nefs. Ti si napabirčio malo vjerskog znanja da bi zadovoljio ove svoje želje. Ti se oslanjaš na svoje površno znanje i misliš da si nekakav

autoritet u islamu? Ti hoćeš da se takmičiš sa Selefi salihinima rahmetullahi teala alejhim edžma'in? Nemoj da klevećeš ove velikane islama koji su proveli svoj sav život u učenju i podučavanju islama, i koji su čistili svoja srca dobrim djelima, i koji su se striktno suzdržavali od svega onoga što je sumnjivo (mutešabihat) samo da bi izbjegli haram i jeli halal! Oni su daleko uzvišeniji od tebe. Ti si sličan vrabcu koji hoće da se nadmeće u jelu i piću sa sokolom. Sav rijazet, ibadet, idžtihad, i riječi ovih velikana, je u skladu sa Kur'ani kerimom i hadisi šerifom. Selefi salihin su muslimanima izdavali fetve koje pokazuju olakšice (ruhsat) a sami su sobom radili djela na teži način (azimetom).

Sljedbenikova vjera (mukallidov iman) je i dalje ispravan (sahih) bez obzira što je on napustio istidalal (rezonovanje, ubjeđivanje razumnim dokazima) i što je silnik i grešnik (asija i fasik). Alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in su tako rekli. Drugim riječima, onaj ko vjeruje bez razmišljanja, ili, onaj ko vjeruje bez razumijevanja, nakon što je od nekog naučio, je mu'min i musliman. Kerameti evlija su istina (hak). Evlije imaju keramet i kada su mrtve isto onako kao što su ga imale kada su bile žive. Keramet hazreti Merjeme, ashaba Kehf, i Asafa bin Berhijaa, Sulejmanovog alejhisselam vezira, su nam otkriveni u Kur'ani kerimu. Keramet je nešto što se dešava alimima ehli sunneta, što se ne može razumom i naukom objasniti. Pošto se kerameti ne dešavaju onim oni koji nisu pripadnici ehli sunneta (tj. pošto oni koji nisu ehli sunnet nemaju keramete) nijedna od sedamdeset dvije otpadničke grupe ne vjeruje u njih.

Mudžtehid ne griješi kada traži i odabire izvjesni ajeti kerim i hadisi šerif kao dokaz (delil). Ali, on može pogriješiti kada izvodi propise iz dokaza (delila) koji je pronašao. Prema tome, mudžtehid koji nije pogriješio će dobiti deset sevaba dok će onaj koji je pogriješio dobiti samo jedan sevab (nagradu na ahiretu). Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je ovako naredio Amru ibni Asu radijallahu teala anh o onom što ne može da nađe u Nassu (to jest Kur'ani kerimu i hadisi šerifu) **'Ti sam sobom izvedi propis (hukm)! Ako ne pogriješiš dobićeš deset sevaba, ako pogriješiš dobićeš jedan.'** Jedan sevab (ahiretska nagrada) se ne dobija za marljiv rad idžtihad

već za pun pogodak u pronalaženju dokumenta (delila). Ako mudžtehid takođe pogriješi i u pronalaženju dokumenta (delila) on neće dobiti nijedan sevab. Ali oni koji slijede taj idžtihad neće biti kažnjeni (tj. neće biti u azabu). Kod Allaha dželle-šanuhu je od raznih idžtihada [po izvjesnom pitanju] samo jedan idžtihad tačan (hak). Drugi idžtihadi nisu tačni. Prema alimima grupe (firke) mu'tezile mudžtehid ne može nikada pogriješiti. Po njima se samo mijenja ono što je istina (hak). Idžtihad je detaljno objašnjen u knjizi **Mir'at-ul-usul**. Ova knjiga je komentar na knjigu **Mirkat-ul-vusul**. Molla Husrev je napisao i knjigu i njeno objašnjenje.

Hadisi šerif kaže da će se laži i klevete povećati poslije trećeg stoljeća [islama]. Vjerske inovacije (bid'ati) i zablude (dalaleti) će se povećati. Broj onih koji će u temeljima vjerovanja (i'tikadu) i amelu (ibadetu) skrenuti sa puta selefi salihina će se povećati. Alimi fikha i učenici na putu tesavvufa rahmetullahi teala alejhim edžma'in – koji se čvrsto drže Kitaba, Sunneta, i idžma'a selefi slihina – će biti spašeni. Ostali će se strovaliti u propast (felaket). Alima fikha i eksperata (mutehassisi) tesavvufa će biti do kijameta. Jedino što mi nećemo zasigurno znati ko su oni. Ali, oni, koje muslimani jednoglasno odobre, će biti poznati.

Svakom pojedinačnom muslimanu je naređeno (je farz-i ajn) da iz **ilmihala** nauči mezheb koji slijedi. Allah dželle-šanuhu kaže, **'Učite pitajući one koji znaju!'** To znači da oni koji ne znaju moraju da uče ili od alima ili iz njihovih knjiga. Zato hadisi šerif kaže, **'Izučavati znanje (ilum) je farz i čovjeku i ženi.'** Ova naređenja nam pokazuju da moramo iz ilmihala učiti učenja koja moramo i tijelom i srcem izvršavati i da ne smijemo vjerovati u ono što govore i pišu neuki vjerski ljudi i nemezheblije [a naročito vjerski reformatori].

Kako su alimi pravoga puta jednoglasno izjavili, svakom pojedinom muslimanu je naređeno (je farz-i ajn) da ukratko naučiti osnove vjerovanja ehli sunneta (i'tikad) i da u potpunosti nauči farzove i hame koji se odnose na svakodnevni život i ibadet. Ako ih oni ne nauče iz ilmihala oni će postati **bid'at sahibije**, to jest otpadnici ili **mulhidi**, to jest kafiri. Naučiti više od ovoga je farzi kifaje (to jest

farz makar jednom muslimanu). Na primjer, dvanaest osnovnih grana arapskog jezika, tefsir, hadisi šerif, prirodne (i društvene) nauke, medicinu, matematiku. Ako neko u gradu uradi farz–i kifaje ostalim stanovnicima grada to više nije farz već mustehab. Imati knjige fikha u gradu je isto kao i imati alime islama u gradu. U takvom gradu je svakome mustehab – a ne farz – da nauči tefsir i hadis više nego što je potrebno. Istraživanje dokaza propisa (delila ahkama), ili njihovo izučavanje, nije nikada nikome farz. To je alimima svakog vremena mustehab.” Ovdje se završava prijevod citata iz prvog dijela trećeg poglavlja Abdulkanijeve Nablusijeve rahmetullahi alejh knjige **Hadikat–un–nedijje**.

45– Neprijatelji vjere su još od vremena Ashabi kiram, da bi iznutra razorili islam, zavodili muslimane na taj način što su predstavljali sebe kao vjerske ljude. Ovakav neprijatelj islama, koji (se prurušava u vjerskog čovjeka i nanosi štetu islamu tj.) radi pod maskom vjerskog čovjeka, se zove **zindik**, ili **vjerski reformator**, ili **nadrinaučnik**. Ovakvi ljudi (i njihovi agenti) su uspijevali u svakom vijeku da zavedu neuke i da ih izvedu iz islama. Pa ipak, oni nisu bili u stanju da oštete islam per se, pošto je u svakom stoljeću bilo puno alima fikha i velikana tesavvufa koji su svojim predavanjima i člancima upozorili muslimane i spriječili njihovo (djelovanje i) zavodenje. Neprijatelji vjere su danas, kada se broj alima smanjio, ugrabili priliku. Oni predstavljaju sebe kao vjerske ljude i napadaju na islam. Muslimani moraju biti u stanju da otkriju ove podle neprijatelje islama (i njihove agente). Oni moraju pronaći, pročitati, i naučiti knjige alima ehli sunneta. Hazreti Muhammed Ma’sum Faruki Serhendi kaddesallahu teala sirrehul’aziz ovako opisuje alima islama u svojoj knjizi **Mektubat** [stotinu deseto pismo, drugi tom].

DRUGI TOM, 110. PISMO

“Nemoj se družiti ni sa kim ko ne slijedi islam, niti sa licemjerom [bid’at sahibijom (otpadnikom) i fasikom (grešnikom)]! Dobro se čuvaj vjerskih ljudi koji krivo vjeruju – inovatora (bid’at sahibija)! Jahja bin Muaz Razi kuddise sirruh je rekao, ‘Čuvaj se tri vrste ljudi. Ne družiti se sa njima.’ Tri vrste ljudi o kojima on govori su: vjerski čovjek koji krivo vjeruje i koji je gafil (koji se o sebi zabavio i koji

je zaboravio na Allaha dželle-šanuhu); hafiz koji se ulizuje bogatima; i derviš (sufija, tarikatdžija) koji nema pojma o vjeri. Mi moramo držati što veće odstojanje od onog ko ne slijedi Resulullahov sallallahu alejhi ve sellem sunnet (što znači, da se ne drži čvrsto islama) a predstavlja se kao vjerski čovjek. Mi ne smijemo kupovati i čitati njegove knjige. Mi čak ne smijemo ni biti ondje gdje je on prisutan. Odobriti mu samo malo će potpuno uništiti našu vjeru. Takav čovjek nije autoritet u islamu već podli neprijatelj islama. On će ti pokvariti tvoju vjeru i iman. On je štetniji od šejtana. Iako njegove riječi mogu biti slatke i ubjedljive, i iako se on može predstaviti kao neko ko ne voli ovaj svijet, ti od njega trebaš da bježiš kao od bijesne životinje. Alim islama Džunejd Bagdadi kuddise sirruh je rekao, 'Postoji samo jedan put koji će nas odvesti u vječnu sreću (se'adet-i ebedijje). On je u Resulullahovom izunu (dozvoli, dopuštenju, pristanku).' On je jednom rekao, 'Nemoj slijediti vjerskog čovjeka koji ne čita tefsire koje su napisali alimi ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in ili koji ne slijedi put koji nam pokazuje hadisi šerif zato što alim islama mora da bude na putu Kur'ani kerima i hadisi šerifa!' On je jednom rekao, 'Selefi salihin su bili na ispravnom putu. Oni su bili iskreni (sadiq). Oni su stekli Allahovu dželle-šanuhu ljubav i zadovoljstvo (rizaluk). Njihov put je bio put Kur'ani kerima i hadisi šerifa. Oni su se čvrsto držali pravog puta.'

[Kako se iz ovoga dade razumjeti Resulullahov put je put Selefi salihina. Selefi salihini su muslimani prva dva stoljeća islama. Dakle, Selefi salihin se sastoje od svih ashaba kiram i velikana među tabi'inima i tebe'-i tabi'inima. Imami četiri mezheba su bili među ovim velikanima. Prema tome, Resulullahov put je objašnjen u knjigama fikha, akaida, i tesavvufa četiri mezheba. To je poznato **šerijatsko znanje**. Ovaj put se zove **put ehli sunneta**. Dakle, onaj ko odbije knjige fikha četiri mezheba odbija šerijat. Svi alimi ehli sunneta su jednoglasno tako rekli. Tahtavi nam je jasno prenijeo ovu jednoglasnost u svom objašnjenju poglavlja zebajih u knjizi **Durr-ul-muhtar**.]

Velikani tesavvufa i alimi fikha su u svakom stoljeću bili na putu Selefi salihina, to jest, na putu alima ehli sunneta. Oni su se svi čvrsto držali islama. Oni su bili Resulullahovi sallallahu alejhi ve sellem časni nasljednici. Oni, u svojim

riječima, poslovima i ponašanju (ahlaku) nisu skrenuli ni za dlaku od islama.

Ja ovo namjerno često ponavljam da ti ne bi pomislio da su oni, koji su nemarni u slijeđenju Resulullaha, šerijata, to jest oni koji su skrenuli sa njegovog svijetlog (nurli) puta, vjerski ljudi i autoriteti u vjerskim pitanjima! Nemoj vjerovati njihovim lažnim riječima i vatrenim pisanjima! Jevreji i hrišćani i indijski kafiri, budisti i brahmani, takođe upotrebljavaju slatke i uzbudljive riječi i sofizme i reklamiraju da su na pravnom putu, i pozivaju narod na put dobročinstva i sreće. Ebu Amr bin Nedžid je rekao, 'Svako znanje po kom se ne živi donosi njegovom posjedniku više štete nego koristi.' Islam je put koji donosi svaku sreću. Put spasa je u okviru Resulullahovog izuna (dozvole, dopuštenja, pristanka). Poslušnost Resulullahu sallallahu alejhi ve sellem je znak koji pokazuje istinu (hak) i neistinu (batil). Nijedna riječ, koja nije u skladu sa vjerom, to jest šerijatom, nema vrijednosti. Harika (natprirodno čudo) nastaje kao rezultat gladovanja (rijazeta). Ona nije specifična samo za muslimane. Abdullah ibni Mubarek rahmetullahi alejh je rekao, 'Ko je nemaran prema mustehebu ne može raditi sunnet. Nemarnost prema sunnetu otežava izvršavanje farza. Ko je nemaran prema farzu ne može dobiti ma'rifet i Allahovo dželle-šanuhu zadovoljstvo (riza).' Zato hadisi šerif kaže, **'Činjenje grijeha će odvesti čovjeka u kufr.'** Ebu Sa'id Ebulhajr je jedan od velikih evlija. On je preselio na ahiret 440./1049. godine. Njemu je neko jednom rekao, 'Taj i taj hoda po vodi.' Onda ga je upitao, 'Šta bi ti o tome rekao?' Ebu Sa'id Ebulhajr mu je odgovorio, 'Hodanje po vodi je bezvrijedno. I patke plivaju po vodi.' Kada mu je ta osoba opet rekla, 'Taj i taj leti u zraku,' on je odgovorio, 'I muhe lete. On ima vrijednost muhe.' Kada su mu rekli, 'Taj i taj ide u treptaju oka iz grada u grad,' on je odgovorio, 'I šejtan ide sa istoka na zapad u jednom trenu. U našoj vjeri su ovakve stvari bezvrijedne. Muževna osoba živi među svijetom, ide u kupovinu, ženi se, ali, ne zaboravlja Allaha dželle-šanuhu ni za sekundu.' Kada su upitali velikana, Evliju, Ebu Ali Rodbarija (preselio na ahiret u Egiptu 321./933. g.n.e.), učenika Džunejd-i Bagdadija, 'Šta bi ti rekao o jednom vjerskom čovjeku koji sluša muziku [ili, druži se sa ženama i djevojkama koje mu nisu mahrem (koje po šeri'atu može

oženiti) i koji dozvoljava svojoj ženi i kćerki da izlaze napolje, nepokrivene, po propisima islama] i koji kaže da je njegovo srce čisto i da je samo srce važno?’ On je odgovorio, ‘Njegovo mjesto je u Džehennem.’ Ebu Sulejman–i Darani, koji je živio u selu zvanom Darja kod Damaska, i tamo 205./820. g.n.e. preselio na ahiret, je rekao, ‘Ja moje namjere (nijjet) prvo uporedim sa Kitabom i Sunnetom. Ja onda uradim one, koji su u skladu sa ova dva pravedna (adil) dokumenta.’ Hadisi šerif glasi, **‘Bid’at sahibije (inovatori, otpadnici) će otići u džehennem.’** Jedan drugi hadisi šerif kaže, **‘Šejtan čini da onaj ko izmisli bid’at i radi ga puno ibadeti. On mu dadne da puno plače.’** Jedan drugi hadisi šerif kaže, **‘Allah dželle–šanuhu ne prima od onog ko radi bid’at postove, namaze, hadždževe, umre, džihade, farzove i nafila ibadete. Takva osoba lako izlazi iz islama.’** [Ovi hadisi šerifi proriču da će se u vjeri pojaviti vjerski ljudi koji će uvesti u vjeru reforme i promjene, kao na primjer, upotrebu radija, pojačala, i zvučnika u namazu i za učenje ezana, ili, kandilje (svjetlo) za označavanje namaskog vremena sa minareta.] Šejh ibni Ebi Bekr Muhammed Endulusi je živio u Egiptu. On je 734./1334. godine ovako napisao u svojoj knjizi **Me’aridž–ul–hidaje**, ‘Nauči ispravno i radi ispravno! Kod savršenog čovjeka (insan–i kamil) je svaki posao, svaka misao, svaka riječ, i svako ponašanje (ahlak), u savršenom skladu sa Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem. Jer, samo ćemo slijedeći njega dobiti svaku sreću (se’adet). Slijediti njega znači čvrsto se držati za islam.’

Kako ćemo slijediti Resulullahu sallallahu alejhi ve sellem? Ja ću ovdje navesti nekoliko važnih činjenica.

Mi se trebamo odmah, čim uradimo grijeh (džunah), pokajati (učiniti tevbe). Za grijeh koje smo učinili javno se trebamo javno pokajati. Pokajanje za tajno učinjen grijeh treba da bude u tajnosti. Mi ne smijemo odugovlačiti sa pokajanjem. **Kiramen katibin** melec ne zapisuju odmah grijeh. Ako se pokajemo odmah za učinjeni grijeh taj grijeh neće nikada biti zapisan. Oni će ga zapisati samo onda ako se za njega nismo pokajali. Dža’fer bin Sinan kuddise sirruh je rekao, ‘Ne pokajati se za grijeh je gore nego učiniti grijeh.’ Ko se nije pokajao na licu mjesta treba da to učiniti prije smrti. Vera’ i takva se ne smije zanemarivati. **Takva** znači ne raditi nešto za što jasno znamo da je haram. **Vera’**

znači ne raditi sumnjive stvari (mutešabihat). Izbjegavanje nečega što je zabranjeno je korisnije nego izvršavati naređenja (farzove). Velikani islama su rekli, 'I dobar i loš mogu uraditi dobro. Ali, samo iskreni (siddici), dobri, izbjegavaju grijeh.' Hazreti Ma'ruf Kerhi je rekao, 'Dobro se pazi i ne gledaj u žene koje ti nisu mahrem! Nemoj gledati čak ni u ovcu!' [Hazreti Ma'ruf-i Kerhi bio sin jednog hrišćanina koji se zvao Firuz. Njega je imam Ali Riza oslobodio iz ropstva. On (hazreti Ma'ruf Kerhi) je bio Sirri Sekatijev učitelj (hodža). A Sirri je bio Džunejdov Bagdadijev hodža rahmetullahi teala alejhim edžma'in. Hazreti Ma'ruf-i Kerhi je preselio na ahiret 200./815. g.n.e. u Bagdadu.] Hadisi šerif kaže, **'Na Sudnjem danu (kijamatskom danu) će posjednici vera'a i zuhda biti u Allahovoj dželle-šanuhu prisutnosti.'** Hadisi šerif opet kaže, **'Namaz onog ko je posjednik vera'a je kabul (primljen, uslišan).'** **'Biti zajedno sa posjednikom vera'a je ibadet. Razgovor sa njim nam donosi sevab kao da dijelimo sadaku.'** Nemoj raditi ništa što će izazvati da ti srce zadrhti! Nemoj slijedi svoj nefs! U sumnjivim poslovima se konsultuj sa svojim srcem! Hadisi šerif kaže, **'Svaki rad koji smiruje nefs i razgaljuje srce je dobar. Svaki posao koji pobuđuje nefs i uzbuđuje srce je grijeh.'** Jedan drugi hadisi šerif kaže, **'Sve što je halal je jasno. Isto tako je jasno i sve što je haram. Čuvajte se sumnjivih stvari. Radite ono za što znate da nije sumnjivo!'** Ovaj hadisi šerif nam pokazuje da ne trebamo raditi nešto što je sumnjivo i što uzbuđuje srce. Dozvoljeno je uraditi nešto za što nema sumnje. Jedan drugi hadisi šerif kaže, **'Ono što je Allah dželle-šanuhu učinio halalom u Kur'ani kerimu je halal. On će oprostiti ono za što nije rečeno u Kur'ani kerimu.'** Kada se suočimo sa nečim sumnjivim stvari mi trebamo staviti našu ruku na srce. Ako srce ne zadrhti mi je trebamo uraditi. Ako zadrhti mi je ne trebamo uraditi. Hadisi šerif kaže, **'Stavite ruku na prsa! Ako je nešto halal srce će biti mirno. Ono će zadrhtati na ono što je haram. Ako u nešto sumnjate nemojte to raditi (Ono u što sumnjate ne radite)! Nemojte raditi čak i ako vjerski ljudi po tom pitanju izdaju fetvu!'** Onaj ko vjeruje (ima iman) odustaje i od malog grijeha sa ciljem da ne zapadne u veliki grijeh.

Mi trebamo smatrati da su naša sva djela i naši svi

ibadeti manjkavi (nedovoljni). Mi trebamo misliti da mi nismo bili u stanju ispravno izvršiti Allahova dželle-šanuhu naređenja. Ebu Muhammed Abdullah bin Menazil kuddise sirruh je rekao, 'Allah dželle-šanuhu je naredio razne ibadete. On je naredio strpljenje, iskrenost (sidk), namaz, post, i istigfar (traženje Allahovog dželle-šanuhu oprosta za grijeh) koji činimo neposredno pred zorom. On je stavio istigfar na zadnje mjesto. Prema tome, ljudima je postalo neophodno da smatraju sve svoje ibadete i dobra djela kao manjkave i defektne i da za njih traže oprost (afv i magfired).' Abdullahov Menzailov učitelj (muršid) je bio Hamdun Kessar. Hamdun Kesar je preselio 271./884. godine na ahiret u Nišapur. Dža'fer bin Sinan kuddise sirruh je rekao, 'Ako oni koji ibadete i rade dobra djela misle da su bolji od grešnika, to je gore od grešnikovih grijeha.' Jednom je Ali Murte'iš kuddise sirruh prekinuo svoj i'tikaf poslije dvadesetog dana Ramazan-i šerifa i izašao iz džamije. Kada su ga upitali zašto je izašao iz džamije on je rekao, 'Ne mogu više da izdržim da slušam hafize kako melodično (s tegannijom) uče Kur'ani kerim i kako se time hvale.'

Mi trebamo raditi na tome da zaradimo halal poslom nafaku za nas i za našu familiju. Za to nam trebaju trgovine i zanati. Selefi salihini rahmetullahi teala alejhim edžma'in su uvijek tako radili i zarađivali. Ima puno hadisi šerifa koji nam objašnjavaju nagrade (sevabe) halal zarade. Jednom su upitali hazreti Muhammeda bin Salima, 'Hoćemo li raditi i zarađivati ili ibadetiti i imati tevekkul (uzdati se) u Allaha dželle-šanuhu?' On im je odgovorio, 'Tevekkul (uzdanje u Allaha dželle-šanuhu) je Resulullahovo stanje (hal). Zarađivanje radom je njegov sallallahu alejhi ve sellem sunnet. Vi trebate i raditi i imati tevekkul.' Ebu Muhammed bin Menazil je rekao, 'Puno je korisnije raditi i imati tevekkul nego zatvoriti se i ibadetiti.'

Mi trebamo umjereno jesti. Mi ne trebamo jesti toliko da postanemo tromi. Niti smijemo jesti tako malo da nam to koči naš ibadet. Šah-i Nakšibend kuddise sirruh, jedan od najvećih evlija, je rekao, 'Jedi dobro i radi dobro!' Ukratko, sve što pomaže ibadet i dobročinstvo je dobro i mubarek. Sve što ih smanjuje je zabranjeno. Mi trebamo za naše svako dobro djelo provjeriti naš nijjet. Ako nam nijjet nije dobar mi ga ne trebamo uraditi.

Mi trebamo izbjegavati (uzla) one koji rade bid'ate i grijeha i ne slijede islam. Drugim riječima, mi se sa ovakvim ljudima se ne trebamo prijateljski i družiti. Hadisi šerif kaže, **'Hikmet (mudrost) je sastavljen od deset dijelova. Devet dijelova je uzlet a jedan je povučenosť.'** Sa takvim ljudima se trebamo sastati samo onda kada za to postoji potreba. Mi trebamo provoditi naše vrijeme u radu, zikru, fikru (razmišljanju) i ibadetu. Vrijeme za razonodu je poslije smrti. Mi se trebamo prijateljski i družiti sa dobrim (salih) i čistim muslimanima, rahmetullahi teala alejhim edžma'in, biti im od koristi, i okoristiti se njima. Mi ne bi trebali trošiti naše vrijeme na beskorisne i nepotrebne riječi. [Mi ne smijemo čitati štetne knjige i novine, slušati takve radio programe i gledati takve televizijske emisije. Knjige, novine, i radio i televizijski programi neprijatelja islama nastoje da podmuklo i lukavo iskorijene islam. Oni već dugo kuju planove kako da napravit i omladinu ireligioznom i nemoralnom. Mi ne smijemo dopustiti da zapadnemo u njihove zamke.]

Mi trebamo biti prema svakom nasmijani bez obzira bio on dobar ili loš. [Mi ne smijemo izazivati smutnju (fitnu). Isto tako ne smijemo ni praviti od ljudi neprijatelje. Mi trebamo slijediti riječi hafiza Širazija koje glase, 'Reci prijateljima istinu a neprijatelje manipuliši nasmijanim licem i slatkorječivošću.'] Mi trebamo oprostiti onim koji od nas traže da im oprostimo. Mi se trebamo prema svakom blago ophoditi. Mi se trebamo sa svakim slagati. Mi ne trebamo ni s kim raspravljati. Mi se trebamo svakom obraćati blago a ne grubo. Šejh Abdullah Bajal kuddise sirruh je rekao, 'Tesavvuf ne znači klanjati namaz, postiti, i ibadetiti po noći. To je dužnost svakog živog bića i roba. Tesavvuf znači ne uvrijediti nikoga. Onaj ko ovo uspije je postigao cilj.' Jednom su upitali Muhammeda bin Salima, rahmetullahi teala alejhim edžma'in, šta razlikuje evliju od običnog naroda. On je odgovorio, 'On se razlikuje po blagim riječima, lijepom ponašanju, mnogim uslugama, on se uvijek slaže sa svakim, oprašta onim koji od njega traže oprost i svakoga sažaljeva (merhametli je).' Ebu Abdullah Ahmed Makkari je rekao, 'Futuvvet znači činiti uslugu onom ko nas je uvrijedio, dati poklon onom koga ne volimo, i biti veseo prema onom ko je dosadan.'

Mi trebamo malo govoriti, malo spavati, malo se smijati.

Veliki smijeh doprinosi da srce pocrni. Mi trebamo raditi ali trebamo samo od Allaha dželle-šanuhu očekivati nagradu. Mi trebamo sa zadovoljstvom izvršavati Njegova naređenja. Ako se budemo uzdali samo u Allaha dželle-šanuhu On će nam dati sve što poželimo. Hadisi šerif kaže, **'Allah dželle-šanuhu ispunjava svaku želju onog ko se samo u Njega uzda. On daje da mu drugi pomažu.'** Jahja bin Mu'az Razi rahmetullahi teala alejh, koji je preselio 258./872. godine na ahiret u Nišapuru, je rekao, 'Drugi će te voljeti proporcionalno onoliko koliko ti voliš Allaha dželle-šanuhu. Koliko se ti plašiš Allaha dželle-šanuhu toliko će se i drugi tebe plašiti. Koliko ibadetiš Allaha dželle-šanuhu proporcionalno toliko će i tebi drugi pomagati.' Ne leti za svojim koristima! Ebu Muhammed Abdullah Raši rahmetullahi teala alejh je preselio 367./978. godine na ahiret u Bagdadu. On je rekao, 'Najveća zavjesa između Allaha dželle-šanuhu i čovjeka je to što on uzima u obzir sebe (svoj nefis) i što se uzda u roba koji je nemoćan kao i on. Mi trebamo razmišljati kako da se dodvorimo Allahu dželle-šanuhu a ne ljudima.' Mi se trebamo obraćati našim ženama i djeci slatkim riječima i vesela lica. Mi trebamo biti sa njima onoliko koliko je njihov hak (pravo, dug). Mi se ne smijemo biti za njih toliko vezati da nas oni udalje od Allaha dželle-šanuhu.

U vjerskim stvarima se ne smijemo konsultovati sa neukim (džahil) i grešnim (fasik) vjerskim ljudima. Mi se ne trebamo družiti sa onim koji vole dunjaluk. Mi se trebamo u svemu što radimo suzdržavati od bid'ata i slijediti sunnet. Mi ne trebamo kada smo veseli prelaziti granice islama. Niti se smijemo prestati, kada smo u nevolji, uzdati u Allahovu dželle-šanuhu pomoć. Mi ne smijemo zaboraviti da je u svakoj tegobi olakšanje. Naš stav se ne smije u promijeniti veselju i nevolji. Mi moramo biti u istom stanju (halu) i u izobilju i u oskudici. U stvari, mi bi se trebali osjećati udobnije u oskudici nego u izobilju. Promjena događaja ne treba u nama izazvati nikakvu promjenu.

Mi trebamo da gledamo naše mane umjesto da gledamo mane drugih. Mi ne trebamo smatrati sebe boljim ni od jednog muslimana. Mi trebamo smatrati da je svaki musliman bolji od nas. Kada se sretne sa muslimanom mi trebamo vjerovati da je moguće da je naša sreća ovisna o njegovoj dovi. Mi trebamo biti kao sluge prema onim koji

imaju na nas hak (pravo). Hadisi šerif kaže, **‘Ako musliman radi tri stvari on ima savršen (kamil) iman. Ako služi svoju familiju, sjedi zajedno sa siromasima [ne sa prosijacima!] i jede zajedno sa svojim robovima.’** U Kur’ani kerimu se kaže da su ove tri stvari znaci pravog vjernika (mu’mina). Mi trebamo naučiti stanja (halove) Selefi salihina i nastojati da budemo kao oni. Mi ne trebamo ni o kom loše govoriti u njihovoj odsutnosti (ogovarati, gibetiti). Mi trebamo spriječiti svakoga ko nekoga ogovara. [Reći nešto o nekom dok je odsutan što će ga kada to čuje uvrijediti se zove **gibet** čak i ako smo rekli istinu. Ako je ono što smo rekli laž to se onda zove kleveta (**iftira**). Oboje su teški grijesi.] Mi se trebamo navikavati da činimo emr-i ma’ruf i nehj-i anilmunker^[1]. Neko je upitao Muhammeda bin Aljan’a rahmetullahi teala alejh, ‘Kako ćemo razumjeti je li Allah dželle-šanuhu zadovoljan sa nama’. On je rekao, ‘Razumjećemo kada nam ta’at (djela koja Allah dželle-šanuhu voli) postane sladak a grijeseenje gorko.’ Ne smijemo biti škrti iz straha da ćemo osiromašiti. Šejtan vara ljude i govori im da će postati siromasi i navodi ih na blud. Hadisi šerif kaže, **‘Onaj ko ima puno čeljadi a malo rizka (hrane) i ko lijepo klanja namaz i ne ogovara (gibeti) muslimane će biti sa mnom na Sudnjem (Kijametskom) danu.’**” Ovdje se zavržava prijevod pisma koje je hazreti Muhammed Ma’sum Faruki Serhendi kuddise sirruh napisao na perzijskom jeziku. Musliman koji posjeduje ljubaznosti koje su gore navedene se zove ehli sunnet musliman. Mi moramo dobro znati da onaj ko ne samo da nema ove osobine nego ih čak i ne voli i omalovažava one koji ih imaju nije vjerski autoritet već vjerski neprijatelj (din dušmanin). Mi ne smijemo vjerovati njegovim riječima i pisanjima.

46- Šta znači riječ bidat (**bid’at**)? Imam Rabbani Ahmed Faruki je u pedeset četvrtom (54.) stotinu šezdeset petom (165.), stotinu osamdeset šestom (186.), dvije stotine pedeset petom (255.), dvije stotine šezdesetom (260.), i tri stotine trinaestom pismu (313.) prvoga toma knjige

---

[1] Dužnost podučavanja Allahovih dželle-šanuhu naređenja drugim i sprečavanje njihovih kršenja i nezadovoljstvo sa njihovim kršenjima.

Mektubat detaljno izložio šta je bidat i kakvu nam on štetu nanosi. Mi smo preveli svih tri stotine trinaest pisama prvoga toma sa perzijskog jezika na turski. Mi smo ih takođe 1387./1968. godine djelomično preveli i u Istanbulu objavili i na engleski jezik. Bidati su takođe opširno objašnjeni i u prvom dijelu knjige **Hadikat-un-nedijje**. Ovu knjigu je napisao Abdulgani Nablusi rahmetullahi teala alejh. Ona je na arapskom jeziku. Mi smo takođe i ovaj dio ofsetom preštamovali u Istanbulu 1399./1979. godine. Mi ovdje sada prevodimo jedan dio iz tog prvog dijela u kom on piše o bidatu:

Bidat je vjerovanje (i'tikad), riječ, ili djelo (amel), koje su izmislile prazne glave džahila (vjerski neukih ljudi), koje je suprotno i nije u skladu sa sunnetom [odnosno, vjerskim znanjem koje je objavljeno Muhammedu alejhisselam]. Allah dželle-šanuhu je stvorio robove (ljude) samo da Ga obožavaju (ibadete). Ibadet je poniženje (zull) i degradacija (zillet). Drugim riječima, kada čovjek ibadeti on izražava da je beznačajan (hakir), nemoćan (adžiz), i ovisan (muhtač) o svom Gospodar (Rabbu) i stvaraocu (ma'budu). A to samo po sebi proizvodi da ne obraćamo pažnju na ono za što nam razum, nefs, i običaji kažu da je lijepo ili ružno već da se potpuno predamo (teslimimo) Gospodarovoj (Rabbovoj) definiciji šta je lijepo a šta ružno i da vjerujemo i slijedimo Gospodarovu Knjigu i Njegovog Poslanika. Ako neko uradi nešto po svom izboru, i ne vodi računa o tome je li to njegov Gospodar dozvolio, on Mu ne robuje i ne ispunjava uslov da bude musliman. Ako je to njegovo djelo dio vjerovanja (i'tikada), i jedna od činjenica za koju je jednoglasno rečeno da se mora vjerovati, njegovo ovakvo vjerovanje je **bidat koji izaziva kufr** (nevjerstvo). Ako se to djelo ne odnosi na vjerovanje već na riječi i djela koja se odnose na vjeru onda je to fisk i veliki grijeh). Hadisi šerif kaže, **“Ako neko izmisli nešto što ne postoji u vjeri to se mora odbaciti.”** Ovaj hadisi šerif nam kaže da ako uvedemo u islam neko vjerovanje, riječ, djelo, ili ponašanje (hal), koje ne postoji u islamu, i vjerujemo da su dio vjere ili ibadet, ili ako nešto dodamo ili oduzmemo od onog što nam islam saopštava, i ako očekujemo da ćemo radeći to dobiti nagradu na ahiretu (sevab), takva inovacija ili promjena je bidat. Islam se u tom slučaju ne sluša i ismijava. Novotarije koje su unesene u običaje (adete), a ne

u islam, to jest novotarije za koje ne očekujemo nagradu na ahiretu nisu bidati. Na primjer, naša vjera ne odbacuje inovacije i promjene u načinu jedenja, pijenja, putovanja, transportacije, i u stambenim pitanjima. [Dakle, jesti za stolom, ili iz zasebnih tanjira, ili upotrebljavati kašike i viljuške, putovati automobilom i avionom, upotrebljavati bilo kakve objekte, kuće, ili kuhinjski pribor, kao i razno naučno i tehničko znanje, alatke i radove se u islamu ne smatra bidatom. Njih ne samo da je dozvoljeno praviti i upotrebljavati u korisnim oblastima već je to čak i farz-i kifaje. Na primjer, dozvoljeno je praviti radio aparate, zvučnike, elektronske uređaje, i upotrebljavati ih izvan ibadeta. Zvučnike je dozvoljeno upotrijebiti u dunjalučke svrhe. Ali, učenje ezana, Kur'ani kerima, ili mevluda preko zvučnika je promjena ibadeta, i, shodno tome bidat. Da bi se ezan čuo svugdje i nadaleko potrebno je da se u svakom distriktu (mahali) sagrade džamije i da svaki mujezin efendija uči u svakoj džamiji ezan.]

Jednom su upitali Enesa bin Malika radijallahu anh zašto plače? On im je odgovorio, "Od ibadeta koji sam naučio od Resulullaha sallallahu alejhi ve sellem je samo namaz (salat) ostao nepromijenjen. A sada plačem zato što vidim da je takođe i on promijenjen". On je ovim htio reći da je plakao zato što većina ljudi njegovog vremena nije izvršavala šartove, vadžibe, sunnete, i mustehebe namaza i nije se čuvala od mekruha, mufside, i bidata. On je rekao da zato plače. Ovi ljudi nisu mogli da shvate veličinu Pejgambera, evlija, salih i sadik mu'mina. Oni su napustili njihov put i promijenili ibadete prema svojim ličnim mišljenjima i nefsovima. Oni su, napuštajući put sreće (se'adeta), opet zapali u nitkovluk (šakavet). Razlog Enesovog bin Malikovog radijallahu anh plakanja je zato što su oni promijenili namaz ubacujući u njega neke promjene, dodavanja i oduzimanja. Oni su na taj način promijenili sunnet [to jest, islam]. Promijeniti sunnet je bidat.

Hadisi šerif kaže, "**Kada pripadnici jednog ummeta poslije smrti Pejgambera naprave jedan bidat oni izgube jedan ekvivalentan sunnet.**" Drugim riječima, kada oni naprave jedan bidat koji ne izaziva kufur oni izgube jedan sunnet iz iste kategorije.

Jedan hadisi šerif kaže, "**Allah dželle-šanuhu neće dati**

bidat sahibiji (tj. otpadniku, inovatoru, jeretiku) **priliku da se pokaje** (tj. da dođe na tevbe) **sve dok ne odustane od svog bidata.**” To znači: Onaj ko izmisli bidat ili radi bidat koji je neko drugi izmislio se neće pokajati zato što ga smatra dobrim i što za njega očekuje nagradu na ahiretu (tj. sevab). Takva osoba, radi zla bidata koji čak može izazvati i kufr, neće imati prilike da se pokaje ni za jedan svoj grijeh.

Jedan drugi hadisi šerif kaže, “**Allah dželle-šanuhu neće nikad ukabuliti** (primiti, uslišati) **nijedno [dobro] djelo onoga ko radi nešto što je bidat u vjeri** (tj. inovacija, nešto što je kasnije uvedeno u vjeru) **sve dok, radi Allahovog dželle-šanuhu zadovoljstva** (rizaluka), **ne prestane sa tim bidatom.**” Drugim riječima: Sve dok neko radi nešto – što je u vjerovanju (i'tikadu), djelima (amelu), riječima, i ponašanju (ahlaku) bidat – Allah dželle-šanuhu neće primiti njegov nijedan ibadet iz iste kategorije čak iako je on ispravno urađen (sahih). Da bi njegov ibadet bio kabul (primljen, uslišan) on mora da, strahujući od Allaha dželle-šanuhu, napusti taj bidat i očekuje od Njega nagradu (sevab) i Njegovo zadovoljstvo (riza).

Jedan hadisi šerif kaže, “**Allah dželle-šanuhu neće ukabuliti** (uslišati) **bidat sahibijin** (otpadnikov, jeretikov, krivovjernikov) **post, hadž, umru, džihad, čuvanje od grijeha, adalet** (pravednost). **On izlazi iz islama kao dlaka iz tijesta.**” To znači: Njegov ibadet (molenje Allahu dželle-šanuhu, klanjanje i učenje, bogoslužjenje) nije primljen iako je ispravno urađen (sahih). On za taj ibadet neće dobiti na ahiretu nagradu jer on nastavlja sa bidatom koji ne izaziva kufr. Ibadet otpadnika (bidat sahibije) koji radi bidat koji izaziva kufr u svakom slučaju nije sahih. Njegov nijedan ni farz ni nafile ibadet nije kabul (primljen, uslišan). Onaj ko slijedi bidat izlazi iz islama zato što izlazi iz okvira pokoravanja (teslima) Allahovim dželle-šanuhu naređenjima, i zato što slijedeći svoj nefs i šejtana čini bidat. Iman je funkcija srca. [Pet osnovnih temelja] islama su zajednička funkcija i srca i jezika. Iman je specifičan samo za srce. Međutim, islam obuhvata sve, i srce, i jezik (riječi), i tijelo (organe). Iman u srcu i islam u srcu ne znače jedno te isto. Islam koji napušta jeretika, otpadnika, (bidat

sahibiju, imaoca bidata) je onaj u riječima i organima^[1]. Ko nastavi da slijedi bidat postaje onaj koji slijedi nefis i šejtana. Ko griješi postaje asija (silnik koji se posilio, griješnik) i fasik (griješnik). On se ne zove otpadnik (bidat sahibija). Međutim, otpadnik je i asija i fasik. Otpadnik misli da je njegov bidat ibadet i on za njega očekuje nagradu. Griješenje izvan ibadeta ne sprečava da ibadet bude uslišan (kabal).

Hadisi šerif kaže, “Poslije mene će se pojaviti razlike među pripadnicima mog ummeta. Oni koji budu živjeli u to vrijeme se moraju čvrsto držati mog sunneta i

[1] Postoje dvije vrste bidata (inovacija, krivih vjerovanja, jeresi, otpadništva):

A – Bidati u srcu, odnosno, bidati u vjerovanju. Ovakvo otpadništvo izaziva nevjerstvo (kufr). Onaj ko ima ovakav bidat, bez obzira bio on muško ili žensko, nije više musliman. Dakle, njegov nijedan ibadet nije uslišan i primljen (nije kabul, nema nagrade). Ako njegov bidat ili otpadništvo nije kufur on nije kafir. Ali, njegov ibadet i dalje nije primljen (to jest, nije kabul i on/ona za njega nema nagradu). Međutim, on, ako je ovaj svoj ibadet ispravno obavio se je odužio – iako on za njega nema sevab (tj. za njega neće biti nagrađen na onom svijetu).

B – Bidati u djelima (amelu, ibadetu). Musliman sa ispravnim imanom može u svom ibadetu uraditi nešto što je bidat. Recimo da je njegov iman (vjerovanje) ispravan, ali on u svom namazu radi nešto što je bidat. Ako je on ispravno obavio sve farzove namaza njegov namaz je u redu, ali on nije prihvatljiv (kabal). Međutim, njegov post, i drugi ibadeti, koji u sebi nemaju bidata, su kabul ako su ispravno urađeni. Jeretik, otpadnik (bidat sahibija) koji nije kafir može izaći iz islama. On je mu'min. On nije musliman. Ne uzimajući u obzir bidat, neko ko ima iman (ko vjeruje), je vjernik (mu'min). Ako on takođe i radi po islamu on (ili ona) se zove musliman. Bidat sahibija (muško ili žensko), koji ima iman, nije musliman, pošto njegov ibadet nije prihvatljiv (kabal). Međutim, bidat sahibija je mu'min. Mi, gore u tekstu, govorimo o ovakvom jednom otpadniku, jeretiku (bidat sahibiji). On ima iman. On je mu'min. Ali, on radi nešto što je bidat. Dakle, islam nije sa njim. Islam ga je radi bidata u njegovim riječima i organima napustio. Njegovo srce je u redu. Ali, on u svom ibadetu radi bidate riječima i tijelom (organima). Islam ga je radi toga napustio. Islam, koji je napustio jeretika (bidat sahibiju) je islam u riječima i organima. Ali, pošto je njegov iman ispravan, islam u srcu je i dalje ostao.

sunneta mojih pravednih halifa (hulefa-i rašidina)! Oni moraju odbaciti novotarije koje su uvedene u vjeru! Svaka inovacija u vjeri je bidat. Svi bidati su zabluda (dalalet). Mjesto onoga ko slijedi zabludu je u džehennemskoj vatri.” Ovaj hadisi šerif nam ističe da će u ovom ummetu biti svakakvih razlika. On nam kaže da se, među njima, moramo čvrsto uhvatiti za onaj put koji slijedi Resulullaha i njegove četiri halife. Značenje riječi “sunnat” je “Resulallahove sallallahu alejhi ve sellem riječi, njegovi svi ibadeti, djela, i’tikadi (vjerovanja), ponašanja (ahlaci), i stvari koje je on odobrio svojom šutnjom kada je vidio da se rade.”

Hadisi šerif kaže, **“Kada se u mom ummetu rasprostrani fesad (smutnja), onaj, ko se čvrsto drži moj sunneta će dobiti ekvivalentan broj sevaba koliko će se dati stotini šehida!”** To znači: Onaj, ko slijedi njegov sunnat kada ljudi, slijedeći svoj nefs, bidate, i razum, izađu izvan granica islama će na Sudnjem danu dobiti isti broj sevaba koliko će se dati stotini šehida zato što će slijeđenje šeri’ata (islama) u vrijeme smutnje i komešanja (fitne i fesada) biti ravno ratu protiv kafira.

Hadisi šerif kaže, **“Islam je započeo garib (usamljeno). On će takođe i u svojim zadnjim danima biti garib. Vesele vijesti ovim garib ljudima! Oni će popraviti moj sunnat koji su ljudi pokvarili.”** To znači: Isto kao što većina ljudi u početku islama nije znala islam i smatrala ga je čudnim, tako isto će i u zadnje vrijeme (vrijeme ahiri zemana) biti malo onih koji znaju islam. Oni će obnoviti njegov sunnat koji će poslije njega biti uprljan. Oni će, da bi ovo postigli, činiti emr-i ma’ruf i nehji anil-munker. Oni će biti primjeri za druge u slijeđenju sunneta, to jest islama. Oni će ispravno pisati učenja islama i nastojati da rasprostrane svoje knjige. Malo ko će ih slušati. Oni će imati puno neprijatelja. U to vrijeme će onaj ko miješa slatke ali netačne riječi sa istinom biti smatran vjerskim čovjekom i imaće puno sljedbenika. Oni koji kažu golu istinu će imati puno protivnika.

Hadisi šerif kaže, **“Israilovi sinovi (Beni Israil) su se podijelili na sedamdeset i dvije grupe. Moj ummet će se podijeliti na sedamdeset i tri grupe. Od ovih, sedamdeset dvije će gorjeti u vatri. Samo jedna će se**

spasiti. To su oni koji slijede mene i moje ashabe.” Drugim riječima, Israilovi sinovi su se u vjerskim stvarima podijelili na sedamdeset i dvije grupe. Muslimani će se podijeliti na sedamdeset i tri grupe. To znači, oni će se podijeliti na mnoge grupe (firke). Od njih nijedan nije kafir. Ali oni će dugo gorjeti u džehennemskoj vatri. Jedina grupa koja neće otići u džehennem je grupa koja ima isto vjerovanje (i'tikad) kao on i njegovi ashabi i koja isto ibadeti ibadet. Ako vjerski alimi naprave u svom idžtihadu grešku u vjerovanju (i'tikadu) koje je vjerski neophodno i jednoglasno preneseno, i koji se odnosi na učenja i'tikada (vjerovanja) Resulullaha i ashaba kiram, oni postaju kafiri. Oni se nazivaju **mulhidi**. [U knjigama **Bahr** i **Hindijje** piše da su oni mušrici.] Ako oni pogriješe u vjerovanju (i'tikadu) koje nije jednoglasno preneseno i koje nije neophodno oni ne postaju kafiri već otpadnici u vjerovanju (bidat sahibije u i'tikadu). I oni se takođe zovu **ehli kible** (tj. muslimani). Isto tako i oni koji u svom idžtihadu, koji se odnosi na amel i ibadet, ne vjeruju ibadete koji su jednoglasno poznati kao neophodni postaju kafiri. Oni su mulhidi. Ali alimi, koji pogriješe u ibadetu koji nije neophodan, i koji nije jednoglasno poznat, ako su mudžtehidi, dobijaju nagradu. Ako ti alimi nisu mudžtehidi oni postaju **nemezheblije** (la-mezhebi ili **mezhebsiz**) zato što se onom, ko nije mudžtehid, nije dozvoljeno baviti idžtihadom. Onaj ko nije mudžtehid mora da slijedi mudžtehida mezheba^[1]. Hadisi šerif kaže, **“Onog ko kaže ‘La ilahe illallah’ se ne treba zvati kafirom radi njegovog grijehenja! Onaj ko ga nazove kafirom lično postaje kafir.”** Ako neko ne uđe u džehennem zbog svog ispravnog vjerovanja (i'tikada) on možda uđe u džehennem zbog svojih grijeha koje je počinio. Ako je on salih (pravi, odan, dobar musliman), što znači, ako se on za svoje grijeha pokajao (došao na tevbe), ili dobio oprost, ili šefa'at, on nikad neće ući u džehennem. Onaj ko ne vjeruje neophodno i jednoglasno preneseno vjerovanje ili djelo, odnosno, ona vjerovanja i djela za koja znaju i džahili, postaje kafir i murted. On ne vjeruje la ilahe illallah. On nije ni ehli kibla ni bidat sahibija bez obzira što

---

[1] Bez obzira bio on alim ili običan musliman – opaska prevodioca.

on izgovara la ilahe illallah i što se čuva grijeha, i puno ibadeti.

Pitanje: Naš Pejgamber sallallahu alejhi ve sellem je rekao, “**Svi bidati su zabluda (dalalet).**” Međutim, izvjesni alimi fikha kažu da su neki bidati mubah (dozvoljeni), neki mustehab, a neki vadžib. Kako se ove dvije izjave mogu uskladiti?

Odgovor: Riječ bidat ima dva značenja. Prvo značenje ove riječi je njeno rječničko značenje. To je opšte značenje te riječi. U tom smislu se svaka novorarija ili inovacija naziva bidat bez obzira odnosila se ona na običaje ili ibadet. Običaji su radnje koje radimo da dobijemo dunjalučke prednosti i za koje ne očekujemo nagradu na ahiretu (sevab). Međutim, mi ibadetimo da bi zaradili ahiretske nagrade (sevab). U rječničkom smislu su sve inovacije koje su uvedene nakon sadr-ul-evvela bidat. **Sadr-ul-evvel** (je vrijeme selefi salihina), to jest ashaba kiram, tabi'ina, i tebe'-i tabi'ina ridvanullahi teala alejhim edžma'in (prve tri generacije muslimana). Ono, što je uvedeno u njihovo vrijeme i kao adet i kao ibadet nije bidat. Bidati su novotarije i inovacije koje su uvedene nakon **tabi'ina i tebe'-i tabi'ina**.

Drugo značenje riječi bidat je “inovacija ili novotarija”, odnosno “uvođenje nečega novog u vjeru nakon Sadr-ul-evvela”, što znači, nakon ashaba kiram, tabi'ina i tebe'-i tabi'ina. Mi ovdje govorimo o promjenama u vjerovanju (i'tikadu) i ibadetu. Izmisliti neki novi ibadet, dodati ili oduzeti nešto od ibadeta, je **bidat u ibadetu**. **Bidat-i sejjie** su svi oni bidati koje vlasnik vjere, to jest Muhammed alejhisselam, nije riječima, djelom, otvoreno, ili išaretom (gestom ili migom dati znak) dozvolio. Nijedna novotarija (bidat) u običajima ne spada u bidat-i sejjie zato što je ne radimo kao ibadet već radi dunjalučkih prednosti (menfe'at). Bidati u jelu, piću, oblačenju i stanovanju su bidati u običajima (adetu). Svi bidati u vjerovanju (i'tikadu) su **bidat-i sejjie**. Vjerovanje (i'tikad) sedamdeset dvije otpadničke grupe je bidat-i sejjie. Nove stvari koje su četiri razumeba uvela u ibadet nisu bidat. One nisu izvedene iz razuma već iz izvora islama (**edille-i šer'ijje**). One nisu dodatak Nassu. One su objašnjenje Nassa. Ako na početku namaza izgovorimo nekoliko puta iftitah tekbir (tj. Allahu

ekber), da bi zaradili ekstra sevabe (nagrade na ahiretu), to je bidat. Ako ga izgovorimo nehotice, radi vesvese (skrupuloznosti), onda je to džunah (grieh). **Bidat-i hasene** su svi oni bidati (novotarije) koje je vlasnik vjere Muhammed alejhisselam otvoreno ili išaretom (gestom ili migom dati znak) dozvolio. Oni su mustehab ili vadžib. Gradnja minareta na džamiji je mustehab. Sevab ih je graditi. Ne graditi ih nije grieh. Minaret se takođe zove i me'zene. Zejdova bin Sabitova majka je rekla, "Moja kuća je bila najvisočija u Medini, u okolini Mesdžida nebevi. Bilal Habeši radijallahu teala anh je učio sa krova moje kuće ezan. Kada je Resulullahov mesdžid sagrađen, mujezin je učio ezan sa najvisočijeg mjesta koje je napravljeno u mesdžidu." Ovo nam pokazuje da je sunnet mujezinu da uči ezan sa minareta. [Tužna je činjenica da bidat učenja ezana preko zvučnika i pojačala ubija ovaj sunnet.] Gradnja vjerskih škola (mekteba) i pisanje vjerskih knjiga su vadžib bidati. Sevab ih je raditi. Grieh ih je ne raditi. Isti je slučaj i sa iznošenjem dokaza protiv sumnji otpadnika (bidat ehli) i mulhida (kafira), odnosno, onih koji imaju vjerovanje koje izaziva kufr.

Svi bidati koji su izraženi u gore navedenim hadisi šerifima su bidat-i sejjie koji su uneseni u islam. Oni nisu korisni ibadetu. Bidat-i hasene, bidati koji pomažu ibadet, i koji se rade po dozvoli vlasnika vjere, nisu zabluda (dalalet). Hadisi šerif kaže, "**Čvrsto se držite mog sunneta i sunneta mojih pravednih halifa (hulefa-i rašidina).**" To znači: "Čvrsto se držite moga puta. Odustanite od promjena u vjeri koje ćete napraviti na osnovu svojih logika i nefsova." Ovaj hadisi šerif nam ukazuje da bidati u običajima nisu zabluda (dalalet). Resulullahov sallallahu alejhi ve sellem put nam pokazuje vjersko učenje. On nam nije rekao ništa što se odnosi na običaj (adet). Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je došao da poduči ljude njihovoj vjeri. On nije poslat da im govori o dunjalučkim stvarima. Ljudi dobro znaju dunjalučke stvari. Ali oni ne mogu pogoditi šta je Allahova dželle-šanuhu volja i šta su Njegove zapovijedi.

Danas riječ bidat znači "bidat u vjerovanju (i'tikadu)". Ovakvi otpadnici u vjerovanju se nazivaju **mubtedi'** i **ehli heva**. Oni ne slijede islam već svoje nefsove. Sedamdeset dvije otpadničke grupe (firke) spadaju u ovu kategoriju.

Vjerovanje (i'tikad) nekih od njih izaziva kufr. Oni koji ne vjeruju u proživljenje nakon smrti, koji poriču Allahove dželle-šanuhu atribute (sifate), kao i oni koji kažu da su alemi (klase stvorenja) vječni (kadim), takođe spadaju u ovu grupu. Ovakva vjerovanja, koja izazivaju kufr, se nazivaju **ilhad**. Onaj ko ovako vjeruje se zove **mulhid**. Nečije vjerovanje, koje je izvedeno na osnovu pogrešne interpretacije nejasnih i sumnjivih značenja ajeti kerima i hadisi šerifa koji su se morali objasniti (te'vil) izabirajući najpodesnija od mnogih značenja, ne izaziva kufr. Ovdje spadaju oni koji ne vjeruju u kaburski azab i mi'radž. Međutim, ovi bidati, koji ne izazivaju kufr, su veći od najvećih grijeha. Na primjer, oni su veći grijeh od nepravednog ubijanja mu'mina i zinaluka (preljube, prostitucije). Oni ne postaju kafiri zašto što su oni pretpostavkom izveli ovo svoje pogrešno vjerovanje (i'tikad) iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa. Danas mnogi ne vjeruju ove činjenice (kaburski azab i mi'radž), ne radi pogrešnog te'vila (objašnjenja), nego zato što se ne slažu sa razumom i naukom. Oni koji ne temelje svoj i'tikad i iman na islamu već na razumu i nauci su kafiri i murtedi. Mulhidi čiji i'tikad izaziva kufr misle da su muslimani. Oni se čuvaju od grijeha i ibadete. Njihov nijedan ni ibadet ni čuvanje od grijeha nije sahih.

Bidat-i sejjie u ibadetu nisu toliko loši kao bidati u vjerovanju (i'tikadu) ali i oni su takođe munker (nedozvoljeni, neprihvatljivi) i zabluda (dalalet). Mi ih moramo izbjegavati više nego što izbjegavamo sve druge grijeha. Kada ovi bidati izazivaju zanemarivanje jednog muekked sunneta u ibadetu oni postaju naročito štetni. Vjerovanje (i'tikad) koje je suprotno bidatu se zove **ehli sunnet vel-džema'at**. Suprotnost bidatu u ibadetu se naziva **sunnet-ul-huda**. Prvo predstavlja Resulullahovo sallallahu alejhi ve sellem vjerovanje (i'tikad) a drugo su ibadeti koje je on uvijek radio, ali, nekada i propustio, i koje nije zabranio da i drugi propuste. Oni ibadeti koje je on zabranio da se propuste se nazivaju **vadžib**. Nije grijeh izostaviti **sunnet-i huda** bez ikakvog razloga. Onaj ko ih stalno izostavlja će biti ukoren na kijamet. Primjeri sunneta huda su, ezan, ikamet, klanjanje namaza u džematu, i sunneti pet dnevnih namaza. Međutim, mi bi trebali ratovati protiv mahale (gradske četvrti) čiji su svi

stanovnici zanemarili sunnet–i huda.

Raditi inovaciju (bidat) u običaju (adetu) nije zabluda (dalalet). Graditi veću kuću nego što nam je potrebno, prejesti se, piti kahvu, čaj, i pušiti, su sve primjeri bidata u običajima. Za njih se ne može reći da su haram ili mekruh. Sultanova naređenja i zabrane koje su u skladu sa Allahovim dželle–šanuhu naređenjima i zabranama su punovažne. Nije vadžib slijediti njegova naređenja koja je izdao slijedeći svoj nefis i razum. Ali, protiv njih se nije dozvoljeno buniti. Šta više, da bi se spasili od nepravde i zuluma (tlačnja) okrutnog vladara i zato što nam nije dozvoljeno da se izlažemo opasnosti nama ga je vadžib poslušati. **Ulul–emr** koje nam ajeti kerim naređuje da slušamo su musliman, sultan, amir, i sudija. Njihova ispravna (hak) i pravedna (adl) naređenja je vadžib poslušati. Suprotno bidatu u običaju je **sunnet–uz–zaide**. Sunnet–uz–zaide se sastoji od Resulullahovih sallallahu alejhi ve sellem uobičajenih djela. Primjeri ovih djela su mustehabi kao što su stil njegove odjeće; početak oblačenja, jela, pića, davanja i uzimanja nečega desnom rukom; pranje lijevom rukom nakon obavljene nužde u klozetu, i ulazak u klozet lijevom nogom. [Kako vidimo promjene koje se vremenom dešavaju u načinu oblačenja ljudi i žena, i njihovo oblačenje na isti način kako se oblače grijesnici, su bidati u običajima. Pokrivači koji žene upotrebljavaju i koji su dovoljno široki da im pokriju cijelo tijelo osim lica i šaka nisu bidat u vjeri. Oni nisu grijeh. Kada ih žene upotrebljavaju one moraju slijediti običaje zemlje u kojoj žive. Upotreba pokrivača i odjeće koja nije uobičajena u zemlji u kojoj muslimanke žive će izazvati zloglasnost i fitnu. A to oboje je haram.]

Prema tome, kako se uopšteno razumije iz gore navedenog, u rječničkom smislu postoje dvije vrste bidata ili novotarija. Bidati u običajima i bidati u vjeri. Kada se riječ bidat sama upotrijebi njom se misli na bidat u vjeri. Bidat u vjeri se odnosi na vjerovanje (i'tikad) i ibadet (molenje Allahu dželle–šanuhu, klanjanje i učenje, bogoslužjenje). Svi bidati u i'tikadu (tj. novonastala vjerovanja koja ne izazivaju kufur) su sejjie. U ibadetu imaju dvije vrste bidata: seijje i hasene. Bidati u vjerovanju (i'tikadu) koji ne izazivaju kufr kao i bidati u ibadetu koji

ne pomažu islam se takođe nazivaju bidat-i seijje. Bidat koji u vjerovanju izaziva nevjerstvo (kufr) postaje ilhad. Bidat-i hasene su inovacije koje pomažu islamu. I njih ima dvije vrste. Oni su mustehab i vadžib. Gradnja minareta (tj. munare) je bidat-i hasene, što je mustehab, jer je mujezinu sunnet da se popne na visoko mjesto i da sa njega prouči ezan. Gradnja minareta potpomaže ovaj sunnet. [Učiti ezan jače od čovjekovog prirodnog glasa nije sunnet već mekruh. Dakle, učenje ezana preko zvučnika i pojačala, to jest putem električnih sprava, ne potpomaže sunnet. Ono je mekruh. Iz ovog razloga, upotreba zvučnika je novotarija (bidat-i seijje) koja sprečava sunnet – penjanje na visoko mjesto i učenje ezana sa njega. Nama nije naređeno da se ezan mora svugdje čuti. Nama je naređeno da podignemo glas da se ezan čuje po mahalli. Muslimanima je naređeno da u svakoj mahalli naprave džamiju i da se mujezin svake mahalle treba zasebno popeti na visoko mjesto i sa njega prouči ezan. Mujezinima je bidat-i seijje, to jest jedan jako ružan bidat, da uče ezan preko zvučnika da bi se ezan koji je proučen na jednom mjestu mogao čuti u svakoj mahalli, ili, da uče ezan na jednom mjestu koji će se on onda preko instaliranih zvučnika čuti na svim džamijama. Allah dželle-šanuhu je rekao, “Vjera je usavršena. Objlašnjeno je kako treba ibadetiti. Ništa nije izostavljeno.” Muslimani su preko hiljadu godina učili ezan i klanjali namaz onako kako su to radili i naredili Selefi salihini. Ne voljeti ili smatrati nepotpunim i nezadovoljavajućim ono što su Selefi salihini činili i pokušati učiti ezan preko zvučnika ili klanjati namaz sa zvučnicima je jedan jako ružan bidat. Gore navedeni hadisi šerif kaže da će oni, koji rade ove ružne bidate, otići u Džehennem i da njihov nijedan ibadet neće biti kabul (uslišan, primljen). Zanemarivanje islamovog naređenja o građenju mesdžida u svakoj mahalli, i pokušaj branjenja ovog bidata učenja ezana preko zvučnika, i izgovaranje da se u protivnom ezan ne bi čuo svugdje, je isto što i pokušaj pranja izmeta mokraćom. Tačno je da će izmet nestati kada ga operemo mokraćom i da će to džahili (neuki) voljeti. Međutim, nedžaset se je svugdje raširio a mokraća je sve što je takla uprljala (napravila nedžsom.) Inovacije koje su bidat-i hasene su dozvoljene. Čak ih je i Šari’ (Pejgamber alejhisselam) naredio.

Pitanje: Zašto ashabi kiram, tabi'ini i tebe'–i tabi'ini nisu radili bidate koji su hasene, mustehabe, i vadžibe?

Odgovor: Njima neki od njih nisu trebali. Na primjer, oni isto tako nisu gradili ni mektebe i nisu pisali knjige jer je u to vrijeme bilo puno alima i mudžtehida. Svakom je bilo lako upitati i naučiti. Nadalje, oni nisu imali dovoljno novaca da grade velike zgrade ili minarete. Međutim, najglavniji razlog je to što su oni radili puno važnije dužnosti koje im nisu ostavljale dovoljno vremena za to. Oni su se danonoćno borili protiv kafira, država, i diktatora, koji su kočili širenje islama. Oni su na ove džihade potrošili sav svoj novac i imovinu. Oni su pokorili države i gradove i izbacili na milione ljudi iz kandži tirana (zalima) i preobratali ih na islam i izazvali da se oni usreće i na ovom i na onom svijetu. Oni su prenijeli Allahovim dželle–šanuhu robovima nizam (red) i ahlak (moral, ponašanje) islama. Oni nisu imali vremena da se bave drugim stvarima.

Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je rekao, **“Ako neko napravi u islamu sunnet–i hasene on će dobiti sevab (nagradu na ahiretu) i još, povrh, i sevabe onih koji ga rade. Ako neko uvede u islam sunnet–i sejjie on će dobiti njegovu kaznu i još, povrh toga i kaznu onih koji ga rade.”** Svi korisni bidati (bidat–i hasene) su uključeni u sunnete hasene koje ovaj hadisi šerif spominje. Njihova zasluga, nagrada, ili kazna svih onih koji do kijameta rade novo–uvedeni sunnet, je ovisna o njihovoj namjeri da ga i drugi čine. Isto kao što će i imam džemata, koji nije nanijetio da bude imam džema'atu, dobiti sevab kao da je sam klanjao [a ne dvadeset sedam puta više]. On mora da bi dobio džematov kolektivni sevab da namjeri (zanijjeti) da bude imam džematu.

Šteta od rađenja bidata sejjie je gora od propuštanja sunneta pa čak i vadžiba. Drugim riječima, nešto, u što se sumnja je li sunnet ili bidat, se ne treba raditi.

Pitanje: Vjera je usavršena Kitabom i Sunnetom. Ibadet koji ova dva ne dozvoljavaju je bidat. Je li ispravno reći da imaju četiri izvora islama (edille–i šer'ijje)?

Odgovor: Alimi ehli sunneta su rekli da postoje četiri izvora islama (edille–i šer'ijje). Kitab (Kur'ani kerim),

Sunnet^[1] (hadisi šerif), Idžma'i ummet (saglasnost ashaba kiram i mudžtehida koji su se pojavili poslije njih) i Kijas fukaha (ili kijas mudžtehida, to jest, analogija). Međutim, zadnja dva proizilaze iz prva dva. Prema tome, u stvarnosti postoje samo dvije edille (množina od delil – dokument, dokaz) ili izvora islama. Hukm (propis, pravilo) koji idžma', to jest saglasnost, izražava se mora temeljiti na senedu (dokazu) i delilu (dokumentu) iz Kitaba i Sunneta. Isto tako i kijas može biti sened (dokaz) za idžmu. Primjer ovoga je idžma' koja je upotrijebljena da se Ebu Bekir Siddik izabere za halifu. Takođe i hadis koji prenosi samo jedna osoba može biti sened za idžmu zato što idžmin dokaz (hudždžet) ne zahtijeva da dokument (delil) mora biti siguran. On je dokaz (hudždžet) zato što je on idžma'. Kada bi postojao uslov (šart) da delil mora biti siguran onda bi idžma' bila nepotrebna. Taj delil bi bio hudždžet. Takođe je i za kijas potrebna osnova (esas) i princip (asl) iz Kitaba ili Sunneta zato što kijas otkriva sakrivena i prikrivena pravila (hukmove) koja se nalaze u Kitabu i Sunnetu. Kijas im ne dodaje propis (hukm). To znači da kijas ne izmišlja već otkriva propise (ahkam). On objašnjava opšti propis (hukm) za furu' (tj. grana nauke koju ne samo da treba vjerovati nego i raditi). Idžma' može biti podrška i izvor za kijas. Sunnet je interpretacija (šerh) i objašnjenje (bejan) Kitaba. Prema tome, jedini izvor islama je Allahov dželle-šanuhu kitab.

Danas izvjesni neuki šejhovi u tekkijama, prevaranti, i lažne tesavvufdžije (sufije), kažu, kada brane svoja ponašanja koja nisu u skladu sa islamom, *“Ovo je haram u ilm-i zahiru (spoljašnjem ili vidljivom znanju). Mi*

---

[1] [U našoj vjeri riječ sunnet ima tri značenja. Kada kažemo **“Kitab i sunnet”**, riječ kitab se odnosi na Kur'ani kerim a riječ sunnet na hadisi šerife. Kada kažemo **“farz i sunnet”**, riječ farz znači Allahova dželle-šanuhu naređenja a riječ sunnet znači sunnet našeg Pejgambera sallallahu alejhi ve sellem, to jest njegova naređenja. Kada upotrijebimo samo riječ **“sunnet”**, ona znači šerijat, to jest svi propisi islama (ahkam-i islamijje). Knjige fikha nam kažu da je to tako. Na primjer, u knjizi **Kuduri Muhtasari** piše, “Onaj ko zna dobro sunnet može biti imam.” U knjizi **Dževhere** je ova rečenica ovako objašnjena, “Ovdje riječ sunnet znači šerijat.”]

posjedujemo ilm-i batin (sakriveno znanje). To je za nas halal.” Ovakve riječi su nevjerstvo (kufr). Onaj ko ovako kaže ili odobri ovakve izjave postaje kafir. Objašnjavati (te'vil činiti) ovakve izjave ili ih izgovarati, neznajući njihova značenja, nije opravdanje. Ovi zindici (kafiri) kažu, “Vi stičete znanje iz knjiga. Mi ga dobijamo direktno od njegovog posjednika, to jest Muhammeda alejhisselam. U slučaju da nismo zadovoljni sa onim što od njega dobijemo mi pitamo direktno od Allaha dželle-šanuhu. Mi ne trebamo ni da čitamo knjige ni da učimo od učitelja. Da bi dobili znanje direktno od Allaha mi moramo napustiti ilm-i zahir i ne učiti islam. Bi li mi mogli da je naš put neispravan dobiti ovako visoka stanja (halove) i keramete i viditi nurove (spiritualna svjetla) i duše Pejgambera? Kada mi pogriješimo nas o tome u snu obavijeste. Allah dželle-šanuhu nam u snu odobrava da uradimo ono što vi u šeri'atu zovete haram. Mi znamo da je to za nas halal.” Ovakve riječi koje sabotiraju islam su ilhad (kufr). To znači, njihova namjera je da promijene jasnog značenja Kitaba i Sunneta. One su zabluda (dalalet). To znači, one su odstupanje od puta vjernika (mu'mina). Njihov cilj je ismijavanje šprdanje sa šerijatom. Mi ne smijemo vjerovati ovakve izopačene riječi. Čak je kufr i samo sumnjanje u njihovu netačnost, neispravnost. Onaj ko ovako kaže i vjeruje je **zindik**. Mi ne smijemo zvati nekoga zindik čim čujemo od nekog drugog da je on tako rekao. Mi ne možemo doći do ovog zaključka sve dok to ne razumijemo putem šerijata i dok to ne posvjedoče dva pravedna (adil) svjedoka. Zindik je dehri, što znači, neko ko ne vjeruje u Allaha dželle-šanuhu i ahiret i obožava materiju i prirodu.

Propisi islama (ahkami) se ne mogu naučiti putem inspiracije (ilhama). Ilham koji evlije dobiju nije drugima dokaz (hudždžet i sened). **Ilham** je znanje koje Allah dželle-šanuhu daje srcu. Tačno je da su ilhami onih koji su ehlullah kaddesallahu teala esrarehumul'aziz hak (istiniti). Njihova istinitost se sudi po njihovom slaganju sa šerijatom (islamskim učenjima). Uslov (šart) da bi neko bio ehlullah, to jest velija (evlija), je da on mora da nauči i slijedi šerijat (učenja islama). To nam dokazuje značenje ajeti kerima, koji kaže, “**Allah dželle-šanuhu obasipa znanjem posjednike takve.**” Inspiracija ili ilham ne dolazi srcu onog ko se nije čvrsto uhvatio za sunnet, tj. šerijat, i ko se ne

čuva bidata. Njegove riječi su pokvarene. One su proizvod njegovog nefs a i šejtana. Ne može se reći da su ove naše riječi u suprotnosti sa razgovorom koji se desio između Musa alejhisselama i Hizira alejhisselama, zato što jer Hizir alejhisselam nije bio u Musa alejhisselamovom ummetu. Njemu nije bilo naređeno da ga mora slijediti. Međutim, Muhammed alejhisselam je Poslanik za sve ljude i džinne koji će se pojaviti na cijelom svijetu sve do kijameta. **Ilm-i ledunni** i **ilham** su prosuti na one koji su se prilagodili Muhammedu alejhisselam (koji slijede Muhammeda alejhisselam). Oni koji su obasuti ovim dobročinstvom (ihsanom) dobro razumiju Kitab i Sunnet, tj. hadisi šerif. Učenja islama se ne mogu shvatiti iz snova (ru'jeta). San koji nije u skladu sa islamom je od šejtana.

Jedan od najvećih evlija, Džunejd Bagdadi rahmetullahi teala alejh (preselio na ahiret u Bagdadu 298./910. g.n.e.), je rekao, "Jedini put koji vodi čovjeka Allahovom džellešanuhu zadovoljstvu (rizaluku) je priznavanje i slijeđenje Muhammeda alejhisselam." On je jednom ovako rekao, "Onaj ko ne slijedi Kur'ani kerim i hadisi šerif ne može biti muršid." [Oni koji nisu mudžtehidi ne mogu razumjeti Kur'ani kerim i hadisi šerif. Alimi koji su osnovali sedamdeset dvije krivovjerne grupe su ih (Kur'ani kerim i hadisi šerif) pogrešno razumjeli zato što nisu bili mudžtehidi. Oni su izazvali da i milioni muslimana skrenu sa pravoga puta. Da bi se slijedio Kur'ani kerim i hadisi šerif mora se slijediti jedan od četiri mezheba.] Tačno je da neko ko je nepismen (ummi), i ko nije nikad ništa pročitao, i naučio, može postati arif i biti u stanju da razumije značenje Kur'ani kerima. Ali, on ne može biti vodič (rehber) drugima (tj. on ne može druge podučavati). Da bi neko postao vodič ili rehber on mora da od učitelja [ili iz knjiga fikha jednog od četiri mezheba] nauči propise Kitaba i Sunneta, zato što je put Kitaba i Sunneta put selefi salihina i halefa (njihovih nasljednika).

Jedan od najvećih evlija, Sirri Sekati (preselio na ahiret u Bagdadu 251./865. g.n.e.), učenik Ma'rufa Kerhija i dajda Džunejda Bagdadija je rekao, "Tesavvuf u sebe uključuje tri značenja: Biti posjednik vera'a; ne izgovarati riječi koje nisu u skladu sa Kitabom i Sunnetom; ne raditi haram dok imamo keramet." Keramet koji je povod ili izaziva da uradimo haram se zove **mekr** i **istidradž**. Vera' je takođe i

čuvanje od sumnjivih stvari. Imam Gazali (preselio u Iranu na ahiret 505./1111. g.n.e. u gradu Tus, tj. Mešhed) je ovako napisao u svojoj knjizi **Miškat-ul-envar**, "Srce je kuća meleka. Atributi kao što su gadab (ljutnja), šehvet (žudnja), hased (ljubomora) i kibur (oholost) su kao urlajući psi. Meleci ne dolaze tamo gdje ima pasa. Hadisi šerif kaže, **'Meleci ne ulaze u kuću u kojoj ima pseto ili slika.'** Ja ne kažem da u ovom hadisi šerifu riječ kuća znači srce, niti da riječ pas znači loš običaj. Ja vjerujem u njihovo jasno (očito, bukvalno) značenje i tome još dodajem i gore navedeno značenje. Ove moje riječi razdvajaju ehli sunnet vel-džema'at od grupe (firke) koja se zove batinije. Batinije neće da znaju za jasna (očita, bukvalna) značenja već izmišljaju krivovjerna značenja. Ako jasno značenje jednog ajeta nije u skladu sa jasnim značenjima drugih ajeta, onda, njegovo jasno značenje se mora ostaviti i on se mora objasniti (te'vil učiniti). To znači, mi mu moramo dati najprikladnije i najpodesnije od svih njegovih značenja. Oni koji insistiraju na davanju (ajeti kerimima) jasnih ili očitih značenja kada se oni trebaju objasniti (te'vil učiniti) se nazivaju **hišvi**. Iz ovog razloga je rečeno da Kur'ani kerim ima jasna ili očita (tj. zahir) i sakrivena (tj. batin) značenja. Oni koji uvijek daju jasna značenja postaju hišvi. Oni koji uvijek daju neobična značenja postaju batini. Oni koji daju, ovisno o potrebi, obje vrste značenja postaju kamil (savršeni) muslimani." Samo ekspert (mutehassis) u batin i zahir granama nauka može shvatiti je li izjava nekog ko se bavi tesavvufom u skladu sa šerijatom (islamom). Oni koji ne znaju značenja riječi alima tesavvufa ih ne mogu razumjeti. Ovakvi ljudi, [kao što su Ibni Tejmije i Muhammed bin Abdulvehhab], koji su daleko od savršenosti, predpostavljaju da izjava Bajezida Bistamija "Subhani ma a'zama šani" nije u skladu sa islamom. Muhjiddin Arabi je detaljno objasnio da je značenje ove izjave kemal-i tenzih. Isto tako i neko ko ne slijedi islam može učiniti natprirodno čudo (harik-ul-ade). Tako čudo se ne zove keramet već istidradž. Kada je Bajezid Bistami jednom vidio nekog, ko je bio poznat kao evlija, da je pljunuo u pravcu Kible on je rekao, "Ovaj čovjek je zanemario jedan od Resulullahovih sallallahu alejhi ve sellem edeba (lijepih ponašanja). On ne može biti velijullah (evlija)."

Bajeziđ Bistami je rekao, “Nemoj smatrati velijullahom (evlijom) onog ko ne slijedi islam (šerijat) čak i ako on ima keramet (čudo), kao na primjer, ako on hoda po vodi, ako ima sposobnost da u jednom trenu ode u daleka mjesta, i ako leti u zraku!” Da bi slijedili islam mi moramo slijediti jedan od četiri poznata mezheba. Jednoglasno je rečeno da onaj, ko nije mudžtehid, ne smije (direktno) slijediti ashabe kiram. [Zato što mezhebi ashaba kiram nisu poznati.] Idžtihad će postojati do kraja svijeta (kijameta). [Samo će biti jako malo alima koji će ispunjavati uslov (šart) da mogu izvoditi idžtihad. Nadalje, oni neće imati potrebe da izvode nove idžtihade. Odgovor za sve do kraja svijeta se nalazi u propisu (hukmu) jednog od četiri mezheba.] Ibadet koji Allah dželle-šanuhu najviše voli da radimo je farz. Nafile koje su cijenjene (koje nam donose više sevaba, to jest ahiretskih nagrada) su one koje radimo zajedno sa farzovima, koje su dio farzova, i koje nadopunjuju^[1] farzove.

Muhammed bin Fadl Belhi (preselio na ahiret 319./931. g.n.e.) je rekao, “Četiri stvari izazivaju da svjetlosti (nurovi) islama napuste srce i da ono pocrni. Ako ne radimo po našem znanju. Ako radimo a ne znamo. Ako ne naučimo ono što ne znamo. Ako kočimo učenje drugih.” Neko uči sa ciljem da bude poznat kao alim i da zaradi imovinu (mal) i mekam (položaj). [Ovakvi ljudi upotrebljavaju svoj vjerski položaj kao način (vasitu) da zarade životne i političke potrebe.] Oni ne stiču znanje da po njemu rade. Oni su samo po imenu vjerski ljudi. Put koji oni slijede je put džahila. Oni, govoreći da je Allah dželle-šanuhu milostiv (rahim) i da voli opraštanje (afv, afuv), rade velike grijehe. Oni rade po svojim prohtjevima (ćeifu) i razumu. Oni takođe žele da i drugi tako rade. Oni se ljute na prave muslimane zato što ih oni ne slijede. Šta više, oni predpostavljaju da su oni na pravom putu i da će dobiti duševni mir, spokoj (huzur). Oni ne samo da ne čitaju knjige alima ehli sunneta već čak ne dozvoljavaju ni svojoj

---

[1] Na primjer, kada se ispravljamo sa rukua sunnet je reći, “semi’ Allahu li men hamideh.” Tako uraditi nam donosi sevab. Međutim, još više nam donosi sevaba ako to učinimo dok klanjamo farz namaz, to jest, farz sabah namaza, farz podne namaza, farz ikindije, ... itd.

djeci da ih čita. Njihova srca su zla a njihove riječi su varljive i lažne. Oni se svaki dan drukčije maskiraju. Oni su nasmijani pred ljudima koje za njihovim leđima ogovaraju. Oni sprečavaju čitanje ispravnih knjiga u koje nisu umetnuti bidati. [Oni govore, "Nemojte čitati te knjige! One su štetne."] Oni plaše one koji ih štampaju i čitaju. Oni hvale lažnim reklamama štetne knjige nemezheblija. Oni vrijeđaju učenja islama. Njihovi članci, koji su produkt njihove kratkovidnosti, se predstavljaju omladini pod parolom znanja i nauke. Kada shvatimo ovo što je do sada napisano vidjećemo da su se svi alimi islama i tesavvufa čvrsto držali islama (šerijata). To njihovo čvrsto držanje za islam ih je podiglo na veći nivo. Moramo dobro znati da su oni, koji se o njima loše izražavaju, vjerski džahili. Mi ne smijemo vjerovati u lažne riječi ovih džahila. Oni su kradljivci vjere. Oni su nemezheblije i zindici koji blokiraju sreću (se'adet).

Ko kaže da ne vjeruje u zagrobno mučenje (kaburski azab) postaje kafir zato što njegova izjava ne izražava haber, te'vil, ili islam, već njegovo nepoštivanje islama.

Oni koji pripadaju kaderijama, to jest mu'tezilama, su postali kafiri zato što su rekli, "Allah ne stvara ni zlo (šer) ni grijeh. Čovjek stvara svoja djela."

Oni koji pripadaju batinijama su postali kafiri zato što vjeruju u seobu duša (reinkarnaciju) i zato što kažu da se čovjek, nakon smrti, ponovo vraća na ovaj svijet, i da je Allahova duša (ruh) ušla u dvanaest imama, i da ne treba slijediti islam sve dok se duše dvanaest imama ne reinkarniraju, i da je Džebra'il trebao da donese objavu (vahj) Aliji ali je on pogriješio i donijeo ga Muhammedu alejhisselam.

One haridžije koje, bez oslanjanja na ikakvo objašnjenje (te'vil), nazivaju sve muslimane kafirima – i optužuju Aliju, Osmana, Talhu, Zubejra, i Ajšu radijallahu anhum kufurom – su postali kafiri.

Pripadnici jezidijja su postali kafiri zato što kažu da će iz Perzije doći jedan pejgamber i poništiti Muhammedovu alejhisselam vjeru.

Pripadnici nedždžarijja i mu'tezila su postali kafiri zato što ne vjeruju u Allahove dželle-šanuhu attribute.

Pripadnici džebrija su postali kafiri zato što kažu da čovjek ne može ništa uraditi, da Allah stvara sve bez obzira htio to čovjek ili ne, i da iz toga razloga oni koji griješe imaju opravdanje.

Neki od pripadnika mu'tezila su postali kafiri zato što kažu da Allah ne vidi ništa i da Ga nećemo vidjeti u Džennetu.

Kaderije su postali kafiri zato što poriču [Allahov dželle-šanuhu] atribut Znanje (sifat ilm) i što kažu da Allah dželle-šanuhu ne zna ništa.

Među pripadnicima murđia su postali kafiri oni, koji kažu da će Allah oprostiti nekim kafirima, i da će staviti neke mu'mine u vječni azab (vječno mučenje), i oni koji kažu da će njihovi grijesi sigurno biti oprosteni i da će njihov ibadet sigurno biti primljen (kabul), i oni koji kažu da su svi farzovi nafile (to jest, da farz ibadeti spadaju u nafile) i da ih ne moramo izvršavati.

Haridžije spadaju u bidat grupu zato što kažu da su djela (ameli) i ibadeti dio imana. Oni kažu da onaj ko propusti farz postaje kafir, ili, da onaj ko uradi veliki grijeh gubi svoj iman i da mu se iman vraća kada prestane s grijšenjem.

Mesh po golim nogama umjesto po mestvama nije kufr već bidat. Namaz koji smo klanjali za imamom koji je učinio mesh po golim nogama [kada uzima abdest] nije sahih. Nije se dozvoljeno prijatelji sa bidat sahibijama (inovatorima, jereticima, otpadnicima, krivovjernicima). Hadisi šerif kaže, **“Ako se neko kloni bidat sahibije Allahu dželle-šanuhu će mu napuniti srce amanom (mirom, bezbjednošću) i imanom. Allah dželle-šanuhu će zaštititi od straha na kijametskom danu onog ko ne cijeni bidat sahibiju.”**

Prva dužnost svakog muslimana je da ispravno nauči vjerovanja (i'tikad) ehli sunneta, i da nastoji da ga svi u njegovom domaćinstvu ispravno nauče kao i oni koje on voli. On treba da čini Allahu dželle-šanuhu dovu da ih On održi na putu alima ehli sunneta rahmetullahi teala alejhim edžma'in. On mora biti jako oprezan da ga ne prevare ljudi šejtani i džini šejtani, loši prijatelji, i pokvareni članci.

Hadisi šerif kaže, **“Najbolji od svih ljudi su muslimani**

koji žive u moje vrijeme. Sljedeći najbolji su oni koji će ih naslijediti. Sljedeći najbolji su oni koji će njih naslijediti. Nakon njih će se raširiti laži.” Ovaj hadisi šerif nam naglašava da će se na kraju trećeg stoljeća islama početi pojavljivati laži u riječima, ponašanju, i djelima. Ljudima nećemo moći vjerovati zato što će među njima bidati biti u porastu. Oni će se u i'tikadu i amelu odvojiti od puta selefi salihina rahmetullahi teala alejhim edžma'in. Velikani tesavvufa i imami fikha koje su muslimani jednoglasno odobravali su bili ti koji su širili put selefi salihina.

U knjizi fetvi pod naslovom **Tatarhanije** piše, “Onaj ko kaže da Omer, Osman, i Alija, radijallahu anhum, nisu bili ashabi postaje krivovjernik (bidat sahibija). Ko ne vjeruje vijesti (haber) koje nam prenosi jedna osoba nije kafir. On je bidat sahibija. Međutim, ko kaže da Ebu Bekr Siddik nije ashab postaje kafir zato što on kada ovako kaže ne vjeruje u ajeti kerim.” U knjizi fetvi koja se zove **Zahirije** piše, “Tačno je da neko ko ne vjeruje u hilafet Ebu Bekra Siddika i Omera Faruka postaje kafir pošto su oni bili idžma'om izabrani da budu halife.” [Saglasnost (idžma') je prema ehli sunnetu dokaz (delil). Ko ospori ovaj dokaz postaje kafir. Pošto idžma' nije dokaz za haridžije, šije (ši'ije), i vehhabije, oni kažu da onaj ko ne vjeruje u nešto što je preneseno kroz idžmu ne postaje kafir.]

Ibni Abidin ovako piše u predmetu o murtedima u trećem poglavlju knjige **Redd-ul-muhtar**, “Gajri muslimani (tj. nemuslimani) koji žive u islamskoj državi (dar-ul-islam) se zovu **zimmi**. Nije dozvoljeno narušavati imovinu, živote, i čednost zimmija kao ni onih kafira koji dolaze u državu da trguju i kao turisti. Oni imaju ista prava kao i muslimani. Nije isti slučaj sa mulhidima. Mulhidima, koji varaju muslimane, se prvo kaže da se pokaju (da dođu na tevbe). Ako oni odbiju da se pokaju oni se po naređenju vođe države (hukmet reisa) svi ubijaju. Ako se pokaju njihovo pokajanje je primljeno. Inovatori (tj. bidat sahibije) čiji bidat ne izaziva kufur se prvo nasavjetuju. Ako oni ne prime savjet i ne pokaju se država će ih kazniti ta'zirom^[1].”

---

[1] Ta'zir je pravni izraz u islamskom zakonodavstvu. On u sebe uključuje razne stepene kazne kao, upozorenje, ukor, opomenu, bičevanje (koje je po žestini udaraca iznad **hadda** a po njihovom broju ispod njega), zatvor, i smrtnu kaznu.

Oni su ako treba zatvaranjem i bičevanjem prisiljeni na pokajanje. Ako se njihov vođa (reis), koji nastoji da prevari muslimane, ne pokaje kada ga zatvore i istuku, državi je dopušteno (džaiz) da ga ubije. Iako neko, ko je posrednik da muslimani skrenu sa puta mezheba ehli sunneta i postanu krivovjernici i nemezheblije i neko ko ovako nastoji da rasprostrani bidate, ne postaje kafir sultanu je dozvoljeno da ga ubije da ne bi izgubio mir i jedinstvo i da bi zaštitio narod (millet).

ZAKLJUČAK

Kako se razumije od početka do kraja njegove knjige, vjerski reformator nema ni čvrsto gledište ni pametno mišljenje. On se vrti u krug i traži razlog da okleveće ehli sunnet muslimane i četiri mezheba. On koristi prepredenu politiku masona – njegovih gospodara – i iznosi proizvoljne primjere koje je preveo sa svog maternjeg jezika, arapskog jezika, i predstavlja sebe kao vjerskog alima. Mi smo napisali ovo naše ponizno opovrgavanje da naši mladi vjerski ljudi, i čisti, lakovjerni muslimani, ne bi povjerovali u laži i klevete ovog prepredenog neprijatelja ehli sunneta.

Da rezimiramo. Cilj ove knjige, **Odgovor neprijatelju islama**, je da objasni da su četiri mezheba ehli sunneta izvedena iz Kur'ani kerima i hadisi šerifa. Današnje knjige fikha nemaju u sebi nijedan idžtihad koji nije u skladu sa hadisi šerifom. Jedan od njihovih idžtihada, koji mogu na prvi pogled izgledati da se međusobno ne slažu, je sigurno tačan. Međutim, kako hadisi šerif ističe, i oni će, koji slijede krive idžtihade, takođe biti nagrađeni na onom svijetu (tj. dobiti sevab). Prema tome, kako god je ispravno (sahih) i prihvatljivo (makbul) raditi nešto što su četiri mezheba jednoglasno prenijela, tako je isto ispravno i prihvatljivo (sahih i makbul) i raditi i ono u čemu su se oni razišli. Dakle, svaki musliman koji nije mudžtehid mora da izabere i slijedi jedan od četiri mezheba. On nema nikakve potrebe da istražuje (rovi i kopa) po dokumentima i dokazima imama mezheba. Jer, i novi muslimani među tabi'nima su imitali ashabe kiram. Oni nisu od njih tražili nikakve dokaze i dokumente. Svaki musliman mora da vjeruju da on, kada nešto radi u skladu sa mezhebom koji je izabrao i koji voli, slijedi Kur'ani kerim i hadisi šerif. Danas nema

potrebe za mudžtehidom zato što u vjerskom znanju nije ništa ostalo neobjašnjeno. Ne postoji ništa što bi trebalo dodati vjeri koja je već postata savršena. Resulullah sallallahu alejhi ve sellem je kazao propise (hukmove) za sve što će se do smaka svijeta (kijameta) desiti. Imami mezheba su objasnili te propise. Alimi koji nisu mudžtehidi mogu sa njima baratati, i primjenjivati ih u svakodnevnim situacijama. Mudžeddidi koji će doći u svakom stoljeću će (biti ti koji će) raditi taj posao. Ali, oni neće idžtihadom izvoditi nove propise zato što to više nije potrebno. Svaki haram, halal, i delil (dokaz, dokument) je objašnjen.

Ko god hoće da danas stekne vječnu sreću (se'adet-i ebedijje) on treba da nauči ukratko vjerovanje **ehli sunneta** i po njemu uskladi svoj iman. On onda treba da izabere jedan od četiri mezheba koji može naučiti i koji mu je najlakši. On treba da iz knjiga toga odabranog mezheba nauči, jedno po jedno, kako da radi svoje svakodnevne poslove i ibadete, i da ih radi po tom mezhebu. U svakoj zemlji ima ispravnih ilmihala koji podučavaju mezheb. Ove knjige je lako nabaviti. Allah dželle-šanuhu je dao Muhammedovom ummetu ovu mogućnost kao veliko dobročinstvo (ihsan). Mi moramo dobro paziti da nas ne zavedu lažne i okićene riječi i članci licemjera, nemezheblija, vjerskih reformatora, i neznalica, koji govore i pišu sa namjerom da zarade novac, i neznalica koje su engleski kafiri prevarili! Esselamu ala men ittebe'al-huda (Selam na one koji slijede Allahova dželle-šanuhu naređenja).

HAKIKAT KĪTABEVĪ, INC. RASPOLAŽE SA SLJEDEĆIM KNJIGAMA

NA BOSANSKOM JEZIKU:

- 1- Iman i Islam, 128 str.
- 2- Odgovor Neprijatelju Islama, 144 str.
- 3- Knjiga o Namazu, 192 str.
- 4- Nije Mogao Odgovoriti, 432 str.
- 5- Put Ehl-i Sunneta, 128 str.
- 6- Ispovijesti Jednog Engleskog Špijuna, 144 str.

NA ENGLESKOM JEZIKU:

- 1- Endless Bliss I, 304 pp.
- 2- Endless Bliss II, 400 pp.
- 3- Endless Bliss III, 336 pp.
- 4- Endless Bliss IV, 432 pp.
- 5- Endless Bliss V, 512 pp.
- 6- Endless Bliss VI, 352 pp.
- 7- The Sunni Path, 128 pp.
- 8- Belief and Islam, 128 pp.
- 9- The Proof of Prophethood, 144 pp.
- 10- Answer to an Enemy of Islam, 128 pp.
- 11- Advice for the Muslim, 352 pp.
- 12- Islam and Christianity, 336 pp.
- 13- Could Not Answer, 432 pp.
- 14- Confessions of a British Spy, 128 pp.
- 15- Documents of the Right Word, 496 pp.
- 16- Why Did They Become Muslims?, 304 pp.
- 17- Ethics of Islam, 240 pp.
- 18- Sahaba 'The Blessed', 560 pp.
- 19- Islam's Reformers, 320 pp.
- 20- The Rising and the Hereafter, 112 pp.
- 21- Miftah-ul-janna, 288 pp.
- 22- Muslim Ritual Prayers (Kitab as-salat), 256 pp.
- 23- O Son, 352 pp.

NA NJEMAČKOM JEZIKU:

- 1- Islam, der Weg der Sunniten, 128 Seiten
- 2- Glaube und Islam, 128 Seiten
- 3- Islam und Christentum, 352 Seiten
- 4- Beweis des Prophetentums, 160 Seiten
- 5- Geständnisse von einem Britischen Spion, 176 Seiten
- 6- Islamische Sitte, 288 Seiten

NA FRANCUSKOM JEZIKU:

- 1- L'Islam et la Voie de Sunna, 160 pp.
- 2- Foi et Islam, 160 pp.
- 3- Islam et Christianisme, 304 pp.
- 4- L'évidence de la Prophétie, et les Temps de Prières, 144 pp.
- 5- Ar-radd al Jamil, Ayyuha'l-Walad (Al-Ghazâli), 96 pp.
- 6- Al-Munqid min ad'Dalâl, (Al-Ghazâli), 64 pp.